

Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego do roku 2015

Opracowanie 2001 – 2002

Spis treści

I. CZĘŚĆ ANALITYCZNA.....	2
1. ZASADY I METODY PRACY NAD STRATEGIA.....	3
2. TŁO STRATEGII.....	5
2.1. Poziom globalny.....	6
2.2. Poziom europejski.....	7
2.3. Poziom krajowy.....	7
2.4. Poziom województwa.....	7
3. DOKUMENTY O ZNACZENIU STRATEGICZNYM UWZGLĘDNIONE PRZY TWORZENIU STRATEGII.....	8
3.1. „Narodowa strategia rozwoju regionalnego na lata 2001-2006”.....	8
3.2. „Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015”.....	10
3.3. Strategia województwa w odniesieniu do powiatu sławieńskiego.....	11
3.4. Analiza związków Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego.....	12
3.5. Porównanie głównych celów rozwojowych gmin powiatu sławieńskiego w poszczególnych strategicznych obszarach działania.....	13
3.6. Generalne wnioski dla tworzenia strategii powiatu sławieńskiego.....	16
4. ANALIZA STANU POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO.....	16
4.1. Położenie.....	16
4.2. Historia powiatu.....	17
4.3. Pozycja konkurencyjna powiatu sławieńskiego wobec innych powiatów ziemskich województwa zachodniopomorskiego.....	18
4.3.1. Sfera społeczna.....	18
4.3.2. Przedsiębiorczość, w tym: rolnictwo i leśnictwo, wieś, morze i gospodarka morską.....	21
4.3.3. Turystyka.....	24
4.3.4. Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna.....	25
5. ANALIZA SWOT POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO.....	27
5.1. Obszar problemowy: Rolnictwo i leśnictwo, wieś.....	27
5.2. Obszar problemowy: Morze i gospodarka morską.....	28
5.3. Obszar problemowy: Turystyka.....	29
5.4. Obszar problemowy: Przedsiębiorczość.....	31
5.5. Obszar problemowy: Sfera społeczna.....	32
5.6. Obszar problemowy: Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna.....	33
5.7. Obszar problemowy: Zarządzanie rozwojem.....	34
6. WIZJA ROZWOJU POWIATU SŁAWIEŃSKIEGO.....	35
II. CZĘŚĆ PLANISTYCZNA.....	36
A. OBSZAR PROBLEMOWY: ROLNICTWO, LEŚNICTWO I WIEŚ.....	36
<i>Cel 1. Rozwój zaplecza organizacyjnego i logistycznego rolnictwa, wspieranie organizowania się rolników</i>	36
1.1. Program operacyjny: Modelowe gospodarstwa rolne.....	36
1.2. Program operacyjny: System zbytu produktów rolnych z powiatu.....	36
<i>Cel 2. Podnoszenie poziomu wiedzy rolników i ułatwianie im dostępu do informacji...</i>	37
2.1. Program operacyjny: Forum Rolników Powiatu Sławieńskiego.....	37
2.2. Program operacyjny: Akademia farmerów.....	37
2.3. Program operacyjny: Internet dla rolników.....	38
<i>Cel 3. Wspieranie alternatywnych form wykorzystania ziemi i lasu.....</i>	39
3.1. Program operacyjny: Przygotowanie warunków organizacyjnych do wielokierunkowego wykorzystania upraw rzepaku.....	39

3.2. Program operacyjny: Przygotowanie warunków do rozwoju rolnictwa kontrolowanego pod względem ekologicznym.....	39
3.3. Program operacyjny: Wspieranie tworzenia farm wiatrowych z zachowaniem walorów krajobrazu i wymogów ekologii.....	40
3.4. Program operacyjny: Przygotowanie podstaw do rozwinięcia upraw alternatywnych z przeznaczeniem na cele nieżywnościowe.....	40
3.5. Program operacyjny: Las w turystyce, edukacji i ochronie zdrowia.....	41
Cel 4. Stworzenie markowego produktu na bazie hodowli ryb słodkowodnych, szczególnie pstrąga.....	41
4.1. Program operacyjny: Kraina pstrąga.....	41
Cel 5. Odnowa wsi powiatu sławieńskiego.....	42
5.1. Program operacyjny: Grupa Zadaniowa ds. Odnowy Wsi.....	42
5.2. Program operacyjny: Stowarzyszenie Odnowy Wsi.....	43
5.3. Program operacyjny: Wsie tematyczne.....	43
B. OBSZAR PROBLEMOWY: MORZE I GOSPODARKA MORSKA, KLIMAT, ŚRODOWISKO.....	44
Cel 6. Przygotowanie do rozwoju funkcji uzdrowiskowej wybranych miejscowości powiatu.....	44
6.1. Program operacyjny: Uzdrowiska.....	44
Cel 7. Przygotowanie podstaw do rozwoju produktu kompleksowego wokół połowów, przetwórstwa i usług oraz produkcji związanych z rybami.....	44
7.1. Program operacyjny: Rybny produkt kompleksowy powiatu.....	44
Cel 8. Wzmocnienie morskiego charakteru północnej części powiatu.....	45
8.1. Program operacyjny: Żyjemy nad morzem.....	45
8.2. Program operacyjny: Muzeum morza „Nautineum”.....	46
8.3. Program operacyjny: Galeria Ludzi Morza.....	46
8.4. Program operacyjny: Aktywizacja portu w Darłowie.....	47
8.5. Program operacyjny: Poligon w Wicku.....	47
8.6. Program operacyjny: Ochrona brzegu morskiego.....	47
C. OBSZAR PROBLEMOWY: TURYSTYKA.....	48
Cel 9. Specjalizacja powiatu w zakresie turystyki.....	48
9.1. Program operacyjny: Produkty markowe powiatu sławieńskiego.....	48
9.2. Program operacyjny: Muzeum Natury.....	50
9.3. Program operacyjny: Muzeum Dziedzictwa Kulturowego Ziemi Darłowsko - Sławieńskiej.....	51
Cel 10. Marketing, promocja, informacja.....	51
10.1. Program operacyjny: Powiatowy System Informacji Turystycznej.....	51
10.2. Program operacyjny: Tworzenie i promocja produktów turystycznych powiatu.....	52
Cel 11. Rozwój zaplecza turystyki.....	52
11.1. Program operacyjny: Dostępność komunikacyjna powiatu i jego atrakcji turystycznych.....	53
11.3. Program operacyjny: Dodatkowe atrakcje przedłużające sezon.....	53
11.4. Program operacyjny: Czysty powiat.....	54
11.5. Program operacyjny: Baza noclegowa i gastronomiczna turystyki wiejskiej.....	54
11.6. Program operacyjny: Bezpieczny wypoczynek.....	55
11.7. Program operacyjny: Specjalizacja turystyczna szkół.....	56
D. OBSZAR PROBLEMOWY: PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ.....	56
Cel 12. Wspieranie przedsiębiorczości.....	56
12.1. Program operacyjny: Wspieranie przedsiębiorczości i zwalczanie bezrobocia.....	56
12.2. Program operacyjny: Marketing i promocja powiatu.....	57
E. OBSZAR PROBLEMOWY: SFERA SPOŁECZNA.....	57
Cel 13. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego.....	57
13.1. Program operacyjny: Nauka zaradności.....	58
13.2. Program operacyjny: Powiatowy Systemy Stypendialny.....	58
13.3. Program operacyjny: Własny dom.....	59
13.4. Program operacyjny: Edukacja dla ery informacyjno-usługowej.....	59
13.5. Program operacyjny: Promocja zdrowia.....	60
13.6. Program operacyjny: Kultura w rozwoju powiatu.....	60
13.7. Program operacyjny: Powiatowa Biblioteka Publiczna.....	61
F. OBSZAR PROBLEMOWY: KRAJOBRAZ, ŚRODOWISKO NATURALNE, INFRASTRUKTURA TECHNICZNA.....	61
Cel 14. Ochrona i kształtowanie krajobrazu.....	61
14.1. Program operacyjny: Powiat kwiatów i zieleni.....	61
14.2. Program operacyjny: Centrum Ochrony i Dokumentacji Zabytkowego Krajobrazu i Dziedzictwa Kulturowego.....	62
14.3. Program operacyjny: Renaturyzacja pradolin Wieprzy i Grabowej.....	62
Cel 15. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej powiatu.....	63
15.1. Program operacyjny: Poprawa stanu dróg.....	63
15.2. Program operacyjny: Przywrócenie komunikacji na szlaku kolejowym Sławno – Darłowo.....	63
Cel 16. Dobry stan środowiska naturalnego.....	63
16.1. Program operacyjny: Poprawa stanu czystości rzek.....	63
16.2. Program operacyjny: Gospodarka odpadami.....	64
G. OBSZAR PROBLEMOWY: ZARZĄDZANIE ROZWOJEM POWIATU.....	64
Cel 17. Starostwo, jako sprawna i przyjazna organizacja świadcząca usługi.....	64
17.1. Program operacyjny: Poprawa warunków funkcjonowania Starosta Powiatowego.....	64
17.2. Program operacyjny: Starostwo, jako organizacja ucząca się i przyjazna dla klientów.....	65
17.3. Program operacyjny: „Informatyzacja” powiatu.....	65
17.4. Program operacyjny: Młodzieżowa Rada Powiatu.....	65
17.5. Program operacyjny: Zarządzanie wdrażaniem strategii.....	66

I. Część analityczna

1. Zasady i metody pracy nad strategią

Strategia Rozwoju Powiatu Sławieńskiego jest zapisem najważniejszych kierunków rozwoju powiatu w perspektywie lat 2001-2015. Najbardziej ogólny kierunek działań określa wizja rozwoju. Strategia wskazuje główne obszary problemowe rozwoju gospodarczego, a w ich ramach cele strategiczne, programy operacyjne i zadania.

Tworzeniu Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego towarzyszyły następujące założenia:

- Nastawienie na główne zadania i funkcje powiatu: inicjowanie, koordynacja działań, reprezentacja gmin.
- Wykorzystanie funkcji i pozycji powiatu, jako ośrodka rozwoju wspierającego rozwój gmin.
- Tworzenie produktów kompleksowych, rozwój zintegrowany, poprawa pozycji konkurencyjnej powiatu i w jego ramach poszczególnych gmin.
- Zgodność z założeniami Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego oraz strategii gmin powiatu sławieńskiego.
- Rozwój zgodny z wyzwaniem otoczenia, trendów gospodarczych i społecznych, w tym najważniejszych, takich jak: globalizacja, wzrost znaczenia wiedzy i informacji oraz kapitału ludzkiego i społecznego, rosnąca rola usług, malejąca rola rolnictwa i przemysłu, konkurencyjność regionów, wejście Polski do Unii Europejskiej.
- Proaktywność i elastyczność, nastawienie na rozwój stymulowany od wewnątrz.
- Integracja i aktywizacja liderów lokalnych i mieszkańców powiatu, tworzenie społecznego i organizacyjnego zaplecza realizacji strategii.

W pracy nad strategią zastosowano metody będące połączeniem metody partnerskiej i metody eksperckiej. Partnerstwo liderów lokalnych powiatu sławieńskiego w tworzeniu strategii wyrażało się we współudziale przy takich działaniach jak:

- Przeprowadzenie analizy zasobów powiatu sławieńskiego.
- Przeprowadzenie analizy SWOT powiatu sławieńskiego.
- Opracowanie wizji rozwoju powiatu sławieńskiego.
- Konsultacje i badania w zakresie następujących obszarów problemowych:
  - Rolnictwo i leśnictwo, wieś
  - Morze i gospodarka morską
  - Turystyka
  - Przedsiębiorczość
  - Sfera społeczna
  - Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna
  - Zarządzanie rozwojem powiatu.
- Opracowanie celów rozwojowych powiatu sławieńskiego.
- Opracowanie programów operacyjnych i zestawów zadań służących ich realizacji.

W pracy nad strategią wzięły udział następujące osoby:

Zarząd Powiatu:

Henryk Lompert

Grzegorz Januszewski

Andrzej Wnuk

Ryszard Kozłowski

Jerzy Rokosz

Jacek Ściagała

Wójtowie i Burmistrzowie:

Ewa Kucharska - Burmistrz Miasta Darłowo

Wojciech Ludwikowski - Burmistrz Miasta Sławno

Adam Muszyński - Wójt Gminy Postomino

Franciszek Kupracz - Wójt Gminy Darłowo

Wojciech Stefanowski - Wójt Gminy Sławno
Andrzej Kruczkowski - Wójt Gminy Postomino

Urzędy Miast i Gmin:

Janusz Krajczyński - Członek Zarządu Miasta w Darłowie
Aleksandra Gibuła - Urząd Miejski w Darłowie
Agata Lewandowska - Urząd Miejski w Sławnie
Elżbieta Jończyk - Urząd Gminy w Darłowie
Karolina Nakielska - Urząd Gminy Darłowo
Kazimiera Czech - Urząd Gminy Darłowo
Maria Lech - Urząd Gminy w Postominie
Radosław Jędruszczak - Urząd Gminy w Sławnie
Joanna Arkuszyńska - Urząd Gminy w Malechowie

Dyrektorzy i pracownicy jednostek podległych:

Janina Olencka - Dyrektor Liceum Ogólnokształcącego w Sławnie
Adam Zimny - Dyrektor Zespołu Szkół Agrotechnicznych
Bogumiła Tryzna - Dyrektor Zespołu Szkół Morskich
Leontyna Jeż - Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych
Krzysztof Galik - Dyrektor Ośrodka Szkolno Wychowawczego dla Dzieci Nieślyszących
Elżbieta Żylińska - Dyrektor Specjalego Ośrodka Szkolno Wychowawczego w Podgórkach
Ryszard Sobczak - Dyrektor Pogotowia Opiekuńczego w Sławnie
Urszula Jarzębska - Dyrektor Domu Dziecka w Darłowie
Maria Mikołajewska - Dyrektor Poradni Psychologicznej w Sławnie
Teresa Kołaczek - Kierownik Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
Jerzy Surowiec - Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Sławnie
Krzysztof Picha - Dyrektor Muzeum Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie
Ireneusz Spodymek - Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Podgórkach
Mirosław Bugajski - Zarząd Dróg Powiatowych w Sławnie
Józef Koprowicz - Kierownik Powiatowego Urzędu Pracy w Sławnie

Inspekcje, Służby i Straże:

Eugeniusz Brzeziński - Powiatowy Inspektorat Weterynarii
Kazimierz Frankenstein - Powiatowa Stacja Sanitarno Epidemiologiczna w Sławnie
Jerzy Kasicki - Komendant Powiatowy Państwowej Straży Pożarnej w Sławnie
Janusz Mielczarek - Komendant Powiatowy Policji w Sławnie
Wojciech Szczytkow - Powiatowy Inspektorat Weterynarii

Naczelnicy Wydziałów i pracownicy Starostwa:

Jan Borkowski - Sekretarz Powiatu
Jadwiga Milczarek - Skarbnik Powiatu
Antoni Bukowski - Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa
Małgorzata Byrzykowska - Naczelnik Wydziału Zdrowia
Ryszard Czaja - Naczelnik Wydziału Komunikacji
Janina Cząścik - Naczelnik Wydziału Budownictwa
Wojciech Tyma - Naczelnik Wydziału Geodezji i Kartografii
Leszek Kuca - Naczelnik Wydziału Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji
Janusz Maderski - Naczelnik Wydziału Spraw Obywatelskich
Edmund Burzyński - Wydział Spraw Obywatelskich
Paweł Jędruszczak - Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji

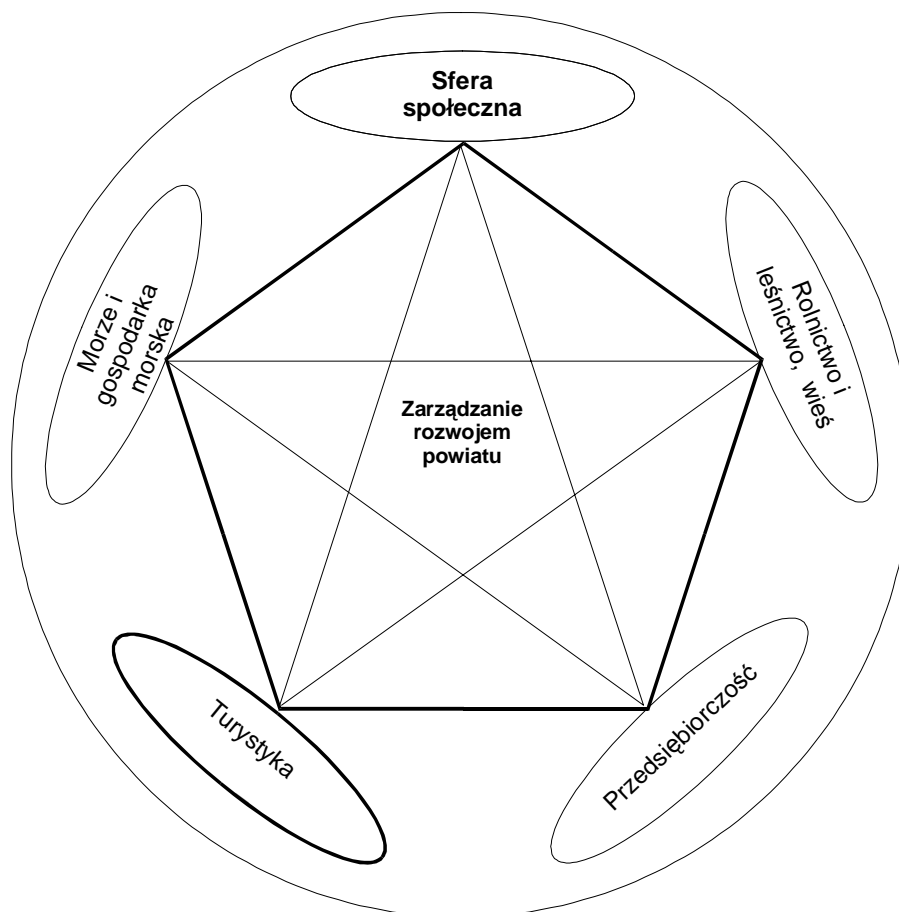
Inni:

Cezary Tousty - Regionalna Izba Przemysłowo Handlowa
Zbigniew Szczepanik - Regionalna Izba Przemysłowo Handlowa
Jerzy Chodań - Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Witold Krawczyk - Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Sławnie
 Andrzej Rachwalski - AWRSP filia w Sławnie
 Samorząd Szkolny - Liceum Ogólnokształcące, ZSA, ZSM, ZSZ
 Irena Pakuła - Hotel "Irena"
 Janusz Sławiński - Darłówko
 Andrzej Podlaszewski - Dar 2000
 Stanisława Wielocha - Restauracja "Eryk"
 Waldemar Jędryka - Klub Inteligencji
 Zbigniew Szczepanik - Regionalna Izba Przemysłowo-Handlowa
 Leszek Walkiewicz - PTTK
 Józef Kapica - Stowarzyszenie Rozwoju Regionu Jarosławiec
 Leszek Haratyk - "Panorama" Jarosławiec
 Arkadiusz Sip - Biuro Podróży Konferencje Turystyka
 Kazimierz Wachowski - Usługi Hotelarskie Dąbki
 Adam Bryl - Borkowo
 Jarosław Strześniewski - LO w Sławnie

Moderatorem pracy nad strategią był dr Wacław Idziak

Obszary problemowe, określone przy tworzeniu strategii rozwoju powiatu sławieńskiego, wybrane zostały ze względu na ich znaczenie dla rozwoju społeczno gospodarczego powiatu. Wszystkie te obszary są ze sobą powiązane i wzajemnie się warunkują. Podstawową zasadą strategii jest wykorzystywanie siły tych połączeń. Współzależności pomiędzy obszarami problemowymi ilustruje poniższy schemat.

2. Tło strategii

Tworzenie strategii wymaga odniesienia jej do jakiegoś tła, do rzeczywistości, w której ta strategia ma służyć. Rzeczywistość, do której należy się odnieść przy tworzeniu strategii jednostki samorządu lokalnego, powinna obejmować różne poziomy: od najbardziej ogólnego, globalnego, przez europejski, krajowy i regionalny. Jest

to bardzo istotne, zważywszy na rozległe horyzonty czasowe planowania oraz obszerną i różnorodną problematykę podlegającą analizie. Poniżej przedstawiono krótkie charakterystyki wymienionych poziomów, uwzględniając najważniejsze zjawiska mogące mieć wpływ na obecną i przyszłą sytuację powiatu sławieńskiego.

2.1. Poziom globalny

Dla tego poziomu najbardziej istotne są następujące zjawiska:

- Postępuje ograniczanie roli rolnictwa w gospodarce narodowej; poczynając od przełomu XVIII i XIX wieku w związku z industrializacją, obecnie, z jeszcze większym nasileniem, w efekcie rewolucji naukowo-technicznej przynoszącej wzrost znaczenia informacji i wiedzy jako głównych motorów rozwoju.
- Zmniejsza się rola przemysłu, stąd i przetwórstwa rolno-spożywczego, jako głównej siły napędowej rozwoju regionów, na znaczeniu zyskują usługi i działalność w sferze informacji, bankiem przyszłości będzie bank wiedzy, sukces w coraz większym stopniu zależeć będzie od przewagi informacyjnej.
- Następuje przejście od industrializacji, nazywanej epoką kominów fabrycznych i produkcji masowej do epoki po przemysłowej, która charakteryzuje się zastosowaniem wysokich technologii, odchodzeniem od wytwarzania na skalę masową i elastyczną organizacją procesu produkcji; wiąże się z tym zmniejszanie zatrudnienia w rolnictwie i przemyśle oraz wzrost zapotrzebowania na wysokokwalifikowaną kadre.
- Obok konkurencji pomiędzy firmami pojawia się konkurencja na poziomie jednostek samorządu terytorialnego. Walczą one ze sobą o inwestorów i dostęp do programów pomocowych oraz subwencji, konkurują też o turystów i co się z tym wiąże o organizację imprez o masowym i prestiżowym charakterze. Nakłada to na daną jednostkę obowiązek wyróżniania się. Nie wystarczy być, trzeba się zaznaczyć, odróżnić, zwrócić na siebie uwagę. Nie wystarczy już przygotowywać się do konkurowania w ramach województwa czy kraju, należy myśleć również o poprawie pozycji konkurencyjnej wobec jednostek samorządowych Unii Europejskiej.
- Jednostki samorządu terytorialnego, aby wygrać w walce z konkurencją i przetrwać przy niedoborach finansowych, przejmują coraz częściej metody zarządzania i systemy organizacyjne stosowane w biznesie, upodabiając się tym samym, stopniowo, do przedsiębiorstwa rynkowego.
- Postępuje umiędzynarodowienie i globalizacja gospodarki, coraz większe znaczenie mają w niej przedsiębiorstwa o ponad narodowym charakterze. Na gospodarkę narodową i lokalną coraz silniej oddziałują trendy ogólnoświatowe.
- Rośnie znaczenie czasu w gospodarce, staje się on coraz bardziej znaczącym surowcem, jego lepsze wykorzystanie przynosi korzyści w walce z konkurencją; zwiększa się też zapotrzebowanie na usługi związane z wykorzystaniem czasu wolnego.
- Szczęście, przypadek i ryzyko – to czynniki określające sukces w przyszłości. Szczęściu można pomóc będąc otwartym na zmiany i nowe możliwości, śledząc trendy rozwojowe.
- Rośnie znaczenie innych kapitałów, obok finansowego, w rozwoju regionów. Wśród tych kapitałów wymienia się kapitał ludzki, społeczny, informacyjny, kulturowy, przyrodniczy oraz fizyczny.
- Inwestycje w kapitał ludzki i niematerialne czynniki rozwoju zwracają się najszybciej.
- Postępuje liberalizacja handlu zagranicznego, w tym surowcami rolniczymi i artykułami spożywczymi, prowadzi to do otwierania się rynków i skutkuje wystawieniem firm lokalnych i rolników na konkurencję w skali międzynarodowej.
- Coraz powszechniej stosowany jest Internet; służy on, jako źródło informacji, sposób komunikowania się oraz narzędzie handlu.
- Zmienia się rynek pracy i charakter zatrudnienia, w miejsce pracy na pełny etat i stałe zatrudnienie pojawia się praca na czas określony, zamiast pracy u kogoś praca na własną rękę. Wymaga to zmian w ludzkiej świadomości, przekonania absolwentów i bezrobotnych do podejmowania prac dorywczych, do łączenia różnych form zarobkowania oraz do pracy w formie wolontariatu.
- Rośnie znaczenie współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami i innymi organizacjami. W ramach gmin oraz powiatów, tworzone są sieci współpracy. Gminy, powiaty i większe regiony nastawiają się na tworzenie produktów markowych i kompleksowych. Coraz częściej wskazuje się na potrzebę rozwoju wielofunkcyjnego, zintegrowanego.
- Siłą firmy, ale też regionu, stają się klienci; stąd starania o ich przyciągnięcie i utrzymanie, w tym celu tworzy się sieci współpracy łączące firmę (region) i klientów.

2.2. Poziom europejski

Na tym poziomie istotne jest to, że:

- Europa jest zdominowana przez Unię Europejską, która nadaje bieg zdarzeń i dyktuje warunki wewnątrz wspólnoty a także, w dużym stopniu, poza jej obszarem.
- Unia Europejska wchodzi w konkurencję ze Stanami Zjednoczonymi i układem NAFTA oraz Japonią i obszarem Pacyfiku.
- Polska aspiruje do Unii Europejskiej w związku z tym przyjmuje jej regulacje prawne i zasady funkcjonowania w odniesieniu do polityki społecznej i gospodarki.
- Przygotowanie Polski, jej regionów i mieszkańców do uczestnictwa w Unii Europejskiej wymaga działań dostosowawczych, które należy traktować jako cele strategiczne.
- Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej jest wielką szansą dla samorządów lokalnych. Dzięki temu stają się one podmiotem polityki regionalnej w skali całej wspólnoty. Należy się przygotować, aby taką szansę odpowiednio wykorzystać. Wiąże się to z przygotowaniem ludzi, struktur i programów a także z zapewnieniem własnych środków finansowych.
- Pomocna w uczeniu się funkcjonowania w ramach Unii Europejskiej jest współpraca jednostek samorządowych z partnerami z Unii Europejskiej.

2.3. Poziom krajowy

Na tym poziomie najbardziej istotne są następujące zjawiska:

- Polska przechodzi od gospodarki centralnie sterowanej do gospodarki rynkowej.
- Wprowadzane są w życie cztery zasadnicze reformy mające bezpośredni wpływ na funkcjonowanie gmin i powiatów:
  - reforma administracji publicznej,
  - reforma systemu emerytalnego,
  - reforma ochrony zdrowia,
  - reforma oświaty.
- Polska została członkiem NATO.
- Polska aspiruje do członkostwa w Unii Europejskiej.
- Polska nie jest dostatecznie przystosowana do konkurowania w warunkach gospodarki zdominowanej przez usługi i informację.
- Polska polityka regionalna pozostaje postulatem, brak jej zaplecza finansowego i organizacyjnego. W związku z tym województwa, powiaty i gminy zdane są w dużej mierze na swoje możliwości.

2.4. Poziom województwa

Na tym poziomie ważne dla strategii powiatu są następujące fakty i tendencje:

- Po reformie administracji nowopowstałe województwo zachodniopomorskie oraz jego powiaty są na etapie tworzenia struktur i ich integrowania. Jest to szczególnie istotne ze względu na to, że województwo to łączy w sobie gminy z pięciu innych województw.
- Powiat sławieński powstał w nawiązaniu do jego historycznych granic łącząc w sobie gminy należące poprzednio do województw koszalińskiego i słupskiego.
- Powiat sławieński położony jest peryferyjnie w stosunku do stolicy województwa i graniczy z powiatami o równie peryferyjnym położeniu.
- Powiat sławieński leży mniej więcej pośrodku pomiędzy dawnymi stolicami województw – Koszalinem i Słupskiem, które mają status miast na prawach powiatu grodzkiego. Status ten powoduje to, że są one oderwane od swego wiejskiego zaplecza, subregionu stanowiącego dawniej strefę ich wpływów.
- W roku 2000 została zatwierdzona Strategia Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015. Ze względu na trudności finansów publicznych wiele z celów tej strategii, uzależnionych od wsparcia państwa, ma małe szanse realizacji.

- Korzystanie powiatu i gmin ze środków przedakcesyjnych i funduszy strukturalnych Unii Europejskiej możliwe będzie za pośrednictwem poziomu wojewódzkiego, stąd ważne jest zapewnienie zbieżności powiatowych programów operacyjnych z celami strategii województwa oraz prowadzenie lobbingu powiatu i jego gmin w obszarze struktur wojewódzkich.

3. Dokumenty o znaczeniu strategicznym uwzględnione przy tworzeniu strategii

Przy tworzeniu strategii uwzględniono podstawowe dokumenty o znaczeniu strategicznym dotyczące poziomu krajowego, wojewódzkiego oraz gmin powiatu sławieńskiego. Oto ich charakterystyka:

3.1. „Narodowa strategia rozwoju regionalnego na lata 2001-2006”

Dokument ten formułuje strategię rozwoju regionalnego Polski na lata 2001-2006. Jest on częścią strategii rozwoju społeczno-gospodarczego państwa. Zgodnie z ustawą o zasadach wspierania rozwoju regionalnego „Narodowa strategia rozwoju regionalnego” (NSRR) jest jednym z narzędzi tworzonego systemu polityki rozwoju regionalnego w Polsce, określając cele, priorytety i kryteria wyodrębniania obszarów wsparcia oraz zasady i kryteria wsparcia finansowego programów wojewódzkich. Stanowi więc punkt odniesienia dla preliminowania wysokości i kierunków wydatkowania środków z budżetu państwa, w tym środków zagranicznych, na realizację kontraktów wojewódzkich oraz innych zadań z zakresu rozwoju regionalnego. NSRR określa także sposób koordynacji działań wszystkich ministrów oraz funduszy celowych, które są zgodne z celami i zadaniami polityki rozwoju regionalnego państwa, są terytorialnie ukierunkowane i przewidziane do prowadzenia w ramach kontraktów wojewódzkich.

Zapisy NSRR tworzą podstawy do programowania rozwoju regionalnego na poziomie operacyjnym oraz uruchamiania konkretnych przedsięwzięć i projektów zorientowanych na pobudzenie rozwoju regionalnego. Cele polityki rozwoju regionalnego państwa są formułowane z perspektywy potrzeb ogólnonarodowych. Pierwszeństwo ma:

- utrzymanie wysokiego tempa wzrostu gospodarczego,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- stymulowanie przekształceń strukturalnych oraz nowoczesnych form działalności związanych z formowaniem się społeczeństwa informacyjnego, przy jednoczesnym umożliwieniu rozwoju i zaspokojenia potrzeb życiowych mieszkańców wszystkich regionów Polski.

Istotną misją strategii jest także, przy realizacji wymienionych celów, pełne wykorzystanie możliwości stworzonych w wyniku decentralizacji zarządzania państwem.

Celem strategicznym „Narodowej strategii rozwoju regionalnego” jest:

Tworzenie warunków wzrostu konkurencyjności regionów oraz przeciwdziałanie marginalizacji niektórych obszarów w taki sposób, aby sprzyjać długofalowemu rozwojowi gospodarczemu kraju, jego spójności ekonomicznej, społecznej i terytorialnej oraz integracji z Unią Europejską.

Cel strategiczny NSRR ma być osiągnięty poprzez koncentrację na pięciu dziedzinach, priorytetowych. Każdej z nich podporządkowane są cele szczegółowe:

- A. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej wzmocnieniu konkurencyjności regionów:
  - a. rozwój infrastruktury o znaczeniu ponadlokalnym,
  - b. rozwój funkcji metropolitalnych największych aglomeracji i miast,
  - c. rozwój infrastruktury społeczeństwa informacyjnego
- B. Restrukturyzacja bazy ekonomicznej regionów i tworzenie warunków jej dywersyfikacji:
  - a. stymulowanie lokalizacji inwestycji w regionie oraz wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw (MSP),
  - b. wspieranie tworzenia i absorpcji innowacji, w tym transferu nowoczesnych technologii,
  - c. rozwój turystyki, rekreacji i ochrona dziedzictwa kulturowego.
- c. Rozwój zasobów ludzkich:

- a. zatrudnienie i rozwój zasobów ludzkich,
- b. podniesienie umiejętności kadr administracji publicznej do programowania i wdrażania polityki spójności oraz rozwijanie partnerstwa.
- D. Wsparcie obszarów wymagających aktywizacji i zagrożonych marginalizacją:
  - a. aktywizacja obszarów wiejskich,
  - b. rewitalizacja bazy ekonomicznej miast,
  - c. rewitalizacja obszarów wielkomiejskich zagrożonych marginalizacją społeczno-gospodarczą.
- E. Rozwój współpracy regionów:
  - a. rozwój współpracy przygranicznej,
  - b. rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie planowania przestrzennego oraz współpracy między regionami i jednostkami lokalnymi.

NSRR zakłada pełną harmonizację działań podejmowanych w ramach polityki rozwoju regionalnego państwa z zasadami ekorozwoju - zgodnie z prowadzoną przez Polskę polityką ekologiczną oraz przyjętymi zobowiązaniami międzynarodowymi w tej sferze. Dotyczy to zarówno postanowień konferencji w Rio de Janeiro, jak i Agendy 2000.

NSRR jest jedną z podstawowych średniookresowych (do roku 2006) strategii strukturalnych, nad którymi rząd podjął prace na początku 1999 r. w celu zharmonizowania programowania rozwoju w Polsce z programowaniem Unii Europejskiej. Do strategii strukturalnych należą: „Narodowa strategia wzrostu zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich”, „Narodowa strategia rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa” („Spójna polityka strukturalna rozwoju obszarów wiejskich i rolnictwa”), „Narodowa strategia rybołówstwa”, „Narodowa strategia ochrony środowiska” oraz „Narodowa strategia rozwoju transportu”. Zapisy tych strategii posłużą do przygotowania „Narodowego planu rozwoju na lata 2003-2006”, zawierającego propozycję działań oraz wykorzystania pomocy Unii Europejskiej z Funduszy Strukturalnych ukierunkowanych na zmniejszenie dysproporcji społeczno-gospodarczych między Polską a Unią Europejską, zarówno w odniesieniu do poszczególnych dziedzin gospodarki, jak i w układzie regionalnym.

Przygotowanie „Narodowego planu rozwoju” umożliwi wynegocjowanie z Komisją Europejską Podstaw Wsparcia Wspólnoty (Community Support Framework) - dokumentu zawierającego założenia finansowania priorytetów i programów operacyjnych odnoszących się do poszczególnych dziedzin gospodarki oraz województw. Przy założeniu objęcia wszystkich województw w Polsce celem 1 polityki strukturalnej Wspólnoty, zapisy NSRR będą tworzyły punkt odniesienia dla przygotowania 16 programów operacyjnych rozwoju regionalnego, stanowiących element Podstaw Wsparcia Wspólnoty.

„Narodowa strategia rozwoju regionalnego” uwzględnia zapisy następujących dokumentów wyznaczających cele i kierunki polityki społeczno-gospodarczej państwa, które zostały zaakceptowane przez rząd:

- „Polska 2025 - Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju” (lipiec 2000 r.),
- „Strategia finansów publicznych i rozwoju gospodarczego, Polska 2000-2010” (kwiecień 1999 r.),
- „Koncepcja średniookresowego rozwoju gospodarczego kraju do 2002 r.” (czerwiec 1999 r.),
- „Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju” (październik 1999 r.).

W szerokim zakresie wzięto pod uwagę podstawowe dokumenty odnoszące się do procesu integracji europejskiej - „Narodowy program przygotowań do członkostwa”, „Wstępny narodowy plan rozwoju” oraz stanowisko negocjacyjne w obszarze „Polityka regionalna i koordynacja instrumentów strukturalnych” (z listopada 1999 r.).

Dla planowania rozwoju na poziomie powiatu znaczące są również następujące zapisy NSRR:

- Przyjęcie jako podstawy działań w polityce rozwoju regionalnego zasady zintegrowanego podejścia oznacza, że proponowane przez samorządy działania nie mogą być stosowane pojedynczo, w oderwaniu od siebie. Powinny być one względem siebie komplementarne, dotyczyć możliwie szerokiego zakresu rozwiązywanych problemów, wynikających z oceny sytuacji społeczno-gospodarczej oraz celów i priorytetów przyjętych w strategii rozwoju województwa.
- Efektywna realizacja polityki rozwoju regionalnego wymaga odpowiednio przygotowanych struktur administracyjnych oraz kadr. Chodzi tutaj zarówno o umiejętności odbiorców pomocy, którzy muszą

przygotowywać wnioski, organizować przetargi i prowadzić odpowiednią sprawozdawczość, jak i doświadczenie, sprawność organizacyjną i zasoby kadrowe instytucji pośredniczących w uruchamianiu poszczególnych instrumentów.

- Bezwzględny warunkiem uzyskania dofinansowania na realizację programu wojewódzkiego oraz innych programów i działań w ramach polityki rozwoju regionalnego jest zapewnienie kompleksowej realizacji celów i priorytetów zawartych w niniejszej strategii oraz innych dokumentach rządowych odnoszących się do tej problematyki. Niezbędne będzie także zwracanie uwagi na cele i priorytety polityki Unii Europejskiej, w szczególności tam, gdzie w grę wchodzi wsparcie środkami Wspólnoty. Ocena zgodności w tym zakresie nie będzie dotyczyła wyłącznie celów polityki strukturalnej, ale także innych polityk wspólnotowych: przede wszystkim polityki ochrony środowiska, zachowania równości szans na rynku pracy oraz przestrzegania zasad konkurencji.
- Ocena wniosków i dołączonych do nich programów wojewódzkich, proponowanych do wsparcia w ramach polityki rozwoju regionalnego państwa oraz zawartych w nich zadań i proponowanych instrumentów realizacji, odbywać się będzie na podstawie następujących kryteriów:
  - a. kompleksowego zapewnienia realizacji celów polityki rozwoju regionalnego państwa,
  - b. zapewnienia celów polityki spójności społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej,
  - c. wpływu na sytuację społeczno-gospodarczą w regionie,
  - d. stopnia akceptacji społecznej dla przedstawianych propozycji,
  - e. stopnia przygotowania proponowanych zadań do wdrożenia,
  - f. pozytywnych doświadczeń we wdrażaniu proponowanych metod i instrumentów realizacji programów rozwoju regionalnego,
  - g. pozytywnej oceny zasobów kadrowych i instytucjonalnych niezbędnych do ich stosowania zarówno w regionie, jak i na poziomie centralnym,
  - h. realnego zapewnienia przez beneficjenta możliwości współfinansowania,
  - i. zgodności proponowanych działań z zasadami konkurencji i przepisów o pomocy publicznej w Unii Europejskiej i prawa polskiego,
  - j. pozytywnej oceny, jeśli chodzi o skutki środowiskowe i zgodność z zasadami zrównoważonego rozwoju.

3.2. „Strategia Województwa Zachodniopomorskiego do roku 2015”

W wyniku reformy administracyjnej z 1 stycznia 1999 r. powstała sytuacja, w której samorząd województwa stał się odpowiedzialny zarówno za programowanie rozwoju regionu, jak i za realizację polityki rozwoju.

Samorząd, mocą ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r., Nr 142 poz. 1592 z późn. zm.), został zobowiązany do opracowania strategii rozwoju województwa z programami wojewódzkimi oraz wojewódzkiego planu zagospodarowania przestrzennego. Prace nad „Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego” zostały ukończone w październiku 2000 roku. Według jej twórców strategia ta:

- Powinna postrzegać region, jako swego rodzaju konsorcjum działających w nim instytucji, podmiotów gospodarczych i ludzi. Jej głównym celem jest stworzenie mieszkańcom województwa optymalnych warunków umożliwiających realizację ich aspiracji we wszystkich dziedzinach życia społeczno-gospodarczego.
- Ma przyczyniać się do zwiększenia konkurencyjności regionu w skali krajowej i międzynarodowej, a w dalszej perspektywie do wzmocnienia jego strategicznej pozycji.
- Powinna dać odpowiedź na pytanie: jak - uwzględniając aktualne trendy rozwojowe, uwarunkowania historyczne i geograficzne oraz projekcje scenariuszy zdarzeń, które nie muszą ale mogą nastąpić w przyszłości - optymalnie wykorzystać wszystkie istniejące zasoby.
- Jest także formalną podstawą umożliwiającą ubieganie się o środki wsparcia z budżetu państwa (w trybie uchwalonej przez Sejm w dniu 12 maja 2000 r. ustawy o zasadach wspierania rozwoju regionalnego), jak i o środki pomocowe Unii Europejskiej i międzynarodowych instytucji finansowych, takich jak Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny, Bank Światowy i innych. Już obecnie przedakcesyjne programy wspierające: ISPA, SAPARD, PHARE 2, a nawet funkcjonujące w kolejnej edycji PHARE CBC wymagają dokumentowania wniosków aplikacyjnych programami wyprowadzanymi z zatwierdzonej strategii rozwoju województwa.

Według strategii „**misją województwa zachodniopomorskiego jest stwarzanie warunków do osiągnięcia zrównoważonego i trwałego rozwoju zgodnego ze standardami Unii Europejskiej poprzez optymalne wykorzystanie wszystkich dostępnych walorów województwa oraz wynegocjowanych przez Polskę warunków akcesji**”

Misja ta ma być realizowana poprzez następujące cele strategiczne i odpowiadające im cele pośrednie:

Cel strategiczny 1. Stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich

Cele pośrednie:

- Budowa społeczeństwa uczącego się.
- Wzmacnianie tożsamości narodowej, regionalnej i lokalnej w warunkach integracji europejskiej.
- Integracja społeczności regionu.
- Wspomaganie rozwoju demokracji lokalnej.

Cel strategiczny 2. Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji

Cele pośrednie:

- Stworzenie zrównoważonego, dostępnego i zintegrowanego systemu transportowego.
- Rozbudowa i modernizacja infrastruktury technicznej.
- Tworzenie warunków dla rozwoju społeczeństwa informacyjnego.
- Kształtowanie i utrzymanie ładu przestrzennego oraz dziedzictwa kulturowego

Cel strategiczny 3. Poprawa konkurencyjności województwa Zachodniopomorskiego

Cele pośrednie:

- Tworzenie warunków dla równoważenia rozwoju gospodarki województwa zachodniopomorskiego.
- Wykorzystanie nauki jako stymulatora rozwoju.
- Stworzenie sprzyjających warunków do zrównoważonego rozwoju gospodarki morskiej.
- Aktywizacja obszarów wiejskich w kierunku ich wielofunkcyjnego rozwoju oraz wzrostu efektywności rolnictwa.
- Rozwój funkcji turystyczno – uzdrowiskowej.
- Szczecin jako europolis.
- Koszalin – krajowy ośrodek równoważenia rozwoju.
- Rozwijanie systemu promocji regionu.

Cel strategiczny 4. Podniesienie jakości życia w regionie

Cele pośrednie:

- Zachowanie, ochrona i odtwarzanie walorów środowiska przyrodniczego
- Zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego i zwiększenie poczucia bezpieczeństwa ludności.
- Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań ochrony zdrowia i bezpieczeństwa zdrowotnego.
- Kreowanie zdrowego stylu życia.
- Działanie na rzecz wzrostu poziomu kulturalnego społeczeństwa.
- Stworzenie spójnego systemu realizacji zadań polityki socjalnej.

3.3. Strategia województwa w odniesieniu do powiatu sławieńskiego

W diagnozie stanu do Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego wydzielono główne obszary wieloprzestrzenne, w ramach tych obszarów zaznaczono mniejsze jednostki – obszary funkcjonalne. Powiat Sławno położony jest w dwóch specyficznych obszarach wieloprzestrzennych:

I - Obszar funkcjonalny strefy nadmorskiej o funkcjach: gospodarka morska, turystyka.

II - Obszar aktywizacji gospodarczej o wiodącej funkcji rolniczej z zachowaniem funkcji ochronnych.

W ramach tych obszarów wydzielono następujące obszary funkcjonalne obejmujące swym zasięgiem powiat sławieński:

ID - Darłowski pas nadmorski (miasto Darłowo, gminy Darłowo, Postomino). Strefa intensywnego rozwoju funkcji turystycznej oraz rolnictwa i przetwórstwa. Wielofunkcyjny rozwój Darłowa z dominującą rolą funkcji gospodarki morskiej i turystyki oraz ponadlokalnego ośrodka obsługi. Zachowanie funkcji ochronnych. Intensywna ochrona i rehabilitacja środowiska przeciwdziałająca tendencjom pasmowej zabudowy strefy brzegowej.

II D - Obszar wielokierunkowej aktywizacji gospodarczej i urbanizacji (miasto Sławno, gminy Sławno i Malechowo). Strefa intensywnego rozwoju rolnictwa oraz przetwórstwa rolno – leśnego. Wielofunkcyjny rozwój obszarów zurbanizowanych, w szczególności Sławna, jako ponadlokalnego ośrodka obsługi. Modernizacja drogi krajowej nr 6. Zachowanie walorów środowiska.

3.4. Analiza związków Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego

Przegląd związków Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego ze Strategią Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego wskazuje na następujące zjawiska:

- Istnieje zbieżność w założeniach obu strategii, podobne są też podstawy odniesienia i widzenie trendów współczesności oraz traktowanie jednostki samorządowej, odpowiednio: województwa, powiatu, gminy, wioski, jako swego rodzaju firmy, konsorcjum.
- W zakresie celów strategicznych związki pomiędzy obu strategiami pokazuje tabela 1:
-

Cele strategiczne Strategii Rozwoju Województwa Zachodniopomorskiego	Cele strategiczne Strategii Rozwoju Powiatu Sławieńskiego
Cel 1. Stworzenie warunków do rozwoju zasobów ludzkich	Cel 12. Wspieranie przedsiębiorczości Cel 13. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego
Cel 2. Powszechna dostępność dóbr, usług i informacji	Cel 2. Podnoszenie poziomu wiedzy rolników i ułatwianie im dostępu do informacji Cel 17. Starostwo, jako sprawna i przyjazna organizacja świadcząca usługi Program operacyjny 13.4. Edukacja dla ery informacyjno usługowej Program operacyjny 17.3. „Informatyzacja” powiatu
Cel 3. Poprawa konkurencyjności województwa Zachodniopomorskiego	Cel 1. Rozwój zaplecza organizacyjnego i logistycznego rolnictwa, wspieranie organizowania się rolników Cel 3. Wspieranie alternatywnych form wykorzystania ziemi i lasu Cel 6. Przygotowanie do rozwoju funkcji uzdrowiskowej wybranych miejscowości powiatu Cel 7. Przygotowanie podstaw do rozwoju produktu kompleksowego wokół połowów, przetwórstwa i usług oraz produkcji związanych z rybami Cel 8. Wzmocnienie morskiego charakteru północnej części powiatu Cel 9. Specjalizacja powiatu w zakresie turystyki Cel 10. Marketing, promocja, informacja Cel 11. Rozwój zaplecza turystyki
Cel 4. Podniesienie jakości życia w regionie	Cel 5. Odnowa wsi powiatu sławieńskiego Cel 14. Ochrona i kształtowanie krajobrazu Cel 15. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej powiatu Cel 16. Dobry stan środowiska naturalnego

Z tabeli 1 wynika, że najwięcej celów strategii powiatu można przypisać celowi trzeciemu strategii województwa dotyczącemu poprawy konkurencyjności województwa. Świadczy to o prorozwojowym charakterze strategii powiatu oraz o koncentracji na działaniach mających poprawić stan jego gospodarki.

Pozostałe cele są reprezentowane w miarę proporcjonalnie i wskazują na zgodność obu strategii. Zgodność ta potwierdza się jeszcze wyraźniej na głębszych poziomach: programów operacyjnych i celów pośrednich.

3.5. Porównanie głównych celów rozwojowych gmin powiatu sławieńskiego w poszczególnych strategicznych obszarach działania

Strategie gmin powiatu sławieńskiego	Strategiczne obszary działania					
	Rolnictwo i leśnictwo, wieś	Turystyka	Sfera społeczna	Morze i gospodarka morska, rybactwo i wędkarstwo.	Przedsiębiorczość	Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna
Gmina Darłowo „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Darłowo” (ze względu na to, że gmina Darłowo nie ma jeszcze dokumentu w formie strategii rozwoju przyjęto do porównania „Studium...”) rok opracowania: 1997	<ul style="list-style-type: none"> •Dalszy rozwój rolnictwa jako funkcji wiodącej gminy. •Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego i przekształcanie dużych gospodarstw w samodzielne przedsiębiorstwa. •Specjalizacja gospodarstw i rozwój w kierunku agroturystyki. •Rozwój rolnictwa proekologicznego i produkcji nie związanej z ziemią. •Rozwój leśnictwa, zalesianie gleb słabych. 	<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój funkcji turystycznej na całym obszarze pasa nadmorskiego i dodatkowo w atrakcyjnych miejsc. Gminy. •Uatrakcyjnienie środowiska przyrodniczego dla potrzeb rekreacji (głównie w pasie wybrzeża). •Dążenie do całorocznego użytkowania infrastruktury turystycznej. •Usprawnienie układu komunikacyjnego oraz ograniczenie jego uciążliwości. •Nietworzenie nowego osadnictwa turystycznego. •Zachowanie powszechnej dostępności walorów rekreacyjnych. •Połączenie kanałem jezior Jamno i Bukowo. 		<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój rybołówstwa w oparciu o wody Bałtyku i jezior •Ekstensywny kierunek hodowli ryb na wodach jezior Bukowo i Kopań. •Intensywny charakter hodowli na stawach wzdłuż rzek Grabowa i Wieprza. 	<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój usług rzemieślniczych i drobnej wytwórczości związanych z ruchem turystycznym. •Przemysł wydobywczy torfów borowinowych, wód zmineralizowanych i surowców ilastych. •Przemysł rolno-spożywczy i przetwórstwa ryb. •Rozwój energetyki wiatrowej z zachowaniem walorów krajobrazu. 	<ul style="list-style-type: none"> •Ustanowienie trzech stref ochrony krajobrazu •Usprawnienie układu komunik. •Dążenie do całorocznego użytkowania infrastruktury turystycznej. •Budowa obejścia miejscowości Dąbki i Bobolin. •Budowa obejścia miejscowości Krupy. •Oddzielenie ruchu samochodowego od rowerowo – pieszego. •Utrzymanie istniejących linii kolejowych. •Objąć 100% ludności gminy zaopatrzeniem z układów wodociągów grupowych. •Kanalizacja powinna obejmować 100% terenów zabudowanych, z dopuszczeniem oczyszczalni indywidualnych. •Wprowadzenie „miejskiego” systemu gromadzenia, segregacji i składowania odpadów.
Miasto Darłowo „Europejska Strategia Rozwoju Gminy Miasto Darłowo” rok opracowania: 1999		<ul style="list-style-type: none"> •Stworzenie oferty turystycznej dla poszczególnych segmentów rynku turystycznego. •Tworzenie infrastruktury technicznej turystyki. •Tworzenie wizerunku miasta uzdrowiska. •System szkoleń dla właścicieli pensjonatów i org. wypoczynku. •Program współpracy zagranicznej – zwiększenie udziału gości zagranicznych w korzystaniu z usług turystycznych Darłowa. 	<ul style="list-style-type: none"> •Poprawa warunków życia ludności. •Poprawa stanu technicznego budynków mieszkalnych. •Poprawa warunków zarządzania budynkami należącymi do gminy. •Rozwój budownictwa mieszkaniowego. 	<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój gospodarki morskiej i przetwórstwa rybnego. •Rozwój i aktywizacja gospodarcza portu morskiego. •Budowa mariny •Urchomienie całorocznego granicznego przejścia morskiego. •Budowa 100 mb uniwersalnego nabrzeża przeładunkowego. 	<ul style="list-style-type: none"> •Poprawa warunków dla prowadzenia działalności gospodarczej przez mieszkańców miasta. •Tworzenie nowych podmiotów gospodarczych i miejsc pracy w oparciu o lokalny potencjał gospodarczy. •Tworzenie instrumentów wspierających rozwój wytwórczości i lokalnej przedsiębiorczości, wsparcie władz samorządowych. •Współpraca między przedsiębiorcami a sektorem samorządowym. 	<ul style="list-style-type: none"> •Zwiększenie dostępności komunikacyjnej Darłowa •Zmniejszenie uciążliwości miejskiego ruchu samochodowego •Rozwój komunikacji alternatywnej dla samochodowej. •usprawnienie procesu zarządzania infrastrukturą transportową miasta. •Przeprowadzenie programu estetyzacji miasta i poprawy mikroklimatu i klimatu odczuwalnego. •Prowadzenie edukacji ekologicznej i ochrona przyrody.
Gmina Malechowo „Strategia Rozwoju Gminy Malechowo” rok opracowania: 2000	<ul style="list-style-type: none"> •Każde sołectwo gminy Malechowo ma wizję rozwoju i wdraża ją. •Wsie gminy Malechowo są estetycznie zagospodarowane. •Prowadzone są uprawy alternatywne. 	<ul style="list-style-type: none"> •Połączenie Malechowa i Pękanina z innymi miejsc.gminy i regionu siecią tras turystycznych. •Przygotowane jest zaplecze do rozwoju turyst. i agroturystyki. •Szkoly mają 	<ul style="list-style-type: none"> •Szkoly gminy Malechowo działają, jako ośrodki rozwoju gminy. •Istnieją warunki do wielofunkcyjnego i zintegrowanego rozwoju wsi. gminy Malechowo •Szkoly gminy Malechowo działają, 	<ul style="list-style-type: none"> •Przygotowane są alternatywne projekty zagospodarowania pradoliny Grabowej. •Gospodarka wodno – ściekowa w zlewni rzeki Grabowej prowadzona jest zgodnie z wymogami ekologii. 	<ul style="list-style-type: none"> •Gmina dysponuje terenami pod inwestycje przy trasie E –6. •Szkoly gminy Malechowo działają, jako ośrodki rozwoju gminy. •Urząd Gminy Malechowo działa, jak przedsiębiorstwo 	<ul style="list-style-type: none"> •Infrastruktura techniczna gminy jest odpowiednia do potrzeb, funkcjonuje zgodnie z wymogami ekologii i wspótworzy produkt kompleksowy gminy poprzez jej wielofunkcyjne wykorzystanie. •Gmina Malechowo

	<ul style="list-style-type: none"> •W gminie Malechowo są warunki do rozwoju nowego osadnictwa i tworzenia wsi rezydencjalnych. •Gmina Korzysta z funduszu SAPARD i Funduszy Strukturalnych oraz innych funduszy pomocowych przeznaczonych na wspieranie rozwoju obszarów wiejskich. •Szkoły działają, jako wiejskie centra informacji, filie „Ośrodka odnowy wsi i informacji o Unii Europejskiej”. •Funkcjonuje „Stragan gminy Malechowo”. 	<ul style="list-style-type: none"> zaplecze noclegowo – gastronomiczne i pełnią funkcje ośrodków szkolen. wypoczynk. – turystycznych. •Megality i inne zabytki gminy są czynnikami jej rozwoju. •Gmina Malechowo wykorzystuje potencjał pradoliny rzeki Grabowa. •Gmina Malechowo specjalizuje się w usługach czasu wolnego, muzealnictwie i usługach promocyjnych. •Działa ośrodek informacji turystycznej i gospodarczej. 	<ul style="list-style-type: none"> jako wiejskie centra informacji, filie „Ośrodka odnowy wsi i informacji o Unii Europejskiej. •Wdrożone są narzędzia komunikowania się z mieszkańcami. •Przygotowane i wdrożone są zasady angażowania, do realizacji strategii, grup mieszkańców i organizacji pozarządowych, gmina opracowała i realizuje program wspierania organizacji pozarządowych. 		<ul style="list-style-type: none"> usługowe współzarządzające rozwojem gminy. •Wsparcie dla rozwoju gospodarczego jest zinstytucjonalizowane. •Opracowane jest Studium uwarunkowań przestrzennych. •Gmina aktywnie promuje grunty przeznaczone dla rozwoju •Gmina Malechowo przygotowana jest do korzystania z funduszy pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z położenia przy trasie E – 6. •Gospodarka wodno – ściekowa w zlewni rzeki Grabowej prowadzona jest zgodnie z wymogami ekologii. Pradolina Grabowej jest ogłoszona, jako krajobraz roku 2005.
<p>Gmina Postomino</p> <p>„Lokalna Strategia Rozwoju”</p> <p>rok opracowania: 1997</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Regulacja stosunków wodnych na gruntach wsi Górsko, Nosalin. •Współpraca AWRSP z Urzędem Gminy w zakresie obrotu i wymiany gruntów. •Sporządzenie wykazu obiektów rolnych do wykorzystania przez inwestorów. •Stworzenie grup marketingowych producentów rolnych w zakresie: produkcja zbóż, produkcja trzody chlewnej. 	<ul style="list-style-type: none"> •Wdrożenie programu „Strategia produktu turystycznego w Gminie Postomino”. •Szkolenia i popularyzacja idei rozwoju ruchu turystycznego. •Przygotowanie działek pod zabudowę lotniskową. •Wprowadzenie infrastruktury turystycznej do planu zagospodarowania przestrzennego. •Rozwój całorocznej bazy paraturystycznej i opracowanie programów imprez kulturalnych i sportowych. 	<ul style="list-style-type: none"> •Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców. •Aktywizacja społeczności lokalnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. •Lobby na rzecz samorządności i samostanowienia gmin. •Nawiązanie kontaktów z samorządami zagranicznymi – wymiana doświadczeń. 	<ul style="list-style-type: none"> •Powołanie Związku Gmin Rzeki Wieprzy. •Wykonanie ośrodków sportów wodnych: żeglarstwo, kajakerstwo, wędkarstwo. •Trasa spacerowa po plaży. •Zawody wędkarskie przez cały rok. 	<ul style="list-style-type: none"> •Przygotowanie i promowanie ofert dla inwestorów – stworzenie programu rozwoju gospodarczego. •Wspieranie rozwoju przedsiębiorczości i aktywności zawodowej mieszkańców. •Aktywizacja społeczności lokalnej i pozyskiwanie funduszy zewnętrznych. •Wspieranie rozwoju rolnictwa, zakładów rolno – spożywczych i nowych rynków zbytu. 	<ul style="list-style-type: none"> •Rozwój infrastruktury w zakresie ochrony środowiska i potrzeb dla rozwoju biznesu.
<p>Gmina Sławno</p> <p>„Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Gminy Sławno”</p> <p>rok opracowania: 2000</p>	<ul style="list-style-type: none"> •Podniesienie kwalifikacji rolników poprzez zwiększenie ośrodków doradztwa i wymianę zagraniczną. •Stworzenie większych szans dla rozwoju grup producenckich. •Stworzenie warunków do rozwoju rolnictwa ekologicznego. •Podjęcie działań w kierunku odnowy obszarów wiejskich. •Stworzenie warunków do rozwoju bazy agroturystycznej. •Podniesienie rangi softysów. •Podjęcie działań w kierunku umożliwienia rozwoju terenów łowieckich. •Stworzenie warunków do 	<ul style="list-style-type: none"> •Stworzenie warunków do rozwoju turystyki w gminie. •Stworzenie warunków do rozwoju bazy agroturystycznej. •Podjęcie działań w celu przyg. terenów wzdłuż dróg pod obsługę ruchu tranzytowego, turystycznego i przemysłu. •Stworzenie warunków do wykorzystania obszarów chronionych dla rozwoju turystyki. 	<ul style="list-style-type: none"> •Podjęcie działań w celu likwidacji bezrobocia i aktywizacji ludności. •Wspieranie działań na rzecz usprawnienia służby zdrowia. •Stworzenie warunków do nauki, kultury i sportu, pracy dla młodzieży. •Tworzenie warunków do poprawy bezpieczeństwa. •Możliwość kształcenia się młodzieży. •Tworzenie warunków do lepszego przystosowania się mieszkańców gminy do wejścia do Unii. 		<ul style="list-style-type: none"> •Ciągła aktualizacja PZPG dla umożliwienia realizacji celów służących rozwojowi gminy. •Tworzenie nowych miejsc pracy i aktywizacja społeczności we wszystkich sferach życia społeczno – gospodarczego. •Podjęcie działań promujących gminę. •Stworzenie bazy i warunków dla usług nieuciążliwych. •Stworzenie warunków do rozwoju małej i średniej przedsiębiorczości. •Uzbrojenie terenów pod przemysł rolno – spożywczy. •Promocja tworzenia nowych zakładów poprzez stosowanie ulg podatkowych. •Umożliwienie działań dla inwestorów poprzez preferencje podatkowe i sprawny system 	<ul style="list-style-type: none"> •Tworzenie warunków do kompleksowego rozwiązania problemów ochrony środowiska w gminie Sławno. •Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej, utworzenie oczyszczalni ścieków. •Utworzenie między gminnego miejsca utylizacji odpadów wraz z recyklingiem. •Rozbudowa sieci gazowniczej. •Utworzenie i rozbudowa dróg na terenie gminy. •Podjęcie konkretnych działań w kierunku budowy obwodnicy. •Podjęcie działań, we współpracy z TP S.A., w zakresie telefonizacji gminy.

	zalesiania gruntów.				bankowy. •Podjęcie działań w kierunku wykorzystania zasobów naturalnych dla rozwoju gminy.	
Miasto Sławno „Lokalna Strategia Rozwoju” rok opracowania: 1997		<ul style="list-style-type: none"> •Rozbudowa infrastruktury ruchu turystycznego. •Stworzenie kalendarza imprez cyklicznych. •Promocja i informacja turystyczna. •Rozwijanie współpracy miast partnerskich. •Stworzenie warunków planistycznych do realizacji inwestycji „Centrum rekreacji wodnej”. •Poprawa estetyki miasta. •Turystyka rowerowa – wytyczenie szlaków. •Muzeum. •Wykorzystane rzeki Wieprzy jako osi turystyki wodnej w ramach Związku Gmin Dorzecza Wieprzy. 	<ul style="list-style-type: none"> •Wspieranie kształcenia i aktywizacji zawodowej mieszkańców. •Powołanie Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości w Sławnie. •Uaktywnienie Związku Gmin Dorzecza Wieprzy – integracja i współpraca gmin powiatu sławieńskiego. •Stworzenie w Baszcie Słupskiej siedziby Stowarzyszenia Miast Partnerskich. 		<ul style="list-style-type: none"> •Pozyskiwanie inwestorów, szczególnie tworzących miejsca pracy. •Pozyskiwanie funduszy „pomocowych”. •Wspieranie i rozwój istniejącego przemysłu drzewnego i drobiarskiego. •Przygotowanie infrastruktury i odpowiednia promocja w celu pozyskania inwestorów. •Pozyskiwanie środków pomocowych. 	<ul style="list-style-type: none"> •Dokończenie zadania: „Kompleksowe rozw. gospodarki ściekowej w mieście Sławnie. •Segregacja odpadów •Rozbudowa komunalnego wysypiska śmieci. •Kontynuacja rozbudowy sieci gazowniczej. •Podłączenie do miejskiej sieci ciepłej ob. użyteczności publicznej. •Zmiana systemu ogrzewania w kotłowniach lokalnych. •Objęcie telefonizacją 100% miasta. •Budowa dróg lokalnych. •Rozbudowa cmentarza komunalnego. •Działania na rzecz budowy obwodnicy i poprawy ciągów komunikacyjnych •Poszerzenie akwenów wodnych w ramach małej retencji.

Wnioski z porównania głównych celów rozwojowych gmin powiatu sławieńskiego w poszczególnych strategicznych obszarach działania

- Cele strategii gmin są w wielu przypadkach zbieżne, dotyczy to każdego z obszarów problemowych, z wyłączeniem gospodarki morskiej i rolnictwa. W przypadku tych dwóch obszarów występują różnice w stopniu zainteresowania się problematyką związane z położeniem gminy (brak bezpośredniego styku z morzem) oraz jej charakterem (gminy wiejskie i miejskie).
- Problemy, przed którymi stoją gminy są wspólne i przekraczają ich granice, dotyczy to szczególnie problemów związanych z infrastrukturą (komunikacja, ochrona środowiska), szkolnictwem (dopasowanie szkolnictwa do potrzeb regionu), kulturą (tworzenie wspólnej oferty), turystyką (tworzenie zaplecza i dodatkowych atrakcji), bezpieczeństwem, modernizacją rolnictwa i odnową wsi., bezrobociem i wspieraniem przedsiębiorczości.
- Najwięcej uwagi w strategiach gmin poświęcono zagadnieniom związanym ze sferą społeczną, rozwojem przedsiębiorczości i infrastrukturą.

Wnioski dla strategii powiatu sławieńskiego wynikające z przeglądu celów strategii poszczególnych gmin wchodzących w skład powiatu

- Dla rozwiązania najważniejszych problemów gmin potrzebna jest ich współpraca na poziomie powiatu oraz związków celowych. Dotyczy to szczególnie takich dziedzin, jak: turystyka, szkolnictwo, kultura, ochrona środowiska, bezpieczeństwo, komunikacja, wspieranie przedsiębiorczości i walka z bezrobociem.
- Starostwo powinno być instytucją pomagającą w koordynacji działań gmin i służyć im w tworzeniu i realizacji wspólnych programów.
- Pozycja konkurencyjna powiatu ma swoje podstawy w pozycji konkurencyjnej jego gmin.
- Produkty kompleksowe tworzone na poziomie powiatu powinny mieć swoje podstawy w produktach kompleksowych tworzonych na poziomie gmin i sołectw.
- Każde działanie o charakterze strategicznym powinno uwzględniać spójność z produktem kompleksowym powiatu i odpowiednio do tego gminy i sołectwa.
- Wobec szczupłości środków finansowych, którymi dysponują gminy oraz powiat należy dążyć do łączenia środków, wykorzystywania różnych instrumentów finansowych (np. obligacji) oraz tworzenia dźwigni finansowych a także do szukania i wykorzystywania niematerialnych czynników rozwojowych.

- W rozwoju powiatu i jego gmin należy brać pod uwagę różne typy kapitału, nie ograniczając się do kapitału finansowego.
- Należy dążyć do zapobiegania wyciekowi kapitałów poza obszar powiatu i do intensyfikacji obrotu kapitałów w ramach powiatu.

3.6. Generalne wnioski dla tworzenia strategii powiatu sławieńskiego

Analiza współczesnych trendów cywilizacyjnych oraz dokumentów strategicznych (krajowych, wojewódzkich i gminnych) skłania do następujących wniosków na temat istoty strategii powiatu:

- Strategia powinna być elastyczna i innowacyjna.
- Powiat należy postrzegać tak, jakby był organizmem rynkowym, rodzajem konsorcjum, nastawionym na potrzeby klienta, dążącym do wzmocnienia swej pozycji konkurencyjnej, planującym swoją przyszłość w warunkach niepewności.
- Podstawowym wyzwaniem dla powiatu jest współdziałanie w tworzeniu zrębów społeczeństwa ery informacji.
- W działaniach na rzecz rozwoju powiatu trzeba przyjąć istnienie kontekstu globalnego i sterować rozwojem w myśl zasady: myśl globalnie i działaj lokalnie oraz globalnie.
- Strategia powiatu powinna być nastawiona na uczenie się, powiat powinien dążyć do bycia organizacją uczącą się.
- Zadania powiatu są określone, trzeba je mieć na uwadze, powiat nie może, niestety, zbyt wiele. Możliwości powiatu ograniczają również jego skromne finanse, zależne w 95% od czynników zewnętrznych i w zasadzie podzielone. Skłania to do szukania innowacyjnych, twórczych sposobów i innych pozamaterialnych i pozafinansowych czynników rozwojowych, kieruje uwagę na inne kapitały: informacyjny, ludzki, społeczny, kulturowy, przyrodniczy.
- Strategia, dzięki której można wygrać to strategia synergii i gry o sumie niezerowej, strategia sieci współpracy i działań kompleksowych.

4. Analiza stanu powiatu sławieńskiego

4.1. Położenie

Powiat sławieński leży w północno-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego na tzw. Wysoczyźnie Sławieńskiej, która jest częścią Równiny Słupskiej.

Przez powiat przebiega międzynarodowa droga E-28 Berlin - Kaliningrad oraz linia kolejowa łącząca Szczecin z Gdańskiem. W skład powiatu wchodzi sześć gmin, gminy miejskie Sławno i Darłowo oraz gminy wiejskie Sławno, Darłowo, Postomino i Malechowo.

Wnioski:

- Powiat leży na pograniczu województw zachodniopomorskiego i pomorskiego. Jest mniej więcej równo oddalony od miast wojewódzkich i od Koszalina oraz Słupska, dawniej miast wojewódzkich, teraz głównych miast regionu Pomorza Środkowego. Oznacza to obok peryferyjności położenia także to, że powiat sławieński jest miejscem ścierania się wpływów zarówno na poziomie województwa, jak i na poziomie głównych miast regionu. Wpływy te dotyczą wielu dziedzin: szkolnictwa, handlu, usług, kultury, sportu i turystyki, oddziaływania masmediów. Peryferyjność położenia osłabia także atrakcyjność inwestycyjną powiatu.
- Położenie powiatu na ważnych szlakach komunikacyjnych może pozwolić na przełamanie kompleksu peryferyjności. Szczególnie istotne mogą tu być takie czynniki, jak rozwój połączeń morskich w oparciu o port w Darłowie (bliskość Bornholmu i Kopenhagi oraz Południowej Szwecji) oraz wzrost znaczenia trasy E 28 ze względu na, spodziewane w przyszłości, przyłączenie do Unii Europejskiej republik bałtyckich.
- Powiat charakteryzuje się zróżnicowanymi krajobrazami. Nie są one jeszcze dostatecznie przygotowane do bycia częścią produktu kompleksowego powiatu.

4.2. Historia powiatu

Powiat sławieński ma bogatą historię. Jego początki wiążą się z tworzeniem organizacji państwowej na Pomorzu sławieńsko-słupskim. W XI wieku kształtowała się ona w oparciu o ośrodki władzy terytorialnej pod rządami miejscowych władców. Podstawą samodzielnego księstwa sławieńskiego stały się ziemie, które podporządkował sobie pierwszy znany książę sławieński - Racibor. Księstwo sławieńskie już w okresie rządów Raciborzyców (XII wiek) dzieliło się na dwie kasztelanie sławieńską i słupską. W grodzie sławieńskim urzędował kasztelan, będący urzędnikiem terytorialnym, namiestnikiem księcia, sprawującym w jego imieniu władzę sądowniczą, wojskową i administracyjną.

W początkach XIII wieku obszar dzisiejszego Sławna podlegał zwierzchnictwu duńskiemu, potem wszedł w skład księstwa uznamsko-szczecińskiego a następnie księstwa gdańskiego i rugijskiego. W 1317 roku Sławno znalazło się we władaniu Brandenburgii, w imieniu której rządzili możni z rodu Święców. Oni to w 1317 roku lokowali na prawie lubeckim Nowe Sławno.

W XV wieku Sławno było jednym z 35 miast bezpośrednich (podlegających bezpośrednio księciu), mających prawo wysyłania swoich reprezentantów na sejmy krajowe.

Po zakończeniu wojny trzydziestoletniej w 1648 roku zmieniła się struktura terytorialnej władzy politycznej i administracyjnej. Przejściowo, połączone zarządy domen (okręgów) stały się załączkiem większego organizmu administracji terytorialnej - zwanego dystryktem, na czele którego stał urzędnik zwany starostą. Na początku XVII wieku ujmowano w jeden rozległy dystrykt domenę darłowską i słupską. W dalszej kolejności zlikwidowano podział na dystrykty. W efekcie wyłoniła się mniejsza „dzielnica sławieńsko-darłowska”.

Podział na powiaty pojawił się już w końcu XVII wieku, jednakże dopiero reforma z 1724 roku wprowadziła połączony powiat sławieńsko-polanowski obejmujący Darłowo, Sławno, Polanów i Sianów. Starosta - landrat stał się, na mocy decyzji króla pruskiego, urzędującym przedstawicielem władzy państwowej.

W kwietniu 1815 roku wprowadzono nowy podział terytorialno-administracyjny państwa pruskiego. Utworzono prowincje (w liczbie 10), rejencje (w liczbie 25) i powiaty. W skład prowincji pomorskiej wchodziła rejencja koszalińska, na której obszarze znalazł się powiat sławieński. Powiat ten pod względem powierzchni zajmował trzecie miejsce (po słupskim i szczecineckim). Powierzchnia powiatu wynosiła wówczas 1584 km². Liczba gmin w powiecie wzrosła do 166. Powiatowym organem samorządu terytorialnego (coraz wyraźniej ograniczanym systemem centralizmu państwowego Hohenzollernów) pozostawał nadal sejmik powiatowy, gromadzący wyłącznie stan pierwszy, czyli szlachtę mającą w powiecie swoje rodowe majątki. System rejencji przetrwał do czasu II wojny światowej. Powiat sławieński do 1945 roku należał do rejencji koszalińskiej, w jego skład wchodziły 4 miasta (Darłowo, Sławno, Polanów, Sianów), 9 gmin wiejskich i 176 gromad.. Sianów pozostał w granicach powiatu sławieńskiego tylko do lipca 1945 roku.

W wyniku II Wojny Światowej dawny powiat sławieński znalazł się w granicach Polski, na obszarze tzw. Ziem Odzyskanych, które Uchwałą Rady Ministrów z 14 marca 1945 roku podzielone zostało na 4 okręgi. I-Śląsk Opolski, II-Dolny Śląsk, III-Pomorze Zachodnie, IV-Warmia i Mazury. W okręgu zachodniopomorskim wyznaczono obwód sławieński. Kolejny podział administracyjny Ziem Zachodnich i Północnych został dokonany uchwałą Rady Ministrów z 7 lipca 1945 roku, wtedy to obwód sławieński, słupski, miastecki i bytowski włączono do województwa gdańskiego. Taki podział istniał do 1946 roku. Rozporządzeniem Rady Ministrów z 29 maja 1946 roku w sprawie tymczasowego podziału administracyjnego Ziem Odzyskanych w miejsce okręgów i obwodów powołano województwa i powiaty. Zgodnie z tym rozporządzeniem powiat sławieński ponownie włączono do województwa szczecińskiego. Później powiat ten wielokrotnie zmieniał swoje granice i podległość administracyjną.

W 1950 roku zgodnie z ustawą o podziale administracyjnym państwa, w wyniku której utworzono województwo koszalińskie, powiat sławieński znalazł się w granicach województwa koszalińskiego. Zasadnicze zmiany w podziale administracyjnym powiatu sławieńskiego nastąpiły z chwilą likwidacji gromad i powołania gmin. Zostało to dokonane Uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Koszalinie z dnia 9 grudnia 1972 roku. W dniu 28 maja 1975 roku Sejm uchwalił ustawę o dwustopniowym podziale administracyjnym

państwa i powołaniu nowych województw. Zgodnie z tą ustawą powołano województwo słupskie. Powiat sławieński leżący między Słupskiem a Koszalinem został podzielony wtedy między województwo słupskie i koszalińskie.

Powiat sławieński, w jego dzisiejszym kształcie, powstał na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 o wprowadzeniu podziału terytorialnego państwa na gminy, powiaty i województwa. Powiat integruje na nowo gminy pogranicza nie istniejących już województw koszalińskiego i słupskiego.

Wnioski:

- Historię powiatu cechuje duża zmienność i przenikanie się różnych wpływów. Skutkuje to pośrednio niedostateczną integracją gmin powiatu a także słabym identyfikowaniem się z nim społeczności lokalnych.
- Częste zmiany granic gmin, powiatu i województw w obrębie dzisiejszego powiatu sławieńskiego powodują to, że trudno się z nim identyfikować, trudno też o identyfikację na poziomie gminy i województwa. Wynika z tego, że podstawowym poziomem identyfikacji są miasta i wioski powiatu. Powyższa teza została zweryfikowana podczas badań terenowych prowadzonych na terenie powiatu.

4.3. Pozycja konkurencyjna powiatu sławieńskiego wobec innych powiatów ziemskich województwa zachodniopomorskiego

Analiza pozycji konkurencyjnej powiatu sławieńskiego przeprowadzona została na podstawie takich opracowań, jak: „Powiaty województwa zachodniopomorskiego” Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin, maj 1999; „Rocznik statystyczny województwa zachodniopomorskiego – 2000”, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin, grudzień 2000.

Analiza ta przeprowadzona została przy uwzględnieniu obszarów problemowych wydzielonych dla opracowania strategii. Obszary te połączone zostały w następujące grupy:

- Sfera społeczna
- Przedsiębiorczość, w tym: rolnictwo i leśnictwo, wieś; morze i gospodarka morska
- Turystyka
- Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna.

4.3.1. Sfera społeczna

Dane ogólne

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Powierzchnia w km²	1044	11	
Ilość miast	2	11	4 inne powiaty mają też 2 miasta, 1 pow. ma 1 miasto
Ilość miejscowości wiejskich	155	12	
Ilość sołectw	103	6	
Ludność ogółem	60033	9	
Ludność na 1 km²	58	6	Średnia dla województwa: 76

Demografia

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Kobiety na 100 mężczyzn	101,8	13	
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	16444	10	
Ludność w wieku produkcyjnym	36122	12	
Ludność w wieku produkcyjnym na 100 osób w wieku nieprodukcyjnym	66,2	7	Średnia dla województwa: 64,2
Urodzenia na 1000 ludności	10,8	7	

Małżeństwa na 1000 ludności	5,8	4	Razem z 3 innymi powiatami
Zgony na 1000 ludności	8,4	11	Razem z 2 innymi powiatami
Przyrost naturalny na 1000 ludności	2,4	7	
Rozwody: orzeczone, prawomocne: na 10000 ludności w wieku 20 lat i więcej	12,7	12	
Saldo migracji	- 144	11	

Bezrobocie

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Bezrobotni zarejestrowani w urzędach pracy, według wybranych kategorii:	7976	4	W 1998: 6704
Kobiety	4563	4	
Absolwenci	316	5	
Zamieszkali na wsi	4264	5	
Bez prawa do zasiłku	5683	4	
Pozostający bez pracy powyżej 12 miesięcy	3237	4	
Stopa bezrobocia w %	30,9	4	W 1998: 25.8%
Bezrobotni wg poziomu wykształcenia:			
Z wykształceniem wyższym	78	5	
Z wykształceniem średnim zawodowym	1144	5	
Z wykształceniem średnim ogólnokształcącym	496	5	
Z wykształceniem zasadniczym zawodowym	2918	4	
Bezrobotni wg wieku			
34 lata i mniej	3974	4	
35-44	2223	4	
45-54	1610	3	
55 lat i więcej	169	2	

Szkolnictwo

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Szkolnictwo podstawowe w roku szkolnym 1999/2000			
Szkoły podstawowe:	31	8	
Pomieszczenia do nauczania	344	9	
Nauczyciele	405	10	
Oddziały	297	10	
Uczniowie	6598	10	
Absolwenci	1077	10	
Szkolnictwo gimnazjalne w roku szkolnym 1999/2000			
Gimnazja, w tym gimnazja specjalne:	9	11	
Pomieszczenia do nauczania	21	16	
Nauczyciele	39	13	
Oddziały	44	8	
Uczniowie	1013	9	
Licea ogólnokształcące (publiczne), dla młodzieży, w roku szkolnym 1999/2000			
Szkoły	2	10	Razem z 4 powiatami
Pomieszczenia do nauczania	39	12	
Nauczyciele	49	10	
Oddziały	32	12	

Uczniowie	882	12	
Absolwenci	174	11	
Szkoły średnie techniczne i zawodowe, dla młodzieży w roku szkolnym 1999/2000			
Szkoły	10	13	
Pomieszczenia do nauczania	52	10	
Nauczyciele	111	5	
Oddziały	81	7	
Uczniowie	2076	9	
Szkolnictwo policealne w roku szkolnym 1999/2000			
Szkoły	3	5	Razem z 3 powiatami
Pomieszczenia do nauczania	4	7	
Oddziały	4	9	
Uczniowie	79	10	
Absolwenci	27	10	
Wychowanie przedszkolne			
Placówki	34	7	
Miejsca	886	13	
Nauczyciele	89	11	
Oddziały	63	11	
Dzieci	1303	12	
Na 1000 dzieci w wieku 3 – 6 lat	388	14	

Służba zdrowia

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Przychodnie	4	11-12	
Ośrodki zdrowia	6	4-5	
Praktyki lekarskie	11	10	
Porady lekarskie i stomatologiczne			
ogółem	276352	11	
Na 1 mieszkańca	4,6	10	
Szpitalne i placówki pomocy doraźnej			
Szpitalne	1	5-11	
Oddziały szpitalne	1	-	
Ilość łóżek	202	10	
Udzielona pomoc medyczna (w ciągu roku)	8407	14	
Apteki i punkty apteczne	8	11-13	
Liczba ludności na 1 aptekę	7504	2	

Kultura i czytelnictwo

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Placówki biblioteczne	17	14	
Liczba ludności na 1 placówkę biblioteczną	3531,4	4	
Księgozbiór w woluminach, w tys.	230,1	12	
Księgozbiór w woluminach na 1000 ludności	3832,4	10	
Wypożyczenia w woluminach na 1 czytelnika	20,5	9	
Muzea	1	5-10	
Muzealia	3010	3	
Wystawy	13	2	
Zwiedzający	72829	3	
Kina	2	5-7	
Miejsca na widowni	556	6	
Liczba ludności na jedno miejsce	108,0	8	

Seanse	589	7	
Widzowie	24138	6	
Domy kultury, świetlice	5	9	
Imprezy	770	3	
Uczestnicy imprez	118851	5	
Zespoły artystyczne	20	14	
Kluby zainteresowań	9	9	

Sport

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Kluby sportowe	13	7	
Sekcje w klubach	35	7-8	
Członkowie klubów	1077	15	
Zawodnicy zarejestrowani w PZS	712	7	
Kadra szkoleniowa w klubach	32	13	
Ćwiczący w sekcjach	996	13	

Wnioski:

- Pod względem powierzchni i ilości mieszkańców powiat sławieński należy do średnich powiatów województwa zachodniopomorskiego.
- Ludność powiatu jest stosunkowo młoda (27,4% osób w wieku przedprodukcyjnym), stosunkowo duży jest też odsetek ludności w wieku produkcyjnym (60,2%).
- Pod względem demograficznym powiat sławieński cechuje się dużym potencjałem rozwojowym. Świadczy o tym wysoka 4 pozycja w ilości małżeństw na 1000 osób oraz 7 miejsce pod względem urodzeń a także niska 11 pozycja pod względem zgonów na 1000 osób. Sumarycznym wskaźnikiem cechującym stan demografii powiatu jest wskaźnik przyrostu naturalnego, który wynosi 2,4 i plasuje powiat na 7 miejscu wśród powiatów ziemskich województwa.
- Stosunkowo niska ilość rozwodów świadczyć może pośrednio o przywiązaniu do tradycyjnego modelu rodziny i sile opinii społecznej w tym względzie, dotyczy to szczególnie terenów wiejskich powiatu.
- Stosunkowo korzystną sytuację demograficzną powiatu osłabia dość wysokie saldo migracji: - 144. Ma ono względnie stałą tendencję, w 1997 roku wynosiło: - 137 a w 1998 roku: - 177. Saldo migracji jest dość wyraźnym wskaźnikiem pozycji konkurencyjnej powiatu. Ludzie wybierają miejsca, które wydają im się lepsze, bardziej, z różnych względów, atrakcyjne.
- Powiat sławieński należy, obok świdwińskiego, białogardzkiego, i gryfickiego do powiatów województwa zachodniopomorskiego o najwyższej stopie bezrobocia. Jest to bezrobocie o charakterze trwałym, strukturalnym i dotyczy szczególnie mieszkańców wsi. Ze względu na trwałe charakter bezrobocia większość bezrobotnych straciła już prawo do zasiłku. Pogarsza to ich sytuację materialną i społeczną a także psychiczną powodując zjawisko wyuczonej bezradności.
- Połowa bezrobotnych to ludzie młodzi do 34 roku życia, wskazuje to na problem dziedziczenia bezrobocia i źle rokuje na przyszłość.
- W zakresie bazy szkolnictwa podstawowego powiat sławieński lokuje się na średnich pozycjach w województwie. Lepiej wygląda sytuacja w odniesieniu do szkół średnich i podyplomowych. Nie wchodząc w zagadnienia jakości kształcenia można stwierdzić, że baza edukacyjna na poziomie średnim i podyplomowym może stanowić mocną stronę powiatu sławieńskiego.
- Służba zdrowia w powiecie rozwinięta jest, w porównaniu z innymi powiatami, w stopniu średnim.
- Powiat sławieński ma dobrą pozycję konkurencyjną, na tle innych powiatów ziemskich województwa, w dziedzinie muzealnictwa i działalności domów kultury.
- Sport w powiecie rozwinięty jest na poziomie średnim.

4.3.2. Przedsiębiorczość, w tym: rolnictwo i leśnictwo, wieś; morze i gospodarka morska

Pracujący w gospodarce narodowej wg sekcji

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Pracujący ogółem	18082	11	
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	8411	1	
Działalność produkcyjna	2866	13	
Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	218	13	
Budownictwo	663	12	
Handel i naprawy	2243	12	
Hotele i restauracje	858	5	
Transport gospodarka magazynowa i łączność.	745	12	
Pośrednictwo finansowe	221	16	
Obsługa nieruchomości i firm	534	13	
Administracja publiczna i obrona narodowa	647	9	
Edukacja	1063	9	
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	919	16	
Pozostała działalność usługowa	386	13	

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia według sekcji

Kategoria	Ogółem w zł.	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Powiat ogółem	1233,97	17	Województwo: 1582,59
Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo	1360,23	16	
Działalność produkcyjna	1061,17	17	
Zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę	1419,66	16	
Budownictwo	918,62	13	
Handel i naprawy	1032,71	7	
Hotele i restauracje	891,67	14	
Transport gospodarka magazynowa i łączność.	1551,30	17	
Pośrednictwo finansowe	1706,29	14	
Obsługa nieruchomości i firm	1250,00	15	
Administracja publiczna i obrona narodowa	1681,23	16	
Edukacja	1488,70	9	
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	1274,08	15	
Pozostała działalność usługowa	1448,28	7	

Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Podmioty gospodarki narodowej według sektorów własności:	4413	11	
Sektor publiczny	138	13	
Sektor prywatny, w tym:	4275	11	
Spółki prawa handlowego (razem)	112	14	W 1998: 116
Spółki z udziałem kapitału zagranicznego	48	13	
Spółdzielnie	37	14	
Fundacje	3	5	Razem z 2 innymi powiatami
Stowarzyszenia i inne organizacje społeczne	65	8	

Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Podmioty gospodarki narodowej wg sekcji:	4413	11	W 1997: 3749, W 1998: 4094
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	281	7	
Przemysł	413	12	
Budownictwo	319	13	
Handel i naprawy	422	12	
Hotele i restauracje	720	5	
Transport, gosp. magazynowa, łączność	289	11	
Obsługa nieruchomości i firm	282	15	
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	184	11	
Pozostała działalność usługowa	216	12	
Pozostałe sekcje	287	10	

Nakłady inwestycyjne według sekcji (dane dla przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 9 osób)

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Nakłady ogółem w milionach zł. w tym:	51,3	12	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1,7	16	
Przemysł	23,6	9	
Budownictwo	2,6	10 – 11	
Handel i naprawy	3,1	11	
Hotele i restauracje	1,0	7	
Transport, gosp. magazynowa, łączność	0,4	16	
Pośrednictwo finansowe	0,5	15	
Obsługa nieruchomości i firm	3,4	13	
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	0,6	16	

Wartość brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach (o liczbie pracujących powyżej 9 osób)

Kategoria	Ogółem	Pozycja wśród powiatów	Uwagi
Ogółem w milionach zł. w tym:	389,7	13	
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	36,4	13	
Rybołówstwo i rybactwo	3,3	5	
Przemysł	165,2	13	
Budownictwo	1,7	16	
Handel i naprawy	28,0	8	
Hotele i restauracje	5,4	6	
Transport, gosp. magazynowa, łączność	13,7	9	
Pośrednictwo finansowe	8,4	3	
Obsługa nieruchomości i firm	95,9	12	
Ochrona zdrowia i opieka socjalna	12,6	12	
Pozostała działalność usługowa	19,1	5	

Obroty ładunkowe w portach morskich. Port Darłowo na tle innych portów morskich województwa zachodniopomorskiego

Porty	1998	1999	1998	1999
	W tysiącach ton		W procentach	
Szczecin	10861	11690	49,0	50,7
Świnoujście	8291	8612	37,4	37,4

Police	2852	2582	12,9	11,2
Kołobrzeg	135	105	0,6	0,5
Stepnica	23	27	0,1	0,1
Darłowo	13	31	0,1	0,1

Wnioski

•Powiat sławieński przoduje pod względem ilości osób pracujących w rolnictwie, łowiectwie i leśnictwie (46.5% zatrudnionych), 15.9% osób zatrudnionych jest w działalności produkcyjnej a 37,6% w szeroko pojętych usługach. Nie świadczy to dobrze o strukturze zatrudnienia i całej gospodarce powiatu. Wynika z tego, że jest ona zdominowana przez najmniej konkurencyjne gałęzie gospodarki. Pocięszający może być jednak fakt, że stosunkowo duży procent osób zatrudnionych jest w usługach.

•W powiecie sławieńskim jest najniższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne w porównaniu z innymi powiatami województwa zachodniopomorskiego. Taniść pracy świadczy dobitnie o słabej pozycji konkurencyjnej powiatu.

•Pod względem ilości przedsiębiorstw powiat zajmuje pozycje poniżej średniej dla województwa. Znamienny jest mały udział, wśród firm, spółek prawa handlowego (14 pozycja), w tym spółek z kapitałem zagranicznym (13 pozycja).

•Dobrym sygnałem dla gospodarki i życia społecznego powiatu jest stosunkowo duża ilość fundacji i stowarzyszeń. Świadczyć to może o tendencji do rozwoju tzw. trzeciego sektora gospodarki.

•Można zauważyć tendencję do wzrostu ilości podmiotów gospodarczych.

•Pod względem ilości podmiotów gospodarczych powiat zajmuje wysoką, piątą, pozycję w sekcji: hotele i restauracje. Pozycja ta może cieszyć, chociaż trzeba zauważyć, że powiat sławieński plasuje się za powiatami kołobrzeskim (1738 podmiotów), kamieńskim (1036 podmiotów), koszalińskim (1026 podmiotów) i gryfickim (914 podmiotów). Są to główni konkurenci powiatu sławieńskiego w obszarze turystyki nadmorskiej. W tej konkurencji powiat sławieński zajmuje niestety ostatnie miejsce.

•Poziom nakładów inwestycyjnych świadczy pośrednio o kondycji gospodarki. W tej kategorii powiat sławieński plasuje się poniżej średniej dla województwa. Zastanawia niski poziom nakładów na rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo (16 miejsce). Świadczyć to może o ekstensyfikacji gospodarki w tych działach. Jest to tym bardziej znamienne zważywszy na pozycję rolnictwa, łowiectwa i leśnictwa w gospodarce powiatu.

•Poziom nakładów inwestycyjnych na hotele i restauracje a więc dział bezpośrednio związany z turystyką, plasuje powiat na 7 miejscu. Oprócz konkurentów w zakresie turystyki nadmorskiej, którzy zdecydowanie wyprzedzają powiat sławieński, dystansują go również powiaty goleniowski i drawski.

•Pod względem wartości brutto środków trwałych w przedsiębiorstwach powiat sławieński zajmuje średnie pozycje w województwie. Na czoło wybijają się tu takie dziedziny, jak: pośrednictwo finansowe (3miejsce), rybołówstwo i rybactwo (5 miejsce), pozostała działalność usługowa (5 miejsce), hotele i restauracje (6 miejsce).

•Port darłowski jest jednym z mniejszych portów morskich w województwie zachodniopomorskim, chociaż widać tendencję zwyżkującą, jeżeli chodzi o obroty ładunkowe w tym porcie.

4.3.3. Turystyka

Kategoria	Ogółem	Pozycja w wśród powiatów	Uwagi
Obiekty noclegowe turystyki, w tym:	171	5	
Hotele	2	7-10	
Pensjonaty	4	5	
Schroniska młodzieżowe	4	1-4	
Ośrodki wczasowe	48	5	
Ośrodki kolonijne	17	4	
Zespoły domków turystycznych	3	6	
Pokoje gościnne i agroturystyka	81	5	
Stan wykorzystania bazy noclegowej turystyki			
Miejsca noclegowe, ogółem	14138	5	
W tym całoroczne	1560	5	
Korzystający z noclegów, ogółem	66981	5	

W tym turyści zagraniczni	1086	12	
Udzielone noclegi, ogółem	797700	5	
W tym turystom zagranicznym	8938	6	
Wynajęte pokoje, ogółem	3559	10	
W tym turystom zagranicznym	427	11	

Wnioski

• Powyższe zestawienie pozwala w przybliżeniu określić pozycję konkurencyjną powiatu w odniesieniu do turystyki. Wiele wskazuje na to, że powiat sławieński, choć należy do czołówki powiatów „turystycznych” województwa, to jednak plasuje się w końcówce powiatów o największym znaczeniu turystycznym, powiatów zlokalizowanych nad Bałtykiem. W niektórych kategoriach wyprzedzają go również gminy, które nie mają dostępu do morza.

• Pod względem wykorzystania bazy noclegowej przez turystów zagranicznych powiat sławieński zajmuje dopiero 12 lokatę. Jest to prawdopodobnie sygnał dotyczący jakości usług i atrakcyjności oferty powiatu.

4.3.4. Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna

Infrastruktura

Kategoria	Ogółem	Pozycja w wśród powiatów	Uwagi
Wodociągi i kanalizacja			
Sieć wodociągowa w km	432,8	5	
Sieć kanalizacyjna w km	96,7	11	
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych			
Wodociągowe	6133	9	
Kanalizacyjne	2094	11	
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w dam ³	2137,5	13	
Gaz i elektroenergetyka w miastach			
Długość czynnej sieci rozdzielczej w km	66,1	10	
Czynne połączenia prowadzące do gosp. domowych	1732	8	
Liczba odbiorców gazu w gospodarstwach domowych	7750	10	
Zużycie gazu w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na hm	14,61	7	
Elektroenergetyka			
Odbiorcy energii elektrycznej w gospodarstwach domowych	9667	13	
Zużycie energii elektrycznej w gosp. domowych w MWh	16061	14	
Ogrzewnictwo			
Sieć ciepła rozdzielcza w km	7,8	6	
Sprzedana energia ciepła wyprodukowana w kotłowniach własnych w GJ	140239	13	
Kubatura budynków ogrzewanych centralnie w dam ³	894	16	
Zasoby mieszkaniowe			
Mieszkania	15915	11	
Izby	60663	10	
Powierzchnia użytkowa w m ²	1069687	10	

Ochrona środowiska

Kategoria	Ogółem	Pozycja w wśród powiatów	Uwagi
Obszary prawnie chronione w ha	14025,7	10	
W tym rezerваты przyrody	196,3	10	

Ścieki przemysłowe i komunalne, ogółem, w hektometrach sześciennych	2,2	12	
W tym oczyszczone	1,55	15-16	
Nie oczyszczone	0,65	1	
Oczyszczalnie komunalne, ogółem	11	12-15	
Emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów uciążliwych dla środowiska			
Pyłowych w tonach na rok	61	11	
Gazowych w tonach na rok, w tym:	18760	8	
Dwutlenek siarki	135	7	
Dwutlenek węgla	18499	8	
Odpady wytworzone w ciągu roku w tysiącach ton	29,7	8	
Nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska w milionach zł, w tym:	23,5	3	
Ochrona powietrza i klimatu	4,1	3	
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	19,1	2	
Gospodarka odpadami	0,1	10-11	
Ochrona gleb i wód podziemnych	0,2	2	

Drogi powiatowe

Kategoria	Ogółem	Pozycja w wśród powiatów	Uwagi
Drogi ogółem w km	381	10	
Remonty dróg w km	1	9-12	

Placówki pocztowe i komunikacyjne

Kategoria	Ogółem	Pozycja w wśród powiatów	Uwagi
Placówki pocztowe	21	6	
Placówki usług telekomunikacyjnych	1	6-12	
Telefoniczne łącza główne	11604	10	

Wnioski

- Pod względem rozwoju infrastruktury powiat sławieński plasuje się na średnich pozycjach. Widać tu związek infrastruktury z wielkością powiatu i jego potencjałem demograficznym.
- W porównaniu z innymi powiatami zwraca uwagę rozległość sieci wodociągowej. Niestety nie odpowiada jej wielkość sieci kanalizacyjnej (zaopatrzeniem w wodę objętych jest 5912 budynków mieszkalnych a do sieci kanalizacyjnej podłączono 1914 budynków). Dysproporcje te wyraźne są szczególnie na terenach wiejskich. Powyższe dane świadczą o tym, że duża część ścieków nie jest odprowadzana przez kanalizację i oczyszczana. Potwierdzają to dane dotyczące ilości ścieków oczyszczonych i ścieków nie oczyszczonych.
- Poziom zużycia energii elektrycznej uważany jest zwykle za wskaźnik poziomu cywilizacyjnego. Ostatnio, w związku z wprowadzaniem urządzeń energooszczędnych wskaźnik ten zawodzi. Wydaje się jednak, że w przypadku powiatu sławieńskiego, stosunkowo niskie zużycie energii elektrycznej świadczyć może o niskim stopniu wykorzystania urządzeń zasilanych energią elektryczną a co za tym idzie o niskim poziomie wyposażenia gospodarstw domowych w tego typu urządzenia.
- Rozległa sieć rozdzielcza ciepłownictwa (6 miejsce w powiecie) przy małej kubaturze ogrzewanych mieszkań (16 miejsce) świadczyć może o niezadowalającej efektywności systemu ciepłowniczego.
- W powiecie ma miejsce stosunkowo duża emisja zanieczyszczeń pyłowych i gazowych z zakładów uciążliwych dla środowiska. Jest ona zdecydowanie mniejsza w porównaniu z powiatami o rozwiniętym przemyśle (policki, stargardzki, gryfiński) jednak wysoka w porównaniu z powiatami o podobnym rolniczo – turystycznym charakterze (szczecinecki, gryficki, wałecki, koszaliński).
- W 1999 roku powiat sławieński należał do czołówki powiatów województwa zachodniopomorskiego pod względem inwestycji w ochronę środowiska naturalnego, szczególnie w takich dziedzinach, jak ochrona powietrza i klimatu, gospodarka ściekowa i ochrona wód oraz ochrona gleb i wód podziemnych. Tylko w

przypadku gospodarki odpadami plasował się on na pozycji wynikającej z wielkości powiatu i jego potencjału ludnościowego.

•W przypadku remontów dróg, w roku 1999, powiat sławieński zajmuje pozycję pomiędzy 9 i 12. Można przyjąć, że odpowiada to w proporcjach wielkości sieci dróg powiatowych, 10 miejsce w województwie.

•Powiat sławieński zajmuje stosunkowo wysoką pozycję, jeżeli idzie o ilość placówek pocztowych i placówek usług telekomunikacyjnych. Jest to ważne zważywszy znaczenie informacji w dzisiejszym świecie. Średnio wypada natomiast ilość głównych łączy telefonicznych. Jednak w tej dziedzinie następuje ostatnio szybki postęp.

5. Analiza SWOT Powiatu Sławieńskiego

Analiza SWOT jest metodą pozwalającą na określenie mocnych i słabych stron badanej organizacji, czy też regionu oraz możliwości rozwojowych i zagrożeń. Nazwa tej metody jest skrótem angielskich słów: Strengths (mocne strony), Weaknesses (słabe strony), Opportunities (możliwości), Threats (zagrożenia). Analiza SWOT powiatu sławieńskiego przeprowadzona została osobno dla każdego z obszarów problemowych.

5.1. Obszar problemowy: Rolnictwo i leśnictwo, wieś

Mocne strony:

- Obszary leśne o walorach gospodarczych, przyrodniczych i krajobrazowych (30% lesistości).
- Atrakcyjne tereny łowieckie z dobrze zorganizowanym myślistwem.
- Istnienie gruntów rolnych o dużych powierzchniach - tereny dawnych PGR, optymalne rozłogi pól.
- Dostępność kadry z wykształceniem rolniczym, byłych pracowników PGR.
- Działają organizacje rolników.
- Zróżnicowanie krajobrazowe i stosunkowo czyste środowisko naturalne.
- Występowanie złóż torfu.
- Średniej jakości gleby.
- Warunki do rozwoju upraw ekologicznych.
- Dobrze rozwinięta hodowla ryb, szczególnie pstrągów.
- Dziedzictwo kulturowe, w tym zabytki architektury ludowej.
- Dobrze zorganizowane i aktywne jednostki OSP.
- Początki tworzenia wiosek tematycznych (Borkowo, Niemica).
- Początki specjalizacji szkół wiejskich, jako ośrodków rozwoju wsi (Lejkowo, Malechowo, Ostrowiec, Niemica).
- Początki agroturystyki.

Słabe strony:

- Słaby poziom wykształcenia rolników gospodarujących na mniejszych arealach i utrudniony dostęp do nowoczesnych środków przekazywania informacji.
- Mała ilość wsi posiadających kanalizację i oczyszczalnie ścieków, dzikie wylewiska i wysypiska śmieci.
- Brak odpowiedniej gospodarki odpadami komunalnymi - unieszkodliwiania i recyklingu, brak rozwiązań ponad gminnych w tym zakresie.
- Trudności ze zbytem płodów rolnych, duże odległości do punktów skupu.
- Mała dbałość o ład architektoniczny wsi, zaniedbywanie dziedzictwa architektury.
- Słaby stan dróg.
- Utrudniony dostęp do kredytów.
- Brak alternatywnych źródeł dochodów.
- Utrudniony dostęp do dóbr kultury, brak miejsc spotkań i rozrywki.
- Bezrobocie, w tym bezrobocie ukryte.
- Rosnąca zależność od pomocy społecznej w wielu środowiskach wiejskich, dziedziczenie statusu klienta opieki społecznej, nasilanie się zjawiska wyuczzonej bezradności.
- Pogarszanie się poziomu zdrowotności, patologie społeczne.

- Ograniczanie dostępności komunikacji zbiorowej.

Szanse:

- Uruchomienie narodowych i regionalnych programów wspierających rozwój obszarów wiejskich.
- Przystąpienie Polski do UE i uruchomienie funduszy strukturalnych nastawionych na rozwój wsi i rolnictwa.
- Specjalizacja wiosek, tworzenie ich produktów kompleksowych powiązanych z produktem kompleksowym powiatu.
- Wdrożenie programu „Odnowy wsi” w powiązaniu ze specjalizacją wiosek.
- Wzrost znaczenia alternatywnych kierunków wykorzystania potencjału rolnictwa, np. produkcja na użytek przemysłów nieżywnościowych, uprawa biopaliw.
- Uprawy i przetwórstwo rzepaku na cele paliwowe.
- Wzrost zapotrzebowania na żywność z upraw kontrolowanych pod względem ekologicznym.
- Wykorzystanie bliskości Danii i Szwecji, eksport żywności o specjalnych walorach (pod kontrolą ekologiczną) przez Bałtyk.
- Rozwój hodowli bydła.
- Rozwój przetwórstwa żywności.
- Rozwój energetyki wiatrowej.
- Możliwość pozyskiwania torfu dla różnych celów (ogrodniczych, leczniczych, rolniczych).
- Rozwój myślistwa w oparciu o zasobne łowiska i tradycje myśliwskie.
- Leśnictwo w powiązaniu z przemysłem drzewnym i innymi dziedzinami gospodarki tworzy produkt kompleksowy.
- Leśnictwo współtworzy ofertę turystyczną i edukacyjną.

Zagrożenia:

- Zmniejszanie się roli rolnictwa i przemysłu w gospodarce światowej.
- Nieufność społeczności do tworzenia bazy gospodarczej przez cudzoziemców.
- Restrykcyjne wymogi służb sanitarnych utrudniają rozwój miejscowego przetwórstwa.
- Brak realnego wsparcia ze strony państwa dla przedsiębiorczości i rozwoju obszarów wiejskich.
- Trudności w realizacji programów rozwoju wsi i rolnictwa ze względu na zły stan finansów państwa.
- Wysokie stopy procentowe, trudności z pozyskaniem i zabezpieczeniem kredytu.
- Konkurencja ze strony dotowanej produkcji rolno – spożywczej z UE.
- Trudności z przełamaniem bierności społeczności wiejskich, konserwatyzm postaw.
- Brak integracji wokół wspólnych celów utrudnia tworzenie produktów kompleksowych.
- Ubożenie społeczeństwa powoduje spadek popytu na produkty i usługi wsi.

5.2. Obszar problemowy: Morze i gospodarka morska

Mocne strony:

- Dostęp powiatu do wybrzeża morskiego.
- Klimat morski.
- Tradycje kurortów w miejscowościach nadmorskich.
- Zasoby solanek i borowin.
- Potencjał krajobrazowy, przyrodniczy i turystyczny jezior przymorskich (Bukowo, Kopań, Wicko).
- Port z przejściem granicznym w Darłowie.
- Przystanie w Ząbkowicach, Dąbkach, Jarosławcu.
- Połączenia morskie z Bornholmem i Południową Szwecją.
- Zespół Szkół Morskich z jego tradycjami i bazą.
- Duża ilość ośrodków wypoczynkowych.
- Dziedzictwo kulturowe związane z morzem.
- Kontakty w ramach współpracy okołobałtyckiej.
- Tradycja imprez związanych z morzem i Skandynawią.

- Poligon wojskowy Wicko Morskie.

Słabe strony:

- Brak dobrego dojazdu do portu.
- Brak statusu uzdrowisk miejscowości nadmorskich.
- Słabe wykorzystanie zasobów solanek i borowin.
- Słabe zaplecze usług dodatkowych, mało atrakcji.
- Niedostateczne wykorzystanie lotnisk wojskowych do celów cywilnych.
- Niedostateczne wykorzystanie potencjału, jakim są jeziora przymorskie.
- Zbyt krótki sezon, słabo rozbudowana oferta posezonowa.
- Zbyt mało elementów podkreślających nadmorski charakter powiatu.
- Zaniedbania w wyglądzie architektonicznym miejscowości nadmorskich.
- Słabe powiązania komunikacyjne nadmorskiej części powiatu z resztą powiatu i krajem.
- Niedostępność niektórych terenów ze względu na działalność poligonu.
- Niedostateczna współpraca gestorów nadmorskiej bazy turystycznej.
- Organizacyjna podległość większości ośrodków wypoczynkowych centrali firm zlokalizowanych poza powiatem i województwem.

Szanse:

- Przesunięcie strefy rozwoju Europy w kierunku obszaru Bałtyku.
- Współpraca w trójkącie: powiat sławieński, powiat Bad Doberan, Bornholm.
- Rozwój małych portów oraz przystani morskich na polskim wybrzeżu Bałtyku.
- Pełniejsze wykorzystanie lotnisk wojskowych do celów cywilnych.
- Utworzenie OkołoBałtyckiej Trasy Rowerowej.
- Pełniejsze wykorzystanie potencjału Zespołu Szkół Morskich.
- Rozwój usług uzdrowiskowych.
- Możliwość budowy i remontów małych jednostek pływających.
- Rozwój wędkarstwa morskiego i usług z tym związanych.
- Stworzenie produktów kompleksowych i w ich ramach atrakcji umożliwiających przedłużenie sezonu.
- Utworzenie produktu kompleksowego powiązanego z rybołówstwem i przetwórstwem ryb.

Zagrożenia:

- Brak polityki sprzyjającej opłacalności funkcjonowania małych portów.
- Polityka państwa w stosunku do rybołówstwa morskiego powoduje pogarszanie się pozycji małych portów rybackich.
- Zagrożenie infrastruktury brzegowej przez wpływ Morza Bałtyckiego (zabieranie plaży, niszczenie brzegu).
- Zagrożenie funkcjonowania ośrodków rehabilitacji przez ich nie ustalony status.
- Konkurencja ze strony innych atrakcji turystycznych i uzdrowisk.
- Brak współpracy uniemożliwia tworzenie produktów kompleksowych.
- Postępujące ubożenie społeczności powiatu przyczynia się do wzrostu patologii społecznych a to z kolei wpływa na spadek poziomu bezpieczeństwa mieszkańców powiatu i turystów.
- Postępuje zabudowa najbardziej atrakcyjnych krajobrazowo i przyrodniczo miejsc powiatu, co wpływa na dewastację krajobrazu i zmniejsza jego wartość.

5.3. Obszar problemowy: Turystyka

Mocne strony:

- Urozmaicenie form krajobrazu i bogactwo przyrody.
- W miarę czyste środowisko naturalne.
- Rozwinięta baza turystyczna na wybrzeżu morskim.

- Dziedzictwo kultury materialnej i niematerialnej: zabudowa Darłowa, zamek w Darłowie (na szlaku średniowiecznych zamków pomorskich), kościoły (szlak gotyku pomorskiego), domy szachulcowe w wielu wsiach (część produktu markowego „Kraina w kratę”), Megality w Borkowie, grodzisko we Wrześnicy, zabytkowe kościoły, położenie na szlaku Cystersów (Kołbacz – Bukowo Morskie – Oliwa – Pelplin), militaria, twórczość artystów zamieszkujących powiat Sławno.
- Położenie przy trasie E – 28 i przy linii kolejowej Szczecin – Gdańsk (ze stacją Sławno, na której zatrzymują się pociągi ekspresowe).
- Istnienie nieczynnej linii kolejowej Sławno - Darłowo.
- Turystyka w ośrodkach nadmorskich i początki agroturystyki we wsiach powiatu.
- Imprezy o randze międzynarodowej (Zlot Pojazdów Wojskowych, Festiwal Filmów Skandynawskich).
- Pierwsze kroki w tworzeniu wiosek tematycznych (Borkowo, Niemica, Ostrowiec).
- Udział szkół wiejskich w tworzeniu produktów turystycznych.
- Powiatowe Centrum Informacji Turystycznej i jego filie.

Słabe strony:

- Krótki sezon turystyczny, mało zróżnicowana i mało wyróżniająca się oferta, za mało atrakcji.
- Ograniczenie rozwoju bazy turystycznej do wąskiej strefy wybrzeża Bałtyku.
- Słabe przygotowanie do obsługi turystów zagranicznych.
- Niedostateczne wykorzystanie atutu położenia przy trasie E – 28.
- Niedostateczne przygotowanie lasów, rzek i jezior śródlądowych do potrzeb turystyki.
- Niedostateczne wykorzystanie walorów turystyczno rekreacyjnych rzek Wieprzy i Grabowej.
- Zła jakość wód śródlądowych, szczególnie rzeki Wieprzy - III kl. czystości.
- Niedostateczna dbałość o czystość i porządek w gminach, zaśmiecenie terenów atrakcyjnych turystycznie.
- Słabe wykorzystanie lasów pod względem turystycznym.
- Brak ogólnodostępnej bazy rekreacyjno-sportowej (mariny, baseny, hale gimnastyczne, amfiteatr, aquapark, parki tematyczne, muzea, parki zabaw).
- Niewystarczająca promocja powiatu.
- Niedostateczne oznakowanie i interpretacja (opisanie, przygotowanie do odbioru) atrakcji turystycznych.
- Słaby dostęp do zasobów kulturalnych powiatu, ograniczona oferta rozrywek
- Niewystarczająca ilość punktów małej gastronomii, restauracji, kawiarni.
- Zbyt małe wykorzystanie kuchni regionalnej w gastronomii.
- Utrudniony dostęp do kapitałów, słaba aktywność lokalnej społeczności w inwestowaniu w bazę turystyczną.
- Brak dobrego dojazdu do portu przez Darłowo.
- Brak polityki sprzyjającej inwestycjom na terenie powiatu.
- Brak atrakcyjnych terenów pod budownictwo (uzbrojenie, pełna infrastruktura) poza strefą nadmorską.

Szanse:

- Wzrost znaczenia czasu wolnego i zapotrzebowania na różne formy rozrywki, wypoczynku, edukacji.
- Możliwość wykorzystania funduszy strukturalnych przeznaczonych na rozwój turystyki.
- Możliwość rozwoju turystyki w ramach struktury organizacyjnej tworzonej przez Polską Organizację Turystyki.
- Współpraca w trójkącie: Powiat Bad Doberan, Bornholm, Powiat Sławieński.
- Wykorzystanie bliskości Bornholmu i Południowej Szwecji do przyciągnięcia turystów Skandynawskich.
- Wykorzystanie położenia powiatu przy trasie E 28 dla przechwycenia części ruchu turystycznego z Niemiec, Holandii i Belgii w kierunku na Gdańsk, Malbork, Mazury, republiki bałtyckie.
- Wykorzystanie pradolin Wieprzy i Grabowej do rozwoju turystyki ekologicznej i aktywnej.
- Rozwój myślistwa i turystyki związanej z lasem.
- Uruchomienie linii kolejowej Sławno – Darłowo i uczynienie z niej atrakcji turystycznej.
- Możliwość wykorzystania nasypów po trasach kolejowych dla tworzenia szlaków turystycznych.
- Elektrownie wiatrowe stawiane z zachowaniem walorów krajobrazowych mogą być częścią produktu turystycznego, elementem tras edukacji ekologicznej.

- Rozwój turystyki edukacyjnej i ekoturystyki.
- Tworzenie tras turystycznych i kompleksowych produktów turystycznych.
- Wykorzystanie Internetu dla rozwoju usług turystycznych.
- Specjalizacja w kierunkach: militaria, historia na żywo, wędkarstwo i myślistwo, sporty wodne, ekologia i edukacja.

Zagrożenia:

- Brak skutecznych mechanizmów realizacji polityki państwa w zakresie rozwoju turystyki.
- Turyści wybierają inne miejsca, zmiana trendów.
- Pogłębianie się peryferyjności powiatu.
- Brak zachęt do inwestowania w turystykę i towarzyszące jej atrakcje, inwestorzy wybierają bardziej atrakcyjne miejsca niż powiat Sławno.
- Zagrożenie terenów chronionych i przeznaczonych pod budownictwo wczasowo- turystyczne przez powstające elektrownie wiatrowe i wpływ inwestorów na plany zagospodarowania przestrzennego.
- Zagrożenie infrastruktury brzegowej przez wpływ morza bałtyckiego.

5.4. Obszar problemowy: Przedsiębiorczość

Mocne strony:

- Dostępność zasobów ludzkich: ludzie wykształceni w różnych specjalnościach, ludzie z inicjatywą, ludzie uzdolnieni w różnych kierunkach, rzemieślnicy różnych profesji.
- Położenie na trasie E 28.
- Bliskość Bornholmu i Południowej Szwecji.
- Potencjalne możliwości rozwojowe w takich dziedzinach, jak: przetwórstwo ryb, przemysł drzewny, turystyka, energetyka na bazie źródeł odnawialnych, rolnictwo i przetwórstwo spożywcze.
- Port w Darłowie.
- Lotniska wojskowe z możliwością wykorzystania do celów cywilnych.
- Punkty konsultacyjne szkół wyższych.
- Istnienie gruntów rolnych o dużych powierzchniach - tereny dawnych PGR, i dostępność kadry z wykształceniem rolniczym.
- Powołanie Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego.
- Jednostki wojskowe i Ośrodek Szkolenia Poligonowego Wojsk Obrony Przeciwlotniczej Ustka (poligon w Wicku Morskim).

Słabe strony:

- Brak realnego wsparcia dla działalności gospodarczej.
- Wysokie oprocentowanie kredytów, trudności w otrzymywaniu kredytów preferencyjnych.
- Mały poziom innowacyjności i konkurencyjności gospodarki powiatu.
- Słaby dostęp do nowoczesnych środków przekazywania informacji.
- Brak polityki sprzyjającej inwestycjom na terenie powiatu.
- Brak atrakcyjnych terenów pod budownictwo (uzbrojenie, pełna infrastruktura) poza strefą nadmorską.
- Zbyt mało zawansowane przetwarzanie surowców.
- Firmy działające na terenie powiatu są często zarejestrowane poza jego terenem.

Szanse:

- Uruchomienie realnych instrumentów wspierania przedsiębiorczości i innowacji w ramach realizacji polityki regionalnej państwa.
- Objęcie powiatu wsparciem w ramach funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.
- Współpraca w trójkącie Powiat Bad Doberan, Bornholm, Powiat Sławieński, obejmuje także przedsiębiorców.
- Możliwość tworzenia sieci współpracy, produktów kompleksowych, w takich dziedzinach, jak: leśnictwo i przetwórstwo drewna, rybołówstwo i przetwórstwo ryb, rolnictwo i przetwórstwo surowców rolnych, turystyka, energetyka.

- Możliwość rozwoju usług i produkcji związanych z Ośrodkiem Szkolenia Poligonowego Wojsk Obrony Przeciwlotniczej Ustka (poligon Wicko Morskie).
- Możliwość pozyskiwania torfu i borowin dla różnych celów (ogrodniczych, leczniczych, rolniczych).
- Wykorzystanie zasobów słodkiej wody rzek Wieprzy i Grabowej oraz ich dopływów, do hodowli ryb słodkowodnych.

Zagrożenia:

- Coraz większe uzależnienie gospodarek narodowych, regionalnych i lokalnych od trendów światowych.
- Malejąca rola przemysłu w gospodarce światowej.
- Brak realnego wsparcia ze strony państwa dla przedsiębiorczości i rozwoju obszarów wiejskich.
- Powstawanie hipermarketów zagraża drobnej przedsiębiorczości.
- Nieufność społeczności powiatu do tworzenia bazy gospodarczej przez cudzoziemców.
- Brak stabilnego i jasnego prawa w dziedzinie gospodarki oraz regulacji podatkowych sprzyjających przedsiębiorczości.
- Restrykcyjne wymogi służb sanitarnych utrudniają rozwój przetwórstwa.
- Polityka nie sprzyjająca inwestycjom grozi zniechęceniem inwestorów.

5.5. Obszar problemowy: Sfera społeczna

Mocne strony:

- Dobrze zorganizowana opieka społeczna nad dziećmi i osobami niepełnosprawnymi.
- Inicjatywy gmin, duża ilość stowarzyszeń.
- Dobrze rozwinięta sieć szkół średnich i punkty konsultacyjne szkół wyższych.
- Amatorska twórczość artystyczna, szczególnie w zakresie teatru i plastyki.

Słabe strony:

- Małe zaangażowanie lokalnych społeczności w działania na poziomie powiatu.
- Małe zaangażowanie młodzieży w działalność samorządu.
- Niedostateczna współpraca pomiędzy gminami powiatu i na poziomie gminy – powiat.
- Niedoinwestowanie bazy oświatowej, co uniemożliwia jej pełne wykorzystanie i przynoszenie dochodów.
- Niewystarczająca ilość imprez kulturalnych i sportowych o znaczeniu lokalnym, krajowym i zagranicznym.
- Słaba dostępność do zasobów kulturalnych powiatu.
- Skromne możliwości ponad lokalnego zaistnienia miejscowych twórców.
- Słaby dostęp i poziom wykorzystania nowoczesnych środków przekazywania informacji.
- Niedostatecznie przygotowana baza leczenia szpitalnego i ratownictwa medycznego.
- Brak na terenie powiatu oddziału Urzędu Skarbowego
- Mała ilość imprez sportowych.
- Migracja osób wykształconych, słabe wykorzystanie własnego potencjału intelektualnego.
- Trudność w dopasowaniu kształcenia do potrzeb rynku pracy.
- Duże bezrobocie, brak miejsc pracy.

Szanse:

- Rozwój samorządności, więcej uprawnień i środków finansowych dla samorządów lokalnych.
- Rozwój różnych form społeczeństwa informatycznego.
- Rozwój różnych form lokalności.
- Poszerzenie społecznego zaplecza instytucji samorządowych.
- Możliwość wykorzystania różnorodnych zasobów ludzkich.
- Powstawanie nowych stowarzyszeń.
- Szkoły funkcjonują, jako ośrodki rozwoju lokalnego.
- Aktywizacja mieszkańców wsi, wdrożenie programu „Odnowy wsi”.
- Integracja mieszkańców powiatu.

- Wykorzystanie współpracy w trójkącie Powiat Bad Doberan, Bornholm, Powiat Sławieński dla rozwoju społecznego.

Zagrożenia:

- Ucieczka młodych i zdolnych do innych ośrodków, osłabienie kapitału ludzkiego i społecznego.
- Blokowanie aktywności społeczności lokalnych na poziomie lokalnej administracji.
- Możliwość obniżenia się poziomu bezpieczeństwa publicznego.
- Brak wsparcia dla działalności samorządów uczniowskich i organizacji młodzieżowych.
- Trudności w zakładaniu nowych stowarzyszeń wynikające z rygorystycznych przepisów w tym względzie.

5.6. Obszar problemowy: Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna

Mocne strony:

- Znaczące i różnorodne zasoby natury: krajobrazy, wybrzeże morskie, lasy, jeziora, rzeki o charakterze podgórskim.
- Unikalne pradoliny rzek Grabowej i Wieprzy.
- Dobra, ze względu na możliwości wytwarzania energii elektrycznej, jakość wiatrów.
- Stosunkowo dobry stan środowiska naturalnego.
- Bogactwo flory i fauny.
- Istnienie nieczynnych linii kolejowych.
- Tereny odpowiednie dla budowy elektrowni wiatrowych.
- Tereny leśne o walorach przyrodniczych i krajobrazowych.
- Dobry stan infrastruktury telekomunikacyjnej.
- Port w Darłowie i połączenia morskie.
- Lotniska wojskowe z możliwością ich cywilnego wykorzystania.

Słabe strony:

- Zły stan dróg, pomijanie, przy dystrybucji środków przeznaczonych na drogi, drogi ekspresowej Gdańsk-Szczecin.
- Brak odpowiedniej gospodarki odpadami komunalnymi, brak rozwiązań ponad gminnych w tym zakresie, większa część odpadów trafia na dzikie wysypiska, które są przyczyną degradacji krajobrazu i źródłem zagrożenia epidemiologicznego.
- Niedostateczna jakość oczyszczania ścieków, szczególnie na terenach wiejskich powiatu.
- Osady ściekowe nie są odpowiednio zagospodarowane.
- Słaba jakość połączeń komunikacyjnych, niewykorzystane możliwości portu w Darłowie, trasy E 28 i trasy kolejowej Sławno- Darłowo, brak obwodnicy Sławna i Darłowa.
- Postępująca dekapitalizacja majątku trwałego.
- Zła jakość wód śródlądowych, szczególnie rzeki Wieprzy- III kl. czystości.
- Mała ilość wsi posiadających kanalizację i oczyszczalnie ścieków.
- Brak sieci gazociągowej.
- Niedostateczna jakość trakcji elektrycznej, szczególnie na terenach wiejskich powiatu.
- Słaby dostęp i poziom wykorzystania nowoczesnych środków przekazywania informacji.
- Brak atrakcyjnych terenów pod budownictwo (uzbrojenie, pełna infrastruktura), poza strefą nadmorską.

Szanse:

- Rozwój układów kogeneracyjnych w energetyce wraz z promowaniem rozproszonych źródeł energii elektrycznej i ciepłej. Wzrost opłacalności stosowania biopaliw i innych odnawialnych źródeł energii wraz z poprawą regulacji prawno-podatkowych w tym względzie.
- Wzrost znaczenia obszarów charakteryzujących się dobrym stanem środowiska naturalnego i pięknem krajobrazu.
- Budowa drogi ekspresowej Szczecin – Gdańsk.

- Możliwość wykorzystania nieczynnych linii kolejowych dla tworzenia szlaków turystycznych.
- Elektrownie wiatrowe stawiane z zachowaniem równowagi z krajobrazem i działające w powiązaniu z innymi formami działalności: turystyką, agroturystyką.
- Rozwój portu w Darłowie.
- Wielofunkcyjne wykorzystanie linii kolejowej Sławno – Darłowo.

Zagrożenia:

- Trudności finansowe państwa mogą spowodować przesunięcie w czasie realizacji drogi ekspresowej Szczecin – Gdańsk.
- Trudności finansowe państwa w powiązaniu z niedostatkiem finansów gminnych mogą wpłynąć na zwłokę w realizacji gminnych inwestycji infrastrukturalnych.
- Zagrożenie terenów chronionych i przeznaczonych pod budownictwo wczasowo- turystyczne przez powstające elektrownie wiatrowe i wpływ inwestorów na plany zagospodarowania przestrzennego.
- Brak polityki sprzyjającej powstawaniu małych portów.
- Zagrożenie infrastruktury brzegowej przez wpływ Morza Bałtyckiego.
- Brak odpowiedniej kontroli i monitoringu niebezpiecznych materiałów przewożonych przez teren powiatu.
- Niedostateczna dbałość o czystość i porządek w gminach, zaśmiecenie terenów atrakcyjnych przyrodniczo i turystycznie.
- Brak środków zewnętrznych na poprawę dostępności komunikacyjnej powiatu sławieńskiego.
- Monopole w energetyce nie dopuszczają do rozwoju lokalnych źródeł energii.

5.7. Obszar problemowy: Zarządzanie rozwojem

Mocne strony:

- Założenie Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego.
- Przygotowanie założeń i projektów funkcjonowania „Centrum Pracy”.
- Działalność organizacji branżowych.
- Współpraca powiatu sławieńskiego z powiatem Bad Dodberan.
- Współpraca gmin powiatu z partnerami zagranicznymi.
- Działalność organizacji pozarządowych.
- Inicjatywy gminne w zakresie wspierania przedsiębiorczości.
- Powołanie grupy inicjatywnej Lokalnej Organizacji Turystycznej.
- Inicjatywy szkół na rzecz rozwoju lokalnego.
- Przykłady projektów „Odnowy wsi”.
- Doświadczenie niektórych gmin w realizacji projektów w ramach programów Unii Europejskiej.

Słabe strony:

- Niedostatek środków na zadania, którymi samorządy obciążane są przez państwo.
- Utrudniony dostęp do środków zewnętrznych przeznaczonych na wspieranie przedsiębiorczości.
- Małe zaangażowanie lokalnych społeczności w działania na poziomie powiatu.
- Słabe zaangażowanie młodzieży w działalność samorządów.
- Niedostateczna współpraca pomiędzy Sławnem i Darłowem.
- Brak zbieżności w działaniach gmin i powiatu.
- Niedostateczne możliwości pobudzania aktywności społeczności lokalnych na poziomie gminy.
- Brak planów zagospodarowania przestrzennego lub ich dezaktualizacja utrudnia rozpoczęcie inwestycji.

Szanse:

- Wzrost znaczenia niematerialnych czynników rozwojowych, w tym szczególnie wiedzy i informacji oraz rozwój i upowszechnienie technik tworzenia i przesyłania informacji, stwarza szansę włączenia się do gospodarki światowej regionów, uznawanych dotąd za peryferyjne.
- Większa niż w przeszłości możliwość wykorzystania zewnętrznych czynników rozwojowych, i tworzenia sieci współpracy, przy powiększających się związkach gospodarki lokalnej z gospodarką globalną.

- Wejście Polski do Unii Europejskiej i objęcie powiatu programami strukturalnymi.
- Realizacja program p.n. „Narodowa strategia rozwoju regionalnego 2001-2006”.
- Współpraca zagraniczna powiatu i jego gmin przyczyni się do poprawy zarządzania procesami rozwoju lokalnego.
- Szkoły stają się ośrodkami rozwoju lokalnego.
- Współpraca przedsiębiorców umożliwia tworzenie produktów kompleksowych wokół głównych branż powiatu.
- W powiecie działają instytucje i organizacje wspierające przedsiębiorczość.

Zagrożenia:

- Dalszy rozwój obszarów określanych, jako bieguny wzrostu przy jednoczesnej marginalizacji obszarów wobec nich peryferyjnych.
- Przeciąganie się procedur związanych z uruchomieniem środków przedakcesyjnych i programów strukturalnych Unii Europejskiej w połączeniu ze zbyt dużym wpływem państwa na dysponowanie tymi środkami.
- Nasilanie się w gospodarce i życiu społecznym zjawiska „Zwycięzca bierze wszystko” – liczą się tylko pierwsi i najlepsi.
- Silna konkurencja ze strony innych regionów, w skali regionalnej, krajowej i globalnej.
- Opóźnienie w wejściu Polski do Unii Europejskiej odsuwa możliwość korzystania z funduszy strukturalnych.
- Trudność w wykorzystaniu środków z funduszy strukturalnych spowodowana brakiem własnych środków.
- „Narodowa strategia rozwoju regionalnego 2001-2006” nie jest realizowana ze względów politycznych i finansowych.
- Podziały pomiędzy gminami oraz gminami i powiatem utrudniają współpracę i tworzenie produktów kompleksowych.
- Brak funduszy na realizację celów założonych w strategii rozwoju powiatu.
- Ograniczenie kompetencji samorządów lokalnych, centralizacja władzy.
- Rosnąca konkurencja innych powiatów i gmin, marginalizacja powiatu.
- Zagrożenie likwidacją powiatu.

6. Wizja rozwoju powiatu sławieńskiego

Wizja rozwoju powiatu, to wyobrażenie sobie tego, jaki on ma być z chwilą realizacji strategii, po upływie 15 lat. Wizja to rodzaj wyzwania, określenie najbardziej ogólnego celu rozwojowego, pożądanego wizerunku powiatu. Wizja rozwoju powiatu sławieńskiego została sformułowana na podstawie wyników analizy SWOT i brzmi ona następująco:

Powiat sławieński w roku 2015:

- **jest piękną małą ojczyzną, ze swoistym klimatem, z zachowanym krajobrazem przyrodniczym, i zadbanym dziedzictwem kulturowym, ekologiczny, czysty, zielony, ukwiecony,**
- **wyróżnia się, pod względem oferty edukacyjnej oraz możliwości wszechstronnego rozwoju mieszkańców,**
- **jest atrakcyjnym, tętniącym życiem a przy tym bezpiecznym, regionem turystycznym z bogatą ofertą usług i dobrą infrastrukturą techniczną,**
- **charakteryzuje się rozwiniętym i wielokierunkowo oraz ekologicznie zorientowanym rolnictwem powiązanim z przetwórstwem, współtworzącym produkty kompleksowe,**
- **jest w dużym stopniu samowystarczalny w zakresie energii cieplnej i elektrycznej,**
- **jest powiązany z morzem poprzez nowoczesny port w Darłowie o znaczeniu regionalnym, stanowiący aktywny ośrodek gospodarczy i dostępny komunikacyjnie,**
- **ma dobrze rozwinięty przemysł powiązany z innymi działami gospodarki, tworzący z nimi różnorodne produkty kompleksowe,**

- wykorzystuje różnorodne czynniki rozwojowe, w tym szczególnie kapitał społeczny i ludzki oraz wiedzę i informację,
- współpracuje z partnerami krajowymi i zagranicznymi, tworzy sieci współpracy,
- rozwija się zgodnie z zasadami rozwoju zintegrowanego i zrównoważonego.

II. Część planistyczna

A. Obszar problemowy: Rolnictwo, leśnictwo i wieś

Cel 1. Rozwój zaplecza organizacyjnego i logistycznego rolnictwa, wspieranie organizowania się rolników

1.1. Program operacyjny: Modelowe gospodarstwa rolne

Opis programu: Rolnictwo w powiecie wymaga restrukturyzacji ze względu na zmianę ogólnych warunków funkcjonowania oraz potrzebę dostosowania się do norm unijnych. Program zakłada zbadanie aktualnego stanu rolnictwa w powiecie na tle sytuacji w Polsce i krajach UE oraz opracowanie modeli gospodarstw w zależności od ich funkcji i specjalizacji a następnie upowszechnianie rozwiązań modelowych.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Morskiej przy współpracy Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz Bauernverband Mittlere Elbe

Szacunkowy koszt realizacji: 6000 zł

Źródła finansowania: Starostwo Powiatowe, Ośrodek Doradztwa Rolniczego, wolontariat, programy pomocowe.

Finansowanie z budżetu powiatu: 20%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: III 2002–IX 2003 (upowszechnianie, działalność ciągła).

Planowany efekt: zbadano stan i strukturę rolnictwa w powiecie sławieńskim i na tej podstawie zaproponowano modele funkcjonalne gospodarstw z punktu widzenia ich konkurencyjności na rynku U E.

Zadania:

1.1.1 Przygotowanie założeń badań.

1.1.2 Nawiązanie współpracy z Akademią Rolniczą w Szczecinie, Politechniką Koszalińską (Wydział Ekonomii i Zarządzania – Katedra Agrobiznesu), Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego Sławno i Bauernverband Mittlere Elbe dotyczącej badań i analiz w zakresie gospodarstw modelowych. Analizy te prowadzone mogą być również w ramach praktyk studenckich i pisanie prac dyplomowych.

1.1.3 Przeprowadzenie badań.

1.1.4 Upowszechnienie wyników badań (publikacja, sesja popularno–naukowa).

1.2. Program operacyjny: System zbytu produktów rolnych z powiatu

Opis programu: W obecnej sytuacji coraz trudniej, szczególnie w przypadku małych gospodarstw, zbywać produkty rolne w ramach pojedynczych gospodarstw. Rodzi to potrzebę łączenia się rolników w grupy producenckie oraz szukania nowych form zbytu produktów rolnych. Program zawiera propozycje działań wspierających stworzenie systemu zbytu płodów rolnych z terenu powiatu sławieńskiego.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy Oddziału Dydaktycznego Akademii Rolniczej w Szczecinie i Politechniki Koszalińskiej oraz Bauernverband Mittlere Elbe i AGRAR Plus Ges.m.b.H z Austrii.

Szacunkowy koszt realizacji: 40000 zł

Źródło finansowania: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 15%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2002 – XII 2005 (po wdrożeniu działalność ciągła)

Planowany efekt: w 2006 roku 20% rolników działa w ramach systemu zbytu płodów rolnych, w 2010 – 40%, w 2015 – 70%

Zadania:

- 1.2.1 Przegląd dotychczasowych form zbytu produktów rolnych i zbadanie opinii rolników na ten temat.
- 1.2.2 Zebranie przykładów alternatywnych form zbytu: sprzedaż w ramach grup producenckich, sprzedaż bezpośrednia, sprzedaż w formie imprez, sieć klientów, Środkowopomorska Rolnicza Giełda Internetowa (inicjatywa stowarzyszenia „Zielone Pomorze”), sprzedaż przez Internet itp.
- 1.2.3 Przygotowanie i upowszechnienie publikacji ten temat alternatywnych form zbytu produktów rolnych.
- 1.2.4 Zbadanie możliwości przejęcia bazy skupowej w powiecie sławieńskim, szczególnie elewatorów w Darłowie, przez organizacje zrzeszające rolników powiatu i w przypadku stwierdzenia zasadności tego przedsięwzięcia wsparcie działań organizacji rolników.
- 1.2.5 Przygotowanie założeń wykorzystania portu w DarłóWKu i położenia przy trasie E 28 do intensyfikacji sprzedaży produktów rolnych.
- 1.2.6 Przygotowanie znaku towarowego (logo) produktów rolnych z terenu powiatu i zasad jego przydzielania.
- 1.2.7 Organizacja seminarium na temat alternatywnych form sprzedaży.
- 1.2.8 Cykl szkoleń połączonych z doradztwem i wyjazdami studyjnymi.
- 1.2.9 Testowanie wybranych rozwiązań.
- 1.2.10 Pomoc we wdrażaniu sprawdzonych rozwiązań.

Cel 2. Podnoszenie poziomu wiedzy rolników i ułatwianie im dostępu do informacji

2.1. Program operacyjny: Forum Rolników Powiatu Sławieńskiego

Opis programu:

Celem programu jest wzmocnienie współpracy pomiędzy organizacjami zrzeszającymi rolników powiatu oraz dążenie do stworzenia silnej reprezentacji interesów rolników na wzór podobnych organizacji działających w krajach Unii Europejskiej.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy z organizacjami rolników i Ośrodka Doradztwa Rolniczego oraz Bauernverband Mittlere Elbe

Szacunkowy koszt realizacji: 8000 zł

Źródła finansowania: stowarzyszenia rolników, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2002 – XII 2005

Planowany efekt: działa Forum Rolników Powiatu Sławieńskiego

Zadania:

- 2.1.1 Przegląd dotychczasowych form i efektów pracy organizacji rolników..
- 2.1.2 Analiza możliwości organizacyjnych, kadrowych i finansowych związanych z działalnością organizacji rolników.
- 2.1.3 Organizacja spotkania z przedstawicielami Bauernverband Mittlere Elbe na temat funkcjonowania reprezentacji interesów rolników w Niemczech a szczególnie w dawnej NRD.
- 2.1.4 Wyjazd studyjny dla przedstawicieli organizacji rolników do powiatu Anhalt Zerbst w Niemczech w celu zaznajomienia się z działalnością Bauernverband Mittlere Elbe oraz jego agend w postaci Carrefour Forum Mittlere Elbe i Ländliches Entwicklungszentrum (LEZ)
- 2.1.5 Uruchomienie działalności „Forum Rolników Powiatu Sławieńskiego”, w postaci cyklicznych spotkań (1–2 razy w roku) poświęconych omówieniu bieżących form współpracy organizacji rolników i przygotowaniu propozycji realizacji wspólnych projektów dotyczących reprezentacji interesów rolników i rozwojowi obszarów wiejskich powiatu.
- 2.1.6 Przygotowanie, przy współpracy z Bauernverband Mittlere Elbe, projektu dotyczącego wzmocnienia potencjału organizacyjno–kadrowego organizacji rolników powiatu.
- 2.1.7 Zbadanie możliwości uruchomienia na bazie „Forum Rolników Powiatu Sławieńskiego” organizacji podobnej do Bauernverband Mittlere Elbe.

2.2. Program operacyjny: Akademia farmerów

Opis programu:

W działalności rolników coraz ważniejsza jest wiedza. Jednocześnie z wielu względów dostęp do niej jest utrudniony. Założenie „Akademii farmerów” przyczynić ma się do poprawy obecnego stanu rzeczy. W ramach akademii prowadzone będą seminaria, kursy, szkolenia oraz wyjazdy studyjne i inne formy samokształcenia. Jej członkowie w zależności od sytuacji mogą uczyć się lub przekazywać wiedzę (wiedza ta nie będzie się ograniczała do zagadnień rolnictwa). Akademia działać będzie na zasadzie wzajemności, jako grupa samopomocowa rolników – rolnicy uczą się od siebie lub od tych, których mogą zaprosić korzystając z układów koleżeńskich. Dzięki temu może być ona strukturą elastyczną o niskich kosztach funkcjonowania. Ważne będzie włączenie do pracy akademii rolników zagranicznych mających swoje gospodarstwa na Pomorzu oraz rolników z powiatu Bad Doberan i powiatu Anhalt Zerbst. Jednym z ważniejszych celów akademii powinno być przygotowywanie rolników powiatu do funkcjonowania w ramach Unii Europejskiej.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy organizacji rolników, Ośrodka Doradztwa Rolniczego i Bauernverband Mittlere Elbe.

Szacunkowy koszt realizacji: 4500 zł

Źródła finansowania: wolontariat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2003 – III 2005 (po uruchomieniu działalność ciągła)

Planowany efekt: funkcjonuje „Akademia farmerów”, jako forma samokształceniowa rolników, obejmująca w 2005 roku 10% rolników powiatu.

Zadania:

- 2.2.1 Przegląd poziomu wykształcenia rolników i potrzeb w tym względzie.
- 2.2.2 Opracowanie zasad funkcjonowania „Akademii farmerów”.
- 2.2.3 Szkolenia w zakresie uczenia się i przekazywania wiedzy dla wybranej grupy rolników.
- 2.2.4 Promocja „Akademii farmerów”.
- 2.2.5 Szkolenia próbne, testowanie metod i form szkoleń.
- 2.2.6 Wdrożenie działalności akademii.
- 2.2.7 Nawiązanie współpracy z podobnymi organizacjami w Polsce i w świecie.

2.3. Program operacyjny: Internet dla rolników

Opis programu:

Internet jest coraz ważniejszym źródłem informacji i medium komunikacji. Możliwość korzystania z Internetu jest miarą dostępu do dóbr cywilizacji. Program zakłada przeszkolenie rolników w zakresie podstaw obsługi komputera i korzystania z Internetu oraz umożliwienie im dostępu do Internetu. Uruchomienie programu uzależnione jest od możliwości stworzenia telechat (wiejskich ośrodków pracy z informacją). W celu obniżki kosztów programu i dla osiągnięcia dodatkowych efektów integracyjnych i wychowawczych proponuje się, by nauczaniem rolników podstaw obsługi komputera i korzystania z Internetu, zajmowali się uczniowie gimnazjów i szkół średnich powiatu. Na podobnej zasadzie tego typu programy realizowane są w Austrii i w Niemczech.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy samorządów lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: 50000 zł

Źródła finansowania: samorzady lokalne, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: I 2002 – IX 2006 (po uruchomieniu działalność ciągła)

Planowany efekt: rolnicy mają możliwość korzystania z 4 telechat działających przy gimnazjach na terenie powiatu.

Zadania:

- 2.3.1 Przegląd aktualnych możliwości korzystania rolników z Internetu.
- 2.3.2 Wdrożenie działalności telechaty przy gimnazjum w Malechowie i ocena wynikających z tego doświadczeń.
- 2.3.3 Przegląd możliwości innych gmin wiejskich powiatu związanych z tworzeniem telechat i udostępnianiem ich rolnikom.
- 2.3.4 Przygotowanie projektów utworzenia 3 następnych telechat na terenie powiatu i skierowanie ich do programów pomocowych.

- 2.3.5 Wyposażenie telechat w potrzebny sprzęt (w zależności od uzyskanego wsparcia zewnętrznego).
- 2.3.6 Przeszkolenie kadry telechat, w tym uczniów gimnazjów i szkół średnich.
- 2.3.7 Wyposażenie telechat w zasoby informacji (Płyty CD, kasety video, literatura i czasopisma o tematyce rolniczej).
- 2.3.8 Promocja i wdrożenie programu.

Cel 3. Wspieranie alternatywnych form wykorzystania ziemi i lasu

3.1. Program operacyjny: Przygotowanie warunków organizacyjnych do wielokierunkowego wykorzystania upraw rzepaku

Opis programu:

Celem programu jest przygotowanie warunków organizacyjnych do upowszechnienia upraw rzepaku z wykorzystaniem na paliwo ciekłe i stałe oraz paszę. Warunkiem powodzenia takiego programu jest połączenie produkcji rolnej z przetwórstwem i zbytem. Dzięki wdrożeniu programu odtworzony może być areał upraw rzepaku, który zmalał wraz z załamaniem się rynku rzepaku z przeznaczeniem na olej jadalny. Uprawa i przetwórstwo rzepaku na cele energetyczne przyniesie wymierne efekty ekonomiczne i przyczyni się do współtworzenia przez rolnictwo wizerunku powiatu sławieńskiego, jako czystego ekologicznie i innowacyjnego. Do celów magazynowych i produkcyjnych będzie można także wykorzystać istniejące obiekty.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: 20000 zł

Źródło finansowania: środki własne rolników, środki pomocowe, środki inwestorów.

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: I 2002 – X 2004

Planowany efekt: zbadano możliwości i przygotowano wstępne warunki do wdrożenia upraw i przetwórstwa rzepaku w powiecie.

Zadania:

- 3.1.1 Przegląd możliwości w zakresie upraw rzepaku na terenie powiatu.
- 3.1.2 Zapoznanie się z inicjatywami dotyczącymi przetwórstwa rzepaku na terenie województwa zachodniopomorskiego i pomorskiego.
- 3.1.3 Analiza możliwych wariantów zagospodarowania rzepaku z terenu powiatu:
  - rafineria działająca na terenie powiatu,
  - tłocznia działająca na terenie powiatu i dostarczająca półprodukt do rafinerii zlokalizowanej poza powiatem,
  - dostarczanie surowca do przetwórni ulokowanych poza powiatem.
- 3.1.4 Organizacja konferencji na temat przetwórstwa rzepaku.
- 3.1.5 Przygotowanie wariantowych rozwiązań w zakresie przetwórstwa rzepaku i nawiązanie kontaktów z potencjalnymi inwestorami.
- 3.1.6 Promocja upraw rzepaku na cele przemysłowe. Akcja promocyjna uzależniona jest jednak od stworzenia zapotrzebowania na ziarno rzepakowe oraz produkty uboczne jego przetwórstwa (słoma, makuchy).

3.2. Program operacyjny: Przygotowanie warunków do rozwoju rolnictwa kontrolowanego pod względem ekologicznym

Opis programu:

Ze względu na rosnące koszty produkcji rolnej i trudności ze zbytem. staje się ona dla wielu rolników, szczególnie gospodarujących na mniejszych areałach, nieopłacalna. Jednym ze sposobów wyjścia z tej sytuacji jest przedstawianie gospodarstw na ekologiczne metody upraw, przy których minimalizuje się wykorzystanie zewnętrznych środków produkcji. Dodatkową zaletą upraw ekologicznych jest możliwość uruchomienia alternatywnych rynków zbytu oraz połączenie rolnictwa z edukacją i różnymi formami turystyki wiejskiej. Celem programu jest przygotowanie warunków do rozwoju upraw kontrolowanych pod względem ekologicznym.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy szkół średnich powiatu oraz Oddziału Dydaktycznego Akademii Rolniczej w Szczecinie

Szacunkowy koszt realizacji: 15000 zł

Źródła finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2002 – IX 2008

Planowany efekt: działa system wspierania rolnictwa ekologicznego, 12 gospodarstw uzyskało atest zgodności z normami rolnictwa ekologicznego.

Zadania:

- 3.2.1 Przegląd rolnictwa powiatu pod względem możliwości przestawienia na metody ekologiczne, w tym na metody integrowane. Można to przeprowadzić w ramach pisanie prac dyplomowych i praktyk studenckich.
- 3.2.2 Przygotowanie raportu na temat możliwości ekologizacji rolnictwa w powiecie.
- 3.2.3 Nawiązanie współpracy z rolnikami ekologicznymi z powiatu Bad Doberan, przygotowanie wspólnego projektu.
- 3.2.4 Pozyskanie i upowszechnienie materiałów informacyjno-promocyjnych na temat rolnictwa ekologicznego.
- 3.2.5 Promocja rolnictwa ekologicznego: włączenie zagadnień rolnictwa ekologicznego do szkolnych programów edukacji ekologicznej, utworzenie specjalizacji w ZSA Sławno, wyjazdy do gospodarstw ekologicznych.
- 3.2.6 Założenie przyszkolnych ogrodów ekologicznych.
- 3.2.7 Uruchomienie punktu doradczo konsultacyjnego z zakresu rolnictwa ekologicznego.
- 3.2.8 Pomoc w uzyskiwaniu atestu dla gospodarstw w trakcie przestawiania.

3.3. Program operacyjny: Wspieranie tworzenia farm wiatrowych z zachowaniem walorów krajobrazu i wymogów ekologii

Opis programu:

Rozwój energetyki wykorzystującej alternatywne, odnawialne źródła energii jest jednym z ważnych kierunków rozwoju powiatu sławieńskiego. Wymaga on jednak rozważnego podejścia. Ważne jest, żeby korzystając z energii wiatru nie ograniczać innych możliwości rozwojowych. Celowi temu służyć powinno opracowanie i egzekwowanie powiatowego planu rozwoju energetyki wiatrowej, jako części planu wykorzystania naturalnych źródeł energii oraz przygotowanie oferty powiatu w zakresie wykorzystania siły wiatru.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Architektury i Budownictwa, Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Morskiej

Szacunkowy koszt realizacji: 10000 zł

Źródło finansowania: firmy zainteresowane inwestowaniem w energetykę wiatrową, środki pomocowe, powiat

Finansowanie z budżetu powiatu: 15%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2002 – VII 2002 (po fazie wstępnej działalność ciągła)

Planowany efekt: plan rozwoju energetyki wiatrowej, oferta powiatu w zakresie wykorzystania siły wiatru

Zadania:

- 3.3.1 Przygotowanie powiatowego planu rozwoju energetyki wiatrowej.
- 3.3.2 Przygotowanie oferty powiatu w zakresie wykorzystania siły wiatru.
- 3.3.3 Przygotowanie oferty powiatu w zakresie zaplecza technicznego dla obsługi energetyki alternatywnej.
- 3.3.4 Promocja możliwości inwestowania w wykorzystanie siły wiatru.
- 3.3.5 Włączenie energetyki wiatrowej do programów edukacji ekologicznej, w powiązaniu z innymi przykładami wykorzystywania odnawialnych źródeł energii.
- 3.3.6 Wykorzystanie energetyki wiatrowej, w powiązaniu z innymi przykładami wykorzystania odnawialnych źródeł energii, jako elementu produktu turystycznego powiatu.
- 3.3.7 Organizacja szkoleń i konferencji poświęconych różnym aspektom pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

3.4. Program operacyjny: Przygotowanie podstaw do rozwinięcia upraw alternatywnych z przeznaczeniem na cele nieżywnościowe

Opis programu:

Uprawa roślin na cele nieżywnościowe jest jednym ze sposobów podnoszenia opłacalności rolnictwa przez wykorzystanie nisz rynkowych i specjalizację. Wśród roślin wykorzystywanych do celów przemysłowych zdobywających ostatnio popularność wymienić można: wierzbę szybko rosnącą, sidę (*Sida hermaphrodita*, znana także pod nazwą malwa pensylwańska), trzcinnik olbrzymi (*Miscanthus sinensis* „Giganteus”). Poszukuje się także nowych zastosowań dla konopi, lnu, cebuli i wielu innych roślin. Celem programu jest przegląd możliwości w tym względzie i przygotowanie podstaw organizacyjnych oraz merytorycznych do uprawy roślin na cele nieżywnościowe.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy z Bauernverband Mittlere Elbe i AGRAR Plus Ges.m.b.H

Szacunkowy koszt realizacji: 6000 zł

Źródło finansowania: Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2003 – II 2005

Planowany efekt: rolnicy powiatu sławieńskiego mają podstawy do podjęcia decyzji o uprawie roślin alternatywnych z przeznaczeniem na cele nieżywnościowe

Zadania:

- 3.4.1 Przegląd gruntów nadających się na uprawy alternatywne, przygotowanie mapy gruntów.
- 3.4.2 Nawiązanie kontaktów z organizacjami i firmami promującymi i wykorzystującymi rośliny alternatywne.
- 3.4.3 Przygotowanie bazy danych na temat roślin alternatywnych i materiałów szkoleniowo–promocyjnych.
- 3.4.4 Seminarium na temat roślin alternatywnych.
- 3.4.5 Wyjazd studyjny do miejsc, w których prowadzi się uprawę i przetwórstwo roślin dla celów nieżywnościowych.
- 3.4.6 Publikacje materiałów w biuletynach i pismach lokalnych, przygotowanie strony www.
- 3.4.7 Przygotowanie warunków do nawożenia osadami ściekowymi upraw energetycznych i przemysłowych.

3.5. Program operacyjny: Las w turystyce, edukacji i ochronie zdrowia

Opis programu:

Oprócz gospodarczych funkcji lasu, jako źródła drewna coraz większego znaczenia nabierają funkcje związane z zachowaniem bioróżnorodności, edukacją, turystyką oraz ochroną zdrowia. Celem tego programu jest znalezienie sposobów na wielokierunkowe wykorzystanie lasów przy zachowaniu zasad rozwoju zrównoważonego.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Morskiej, Nadleśnictwo

Szacunkowy koszt realizacji: 6000 zł

Źródło finansowania: Nadleśnictwo, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

Finansowanie z budżetu powiatu: 15%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: IV 2003 – IV 2004

Planowany efekt: tereny leśne powiatu przygotowane do alternatywnego wykorzystania

Zadania:

- 3.5.1 Przegląd zasobów leśnych ze względu na alternatywne możliwości ich wykorzystania.
- 3.5.2 Inwentaryzacja różnych zasobów lasów (praktyki studenckie studentów Akademii Pomorskiej połączone z zajęciami szkolnymi prowadzonymi w ramach edukacji ekologicznej).
- 3.5.3 Przygotowanie programu wielokierunkowego wykorzystania lasów.
- 3.5.4 Wytyczenie, opisanie i oznakowanie leśnych tras turystycznych ze specjalizacjami: edukacja, terapia.
- 3.5.5 Przygotowanie materiałów promocyjno–informacyjnych.
- 3.5.6 Promocja leśnych tras turystycznych.

Cel 4. Stworzenie markowego produktu na bazie hodowli ryb słodkowodnych, szczególnie pstrąga

4.1. Program operacyjny: Kraina pstrąga

Opis programu:

Powiat sławieński ze względu na swe warunki naturalne nadaje się do hodowli pstrąga. Okoliczność ta jest w powiecie dość mocno wykorzystywana, choć zbyt jednostronnie. Celem programu jest przygotowanie podstaw do poszerzenia skali pożytków płynących z hodowli pstrągów i włączenie jej do produktu kompleksowego powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy z Oddziałem Dydaktycznym Akademii Rolniczej w Szczecinie i Politechniką Koszalińską oraz Bauernverband Mittlere Elbe

Szacunkowy koszt realizacji: 9000 zł

Źródło finansowania: wolontariat, hodowcy pstrąga, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: IV 2003 – V 2006

Planowany efekt: przygotowane są warunki do wdrażania produktu markowego „Kraina pstrąga”

Zadania:

- 4.1.1 Analiza stanu w zakresie hodowli pstrąga.
- 4.1.2 Przegląd możliwości wielokierunkowego wykorzystania hodowli pstrąga, nawiązanie współpracy z ośrodkami działającymi w taki sposób, np. „Forrelenhof Thiessen” z powiatu Anhalt Zerbst.
- 4.1.3 Przygotowanie planów rozwoju produktu markowego „Kraina pstrąga”, w tym planu rozwoju usług dodatkowych związanych z hodowlą pstrąga.
- 4.1.4 Opracowanie znaków dla produktu markowego.
- 4.1.5 Opracowanie sposobów promocji produktu markowego.
- 4.1.6 Seminaria i szkolenia związane z wdrażaniem produktu markowego.

Cel 5. Odnowa wsi powiatu sławieńskiego

5.1. Program operacyjny: Grupa Zadaniowa ds. Odnowy Wsi

Opis programu:

Celem tego programu jest przeniesienie na grunt powiatu sławieńskiego doświadczeń wynikających z akcji odnowy wsi prowadzonej od 14 lat, najpierw w Austrii potem w krajach z nią sąsiadujących. Głównym założeniem tej akcji jest odbudowa wartości wsi i szukanie nowych czynników rozwojowych a także dopasowanie wsi do współczesnych trendów rozwojowych. Tego typu działania są szczególnie ważne wobec przemian cywilizacyjnych związanych z malejącą rolą rolnictwa i przemysłu w gospodarce. W celu zarządzania akcją odnowy wsi na terenie powiatu, proponuje się utworzenie grupy zadaniowej do spraw odnowy wsi. Grupa ta złożona będzie z przedstawicieli samorządów lokalnych, organizacji pozarządowych i ekspertów z terenu powiatu. Proponuje się także zaproszenie do udziału w grupie przedstawicieli organizacji i ekspertów z poza powiatu. Do zadań grupy należeć będzie: zbieranie i przetwarzanie informacji, przygotowywanie projektów i pomoc w pozyskiwaniu funduszy, opieka nad realizowanymi przedsięwzięciami, doradztwo, wsparcie emocjonalne. Grupa może działać w ramach Stowarzyszenia na rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego. W celu obniżenia kosztów funkcjonowania grupy proponuje się oparcie jej działalności na zasadzie wolontariatu i tworzenie innych niż materialne rekompensat za wkład pracy członków grupy. Jednym z zadań grupy powinno być przygotowanie podstaw do utworzenia Stowarzyszenia Odnowy Wsi.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego oraz AGRAR Plus Ges.m.b.H.

Szacunkowy koszt realizacji: 10000 zł

Źródła finansowania: samorządy lokalne, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: III 2002 – 2003 (po utworzeniu działania ciągłe)

Planowany efekt: działa Grupa Zadaniowa ds. Odnowy Wsi

Zadania:

- 5.1.1 Przegląd dotychczasowych efektów akcji odnowy wsi za granicą i w Polsce
- 5.1.2 Organizacja warsztatów poświęconych przygotowaniu programu i celów działania grupy oraz określeniu zasad jej funkcjonowania.
- 5.1.3 Szkolenie dla członków grupy zadaniowej, najlepiej w połączeniu z wyjazdem studyjnym do regionów realizujących program odnowy wsi.

- 5.1.4 Włączenie do pracy grupy zadaniowej ekspertów z poza powiatu.
- 5.1.5 Nawiązanie współpracy z Katedrą Obszarów Rustykalnych przy Instytucie Socjologii UMK Toruń w zakresie praktyk dla studentów. Celem praktyk może być tworzenie projektów odnowy wsi powiatu sławieńskiego.
- 5.1.6 Kontynuacja pracy grupy zadaniowej.

5.2. Program operacyjny: Stowarzyszenie Odnowy Wsi

Opis programu:

Kontynuacją pracy Grupy Zadaniowej ds. Odnowy Wsi powinno być założenie Stowarzyszenia Odnowy Wsi (SOW). Wzorem dla działalności SOW mogą być stowarzyszenia działające w Dolnej Austrii. Stowarzyszenia te zajmują się szukaniem i wdrażaniem pomysłów na rozwój wsi w obliczu aktualnych trendów cywilizacyjnych. Do ich zadań należy także pomoc w przygotowywaniu i wdrażaniu strategii odnowy wsi. Praca ta jest prowadzona za pośrednictwem tzw. opiekunów wiosek. Są nimi eksperci, którzy mają pod swoją pieczęć po kilka wsi. Uruchomienie SOW zależy będzie od powodzenia programu operacyjnego 5.1.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego oraz Bauernverband Mittlere Elbe i AGRAR Plus Ges.m.b.H z Austrii

Szacunkowy koszt realizacji: 50000 zł

Źródła finansowania: samorządy lokalne, programy pomocowe,

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2007, po okresie wdrożenia działalność ciągła

Planowany efekt: działa Stowarzyszenie Odnowy Wsi a w jego ramach zespół opiekunów wiosek

Zadania:

- 5.2.1 Przegląd doświadczeń wynikających z funkcjonowania Grupy Zadaniowej ds. Odnowy Wsi (w formie warsztatów lub seminarium).
- 5.2.2 Przygotowanie założeń funkcjonowania stowarzyszenia i promocja jego celów.
- 5.2.3 Przeprowadzenie procedury rejestracyjnej.
- 5.2.4 Przygotowanie projektu dotyczącego utworzenia instytucji opiekunów wiosek i skierowanie go do programów pomocowych.
- 5.2.5 Przygotowanie opiekunów wiosek.
- 5.2.6 Konkurs na przygotowanie i realizację programów odnowy wiosek.
- 5.2.7 Przygotowywanie reprezentacji wsi powiatu do udziału w konkursie na odnowę wsi organizowanym przez Europejską Grupę Roboczą ds. Odnowy Wsi.
- 5.2.8 Wdrożenie wybranych programów odnowy wiosek.
- 5.2.9 Przygotowanie produktu turystyki edukacyjnej pn. Odnowa Wsi w powiecie sławieńskim i jego sprzedaż.

5.3. Program operacyjny: Wsie tematyczne

Opis programu:

Coraz trudniej znaleźć generalną receptę na poprawę sytuacji na wsi. Jedną z możliwości jest znajdowanie wyróżników wsi, specjalnych atrakcji, i budowanie wokół nich specjalizacji. Inaczej mówiąc tworzenie wsi tematycznych. Kolejny krok to łączenie wsi tematycznych w trasy tematyczne. Celem programu jest przygotowanie projektów utworzenia wsi tematycznych na terenie powiatu sławieńskiego. Projekty te będą potrzebne ze względu na możliwość ich finansowania z programów strukturalnych Unii Europejskiej

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego, Lokalnej Organizacji Turystycznej oraz Bauernverband Mittlere Elbe i AGRAR Plus Ges.m.b.H z Austrii

Szacunkowy koszt realizacji: 30000 zł

Źródła finansowania: samorządy lokalne, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004–2006

Planowany efekt: przygotowano projekty utworzenia 12 wiosek tematycznych na terenie powiatu sławieńskiego i skierowano je do odpowiednich programów strukturalnych.

Zadania:

- 5.3.1 Przegląd przykładów tworzenia wsi tematycznych, z uwzględnieniem projektów realizowanych w gminie Malechowo.
- 5.3.2 Rozpoznanie możliwości wsparcia projektów wsi tematycznych.
- 5.3.3 Szkolenie dla liderów lokalnych i opiekunów wsi związanych z możliwością tworzenia wsi tematycznych.
- 5.3.4 Upowszechnienie przykładów wsi tematycznych: wystawa, publikacje, wycieczka studyjna itp.
- 5.3.5 Konkurs dla wsi chcących przekształcać się we wsie tematyczne.
- 5.3.6 Warsztaty tworzenia projektów wsi tematycznych w wybranych wsiach.
- 5.3.7 Przygotowanie projektów i skierowanie ich do programów pomocowych.

B. Obszar Problemowy: Morze i gospodarka morska, klimat, środowisko

Cel 6. Przygotowanie do rozwoju funkcji uzdrowiskowej wybranych miejscowości powiatu

6.1. Program operacyjny: Uzdrowiska

Opis programu:

Klimat wybrzeża morskiego oraz zasoby borowin i soli mineralnych predystynują nadmorskie miejscowości powiatu do pełnienia roli uzdrowisk. Wskazują też na to tradycje oferowania usług kuracyjnych przez te miejscowości sięgające początku XIX wieku. Dzięki funkcjonowaniu uzdrowisk i sanatoriów zyskuje się dodatkowe możliwości zarabiania, poszerza ofertę i przedłuża sezon. W związku z dotychczasowymi doświadczeniami w tej dziedzinie wydaje się, że wiodącą specjalizacją dla Dąbek, Darłówka i Jarosławca mogą być usługi rehabilitacyjne. Obok rynku krajowego należy w szerszym zakresie wykorzystać bliskość chłonnych rynków skandynawskich i rynku niemieckiego. Celem programu jest przygotowanie podstaw merytorycznych i formalnych do rozwoju funkcji uzdrowiskowej w powiecie.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Lokalna Organizacja Turystyczna przy współpracy ze Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego oraz samorządami gmin i stowarzyszeniami lokalnymi

Szacunkowy koszt realizacji: 20000 zł

Źródła finansowania: samorzady lokalne, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: II 2002 – 2004 IV

Planowany efekt: przygotowane są podstawy merytoryczne i formalne do rozwoju funkcji uzdrowiskowej powiatu

Zadania:

- 6.1.1 Przegląd tradycji uzdrowiskowych i możliwości dalszego rozwoju funkcji uzdrowiskowej Dąbek, Darłówka i Jarosławca, przygotowanie seminarium na ten temat, wydanie publikacji.
- 6.1.2 Analiza rynku w zakresie rozwoju funkcji uzdrowiskowej powiatu z uwzględnieniem usług towarzyszących.
- 6.1.3 Przygotowanie wstępnych założeń formalno–organizacyjnych dla rozwoju funkcji uzdrowiskowej powiatu.
- 6.1.4 Promocja rozwoju funkcji uzdrowiskowej wybranych miejscowości powiatu, tworzenie lobbingu, uspołecznienie dyskusji nad kierunkiem rozwoju uzdrowisk.
- 6.1.5 Przygotowanie merytorycznych i formalnych podstaw do rozwoju funkcji uzdrowiskowej wybranych miejscowości powiatu oraz ich szerszego zaplecza.

Cel 7. Przygotowanie podstaw do rozwoju produktu kompleksowego wokół połowów, przetwórstwa i usług oraz produkcji związanych z rybami

7.1. Program operacyjny: Rybny produkt kompleksowy powiatu

Opis programu:

Połowry ryb oraz ich przetwórstwo są ważną dziedziną gospodarki powiatu sławieńskiego. Dziedzina ta jest jednak zagrożona obniżaniem się zasobności łowisk, zwiększającymi się kosztami funkcjonowania i konkurencją. Jedną z możliwości poprawy pozycji konkurencyjnej połowów ryb i ich przetwórstwa jest stworzenie tzw. produktu kompleksowego związanego z rybami. Tego typu przedsięwzięcia powstają w wielu dziedzinach gospodarki, określa się je również, jako „cluster” (grono). „Cluster” stanowi powiązanie wielu dziedzin usług i produkcji związanych z wiodącym produktem, np. wino, buty, samochody. Powiązanie ma formę związku interesów funkcjonującego w skali regionalnej. W przypadku „grona” rybnego można mówić o integrowaniu w regionie przedsięwzięć związanych z hodowlą ryb, ich połowem i przetwórstwem oraz usługami jakie temu towarzyszą, np. produkcja akcesoriów, naprawa sprzętu, produkcja pasz, uprawa i przetwórstwa warzyw (dodatki do przetworów), produkcja opakowań, druk etykiet, promocja, gastronomia, specjalne wydarzenia (targi, festyny) wędkarstwo morskie i śródlądowe, zawody rybackie, usługi dla wędkarzy a także badania naukowe, szkolenia, seminaria, publikacje. Przykładem, w pewnej skali, może tu być rozwój produkcji i usług związanych z wykorzystaniem śledzia na Bornholmie. Celem programu jest przygotowanie podstaw do utworzenia produktu kompleksowego związanego z rybami.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Przetwórców Ryb i Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: 10000 zł

Źródła finansowania: przedsiębiorcy, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: III 2002 – III 2004

Planowany efekt: przygotowano podstawy programowe i organizacyjne do utworzenia produktu kompleksowego związanego z rybami

Zadania:

- 7.1.1 Nawiązanie współpracy z Oddziału Dydaktycznego Akademii Rolniczej w Szczecinie oraz Politechniką Koszalińską i przeprowadzenie w ramach zajęć dla studentów (projekty przejściowe, prace licencjackie i magisterskie) badań dotyczących potencjału powiatu w zakresie produkcji i usług związanych z rybami.
- 7.1.2 Organizacja warsztatów (ew. seminarium) na temat produktu kompleksowego powiatu związanego z rybami.
- 7.1.3 Szkolenie powiązane z wyjazdem studyjnym (np. na Bornholm) na temat produktu kompleksowego związanego z rybami.
- 7.1.4 Utworzenie sieci współpracy związanej z wielokierunkowym wykorzystaniem ryb
- 7.1.5 Rozpoznanie możliwości współfinansowania przedsięwzięć związanych z utworzeniem rybnego produktu kompleksowego
- 7.1.6 Przygotowanie w formie projektu, przy udziale zainteresowanych, założeń funkcjonowania produktu kompleksowego powiatu związanego z rybami i skierowanie go do odpowiedniego programu pomocowego.

Cel 8. Wzmocnienie morskiego charakteru północnej części powiatu

8.1. Program operacyjny: Żyjemy nad morzem

Opis programu:

Morze jest magnesem przyciągającym do powiatu sławieńskiego, szczególnie do jego północnej części, wielu turystów. Wydaje się jednak, że nadmorskie położenie powiatu nie jest dostatecznie wyeksponowane i wykorzystane. Celem programu jest przygotowanie społecznego oraz organizacyjnego zaplecza do prowadzenia działań związanych z promocją morskości powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu przy współpracy Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego, Zespołu Szkół Morskich i Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Darłowskiej

Szacunkowy koszt realizacji: 15000 zł

Źródła finansowania: samorządy lokalne, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2004

Planowany efekt: przygotowane są podstawy społeczne i organizacyjne do działań związanych z promocją morskości powiatu.

Zadania:

- 8.1.1 Przegląd dotychczasowych form pokazywania morskości powiatu na tle innych regionów leżących nad Bałtykiem.
- 8.1.2 Przygotowanie i realizacja, wspólnie z Bad Doberan i Nexo, konferencji w ramach programu Unii Europejskiej „Partnerstwo miejscowości” poświęconej wymianie doświadczeń związanych z tworzeniem wizerunku regionu nadmorskiego.
- 8.1.3 Wycieczka studyjna na Bornholm i do Bad Doberan poświęcona tworzeniu wizerunku morskości regionu.
- 8.1.4 Założenie Grupy Zadaniowej ds. Wzmacniania Morskości Powiatu.
- 8.1.5 Przygotowanie projektów wzmacniania morskości powiatu.
- 8.1.6 Przygotowanie programu edukacji regionalnej poświęconego sprawom morza. Program ten może być prowadzony przez uczniów ZSM w Darłowie z wykorzystaniem bazy szkolnej. Program ten będzie skierowany do młodzieży powiatu ale może stanowić także ofertę dla zorganizowanych grup młodzieży odwiedzających powiat sławieński.

8.2. Program operacyjny: Muzeum morza „Nautineum”

Opis programu:

Celem programu jest stworzenie „Nautineum” czyli muzeum pokazującego różne aspekty życia na morzu i przy morzu. Wzorem może tu być Nautineum Daenholm otwarte w 1999 roku niedaleko Stralsundu w Niemczech.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Muzeum Zamek Księżąt Pomorskich w Darłowie przy współpracy Zespołu Szkół Morskich, Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego i Darłowskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: samorządy lokalne, programy pomocowe, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004–2010

Planowany efekt: działa „Nautineum”, muzeum morza

Zadania:

- 8.2.1 Przegląd kolekcji muzealnych i hobbistycznych związanych z morzem na terenie powiatu i w regionie.
- 8.2.2 Nawiazanie kontaktu z muzeami morza na wybrzeżach Bałtyku.
- 8.2.3 Wyjazd studyjny do muzeów morskich w obszarze Bałtyku.
- 8.2.4 Przygotowanie założeń „Nautineum”.
- 8.2.5 Przegląd eksponatów, które można by umieścić w „Nautineum” i ich inwentaryzacja oraz, tam gdzie to jest możliwe, zabezpieczenie – chodzi tu szczególnie o sprzęt wycofywany z użycia w wojsku i gospodarce związanej z morzem.
- 8.2.6 Pozyskanie i przygotowanie pierwszych eksponatów.
- 8.2.7 Przygotowanie ekspozycji, uruchomienie Nautineum (jedna z możliwych lokalizacji: Obiekty ZSM w Darłowie).

8.3. Program operacyjny: Galeria Ludzi Morza

Opis programu:

W ciągu wieków region darłowsko-sławieński był terenem działania wielu ludzi związanych z morzem a tym samym z tworzeniem jego morskiego wizerunku. Niektórzy z nich żyli tu dłużej, inni pojawiali się na krótko, jeszcze inni nie gościli tu wcale, choć pośrednio zaznaczyli się dla rozwoju morskiego charakteru powiatu. Celem programu jest upamiętnienie tych osób przez stworzenie Galerii Ludzi Morza. Galeria ta stanowić ma jednocześnie atrakcję turystyczną i być promocją morskości powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy Darłowskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Szacunkowy koszt realizacji pierwszego etapu: 20000 zł

Źródła finansowania: samorządy lokalne, sponsorzy, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 5 %

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004–2006 pierwszy etap, stworzenie podstaw, dalej uzupełnianie i działalność ciągła

Planowany efekt: działa Galeria Ludzi Morza

Zadania:

- 8.3.1 Zebranie informacji na temat ludzi morza związanych z powiatem Sławno, przygotowanie publikacji na ten temat.
- 8.3.2 Opracowanie wstępnych założeń Galerii Ludzi Morza (GLM) i określenie jej lokalizacji, np. molo w porcie darłowskim.
- 8.3.3 Promocja programu utworzenia GLM, zbiórka funduszy.
- 8.3.4 Przygotowanie projektów, załatwienie formalności.
- 8.3.5 Wykonanie elementów pierwszego etapu GLM.

8.4. Program operacyjny: Aktywizacja portu w Darłowie

Opis programu:

Celem programu jest wsparcie działań Miasta Darłowo związanych z komunalizacją portu i uruchomieniem mariny. Zadania te zapisane są w strategii rozwoju Darłowa, lecz ze względu na trudności z przejęciem terenów od Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa i Urzędu Morskiego oraz brak funduszy nie mogą być obecnie realizowane. Ze względu na wagę wymienionych przedsięwzięć dla rozwoju całego powiatu należy wspólnie szukać możliwości ich realizacji.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy Stowarzyszenia Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: 10000 zł

Źródła finansowania: powiat, wolontariat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: od I 2002 do osiągnięcia rezultatów

Planowany efekt: wsparcie działań Darłowa związanych z aktywizacją portu

Zadania:

- 8.4.1 Przegląd dotychczasowych starań związanych z aktywizacją portu w Darłowie.
- 8.4.2 Ustalenie możliwości powiatu w zakresie wsparcia działań Darłowa.
- 8.4.3 Organizacja konferencji na temat aktywizacji małych portów z udziałem przedstawicieli Bad Doberan i Nexo.
- 8.4.4 Utworzenie lobby wspierającego aktywizację portu w Darłowie.

8.5. Program operacyjny: Poligon w Wicku

Opis programu:

Poligon w Wicku na terenie gminy Postomino włączony został w struktury NATO, stwarza to szanse na jego dalsze istnienie oraz na większą otwartość względem współpracy z otoczeniem. Celem programu jest przygotowanie planu wykorzystania tej szansy dla dobra gminy Postomino i całego powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu, przy współpracy gmin powiatu i Lokalnej Organizacji Turystycznej

Szacunkowy koszt realizacji: 2000 zł

Źródła finansowania: powiat

Finansowanie z budżetu powiatu: 30%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: III 2002 – X 2002

Planowany efekt: przygotowane są i zaakceptowane przez obie strony plany i zasady współpracy pomiędzy poligonem w Wicku i powiatem.

Zadania:

- 8.5.1 Przegląd dotychczasowej współpracy samorządów i organizacji cywilnych z poligonem w Wicku.
- 8.5.2 Przygotowanie propozycji współpracy z poligonem ze strony powiatu.
- 8.5.3 Rozmowy z przedstawicielami wojska na temat współpracy i ustalenie jej zasad.

8.6. Program operacyjny: Ochrona brzegu morskiego

Opis programu:

Strategia ochrony brzegów morskich opracowana przez gdański Instytut Morski, będąca ogólnym planem przeciwdziałania stałemu podnoszeniu się poziomu wód Bałtyku, spowodowanemu zmianami klimatycznymi, zakłada, że Polski nie stać na zachowanie całej linii brzegowej. Pesymistyczny wariant zakłada podniesienie się wód w ciągu 100 lat o metr. Oznacza to wyrwanie przez morze pasa lądu o szerokości 200 metrów. Zachowanie aktualnej linii brzegowej to konieczność inwestycji rzędu 64-68 mln rocznie, przez co najmniej 10 lat. Tymczasem w 2001 roku przeznaczono na ten cel tylko 28 mln. Stąd strategia zakłada obronę filarów, czyli rejonów o rozbudowanej infrastrukturze lub wysokich walorach przyrodniczych. Na środkowym wybrzeżu są to okolice portów w Łebie, Rowach, Ustce, Jarosławcu i Darłównu oraz mierzeja jeziora Jamno a także Sarbinowo, Ustronie Morskie i Kołobrzeg. Na pozostałych terenach administracja morska dopuszcza tzw. ograniczone odstąpienie od linii brzegowej, która stopniowo będzie się cofać ku lądowi.

Celem programu jest wsparcie, w miarę możliwości powiatu, działań związanych z ochroną brzegu morskiego, szczególnie w zakresie monitoringu i lobbingu. Nie zakłada się tu działań o charakterze inwestycyjnym, które pozostają w gestii Urzędu Morskiego w Słupsku.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: od 2002 – na bieżąco

Planowany efekt: Stan brzegu morskiego jest stale monitorowany, działa lobby na rzecz jego ratowanie

Zadania:

- 8.6.1. Przygotowanie cyklicznych seminariów na temat stanu brzegu morskiego i możliwości jego ratowania.
- 8.6.2. Stała współpraca z Zespołem Zintegrowanego Zarządzania Obszarami Przybrzeżnymi w Słupsku, w skład którego wchodzi przedstawiciele nadmorskich samorządów, administracji morskiej, ratownictwa i Lasów Państwowych.
- 8.6.3. Monitorowanie sposobu podziału środków na ochronę brzegu morskiego.
- 8.6.4. Informowanie opinii publicznej o stanie brzegu morskiego i możliwych jego zmianach.
- 8.6.5. Przygotowanie planu działań na wypadek sytuacji kryzysowych.

C. Obszar problemowy: Turystyka

Cel 9. Specjalizacja powiatu w zakresie turystyki

9.1. Program operacyjny: Produkty markowe powiatu sławieńskiego

Opis programu:

Turystyka staje się znaczącym przemysłem i rozwija się według reguł wyznaczanych przez rynek. Zaistnienie na rynku turystycznym wymaga znalezienia wyróżników, elementów swoistych dla regionu i tworzenie wokół nich produktów turystycznych a wśród nich produktów szczególnych, które nazywane są markowymi. Powiat sławieński objęty jest w niewielkiej części zasięgiem produktu markowego pn. Kraina w kratę. Produkt ten nie jest jednak dostatecznie opracowany i obudowany. Celem programu jest wstępne opracowanie kilku produktów turystycznych powiatu a następnie wybranie spośród nich produktów wiodących i pomoc w ich wdrożeniu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin powiatu oraz, Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: 130000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, gestorzy bazy turystycznej

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: X 2001 – 2010

Planowany efekt: przygotowane są założenia tworzenia produktów turystycznych powiatu sławieńskiego, wybrane zostały i wdrożone produkty markowe powiatu

Zadania:

- 9.1.1 Prezentacja wystawy A. Kijowskiego pn. Projekt parku przyrodniczo–archeologicznego „Wrześnickie Kurhany” na terenie gmin powiatu.
- 9.1.2 Konferencja naukowa na temat dziedzictwa kulturowego w rozwoju powiatu sławieńskiego, w tym rola historii i przestrzeni w tworzeniu produktów turystycznych.

- 9.1.3 Przegląd możliwości tworzenia produktów turystycznych powiatu sławieńskiego, w powiązaniu z sąsiednimi powiatami, porównanie sytuacji powiatu z sytuacją w regionie i w Polsce, szczególnie wobec strategii tworzenia ogólnopolskich i wojewódzkich produktów markowych.
- 9.1.4 Wybór regionów o podobnym charakterze i porównanie z nimi powiatu sławieńskiego, np. Świnoujście, Kołobrzeg, Łeba, Ustka, Bad Doberan, Bornholm.
- 9.1.5 Analiza możliwości tworzenia produktu w takich dziedzinach, jak:
- 9.1.5.1 Działalność uzdrowskowa ze specjalizacją w zakresie rehabilitacji.
- 9.1.5.2 Historia, w tym przypadku wyróżnikiem powiatu powinno być pokazywanie historii w sposób aktywny, angażujący odbiorców usług, wciągający ich do współtworzenia produktu (prosumpcja). W dziedzinie historii powiat sławieński jest niezwykle bogaty, bogactwo to wymaga jednak odkrycia, opisanie i odpowiedniego przedstawienia. Proponuje się analizę możliwości przygotowania produktów turystycznych, których podłożem mogą być kolejne epoki historyczne, stąd produktem markowym mógłby być produkt łączący te epoki – swego rodzaju wędrówka w czasie, wędrówka ta obejmować może takie epoki, jak:
- Prehistoria: megality i replika osady neolitycznej w Borkowie, warsztaty neolityczne i schronisko szkolne przy SP w Lejkowie.
  - Wczesne średniowiecze: projekt Parku Przyrodniczo–Archeologicznego „Wrześnickie Kurhany”, osada A. Bryla w Borkowie, grodziska w Ostrowcu i Starym Krakowie itp. zabytki wymagające przygotowania i włączenia do produktu. Produkt ten powinien być połączony ze Szlakiem Świętych Gór: Rowokół, Góra Chełmska, Święta Góra Polanowska.
  - Średniowiecze i późne średniowiecze: grodzisko Sławsko (stolica Księstwa Sławieńskiego, historia zakonu Joannitów), Szlak Cystersów, Szlak Kościołów – gotyk pomorski, Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie (żywe epoki historyczne), Królewskie Miasto Darłowo, postać króla Eryka, Hanza (Darłowo, Sławno).
  - Dziedzictwo nowożytnej kultury pomorskiej XVIII–XX w. W ramach tego produktu można przygotować kilka wariantów dotyczących takich dziedzin, jak: architektura wiejska - szlak wsi pomorskich, szlak ten można wytyczyć wzdłuż doliny rzeki Grabowej: od Ostrowca (muzeum wsi i planowane „Pomorze w miniaturze”) przez Podgórkę, Malechowo, Przystawy, Jeżyce do Darłowa lub szukać innych wariantów, w każdym przypadku należy tworzyć połączenia z produktem „Kraina w kratę”, uzupełnieniem tego produktu powinna być prezentacja zabytkowych układów osadniczych, w tym szczególnie wsi Brzeście; zabytki kultury przemysłowej i komunikacyjnej: młyny, elektrownie, kuźnie, rzeźnie i masarnie (tu szczególna uwaga powinna być poświęcona utworzeniu muzeum lub podobnej instytucji poświęconej produktowi markowemu Darłowa kiełbasie Teewurst. Produkt ten może być ożywiony przez festyny, targi, festiwale, degustacje itp.), szlaki kolejowe, budynki dworców, układy dróg, bruki; cmentarze wiejskie (wiele z nich jest w trakcie odnawiania, tam gdzie nie ma już nagrobków pozostały drzewa, pamiątki po cmentarzach); pałace i parki oraz układy pól (pałaców pozostało niewiele i nie zawsze są w dobrym stanie, sytuacja wygląda lepiej w odniesieniu do parków).
  - Architektura sakralna: w ramach tego szlaku można zaprezentować kościoły powiatu wraz z ich otoczeniem.
  - Militaria, historia najnowsza: lotnisko Zeppelinów, „Colosseum” - wyrzutnia rakiet, system bunkrów, historia armat „Dora” i „Gusta”, militarne pamiątki z II w. św., skansen pojazdów militarnych, Zlot Historycznych Pojazdów Wojskowych w Darłowie, strzelnica – Sławno, tereny pogarnizonowe - lasek komunalny Sławno, stocznia statków betonowych (II w. św.), poligon artyleryjski,
  - Pokazanie skąd przybyli obecni mieszkańcy powiatu, historia osadnictwa, kultura stron rodzinnych, połączenie tego z istniejącymi imprezami, np: Darłowskie Gody"- przegląd zespołów jasełkowych i kołędniczych, konkurs szopek wigilijnych - w Sławnie.
- 9.1.5.3 Turystyka rowerowa: połączenie ze Szlakiem Zwiniętych Torów i Europejską Trasą Rowerową oraz z trasami rowerowymi na Bornholmie i Południowej Szcarii, szczególnie te ostatnie połączenia ze względu na bliskość Bornholmu i połączenie z nim przez port w Darłowie wydają się być obiecujące.
- 9.1.5.4 Wędkarstwo śródlądowe i morskie. Powiat oferuje wiele możliwości wędkowania na różnych akwenach, nie są one jednak dostatecznie wykorzystane. Przykładem rozwoju produktu

turystycznego związanego z wędkarstwem może być Bornholm, podobnie, jak przy trasach rowerowych, także tutaj można szukać możliwości powiązania oferty powiatu z ofertą Bornholmu.

9.1.5.5 Sporty wodne i turystyka wodna. Powiat dysponuje ofertą akwenów do prawie każdego ze sportów wodnych. Są tu rzeki o charakterze podgórskim, jeziora, morze. Takie bogactwo wymaga zagospodarowania, stworzenia oferty i jej wypromowania. Promocja taka może służyć do rozwoju kolejnych produktów, np. promocja jeziora Bukowo, jako polskiego Balatonu może być pretekstem do włączenia wątków węgierskich. Szczególną uwagę należy zwrócić na turystyczne zagospodarowanie rzek Wieprzy i Grabowej. Zadanie to warto podjąć we współpracy z gminami i powiatami leżącymi w zlewni Wieprzy i Grabowej. Zagospodarowanie tych rzek wymaga podjęcia działań związanych z ich renaturyzacją (odtworzenie starorzeczy, przywrócenie naturalności korytom rzek).

9.1.5.6 Edukacja ekologiczna i regionalna. Produkt ten może rozwijać się stopniowo na bazie specjalizacji szkół i w konsekwencji akcji odnowy wsi (por. cel 5) To co uda się zrobić w wymienionych dziedzinach może, po odpowiednim przygotowaniu, stać się sposobem na zarabianie, świadczy o tym przykład Dolnej Austrii, w której główną atrakcją turystyczną są przykłady projektów realizowanych w ramach akcji odnowy wsi.

9.1.6 Warsztaty i seminaria na temat tworzenia produktu markowego powiatu.

9.1.7 Wybór produktów do realizacji, przygotowanie odpowiednich projektów do programów strukturalnych Unii Europejskiej.

9.1.8 Realizacja wybranych projektów.

9.2. Program operacyjny: Muzeum Natury

Opis programu:

Wzorem dla Muzeum Natury pokazującym dziedzictwo przyrodnicze powiatu może być muzeum „Natur Bornholm” przedstawiające historię przyrody Bornholmu od 1.700.000 lat do czasów współczesnych. W przypadku powiatu można wykorzystać bogate materiały badawcze na jego temat w postaci licznych prac magisterskich i doktorskich. Materiały te mogą być podstawą informacyjną dla muzeum. W oparciu o nie można przystąpić do interpretacji zasobów przyrodniczych powiatu i do tworzenia stanowisk muzealnych w terenie. Stanowiska te, połączone w trasę turystyczną, mogą być przekształcane, w miarę posiadanych środków, w bardziej rozbudowane formy ekspozycji.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Regionalne Centrum Ochrony i Dokumentacji Zabytkowego Krajobrazu i Dziedzictwa Kulturowego przy Muzeum – Zamek Księżąt Pomorskich w Darłowie i Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin powiatu, Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: województwo, powiat, gminy powiatu, programy pomocowe, gestorzy bazy turystycznej

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003 – 2013

Planowany efekt: działa Muzeum Natury

Zadania:

9.2.1 Nawiązanie współpracy z wydziałami biologii i ekologii szkół wyższych z Polski i krajów Unii Europejskiej.

9.2.2 Przegląd istniejących informacji na temat przyrody powiatu, określenie potrzeb badawczych, przygotowanie tematów praktyk i prac badawczych.

9.2.3 Praktyki dla studentów, realizacja prac badawczych.

9.2.4 Przegląd muzeów natury w Polsce i w obszarze Bałtyku.

9.2.5 Seminarium na temat muzeów natury i w tym kontekście na temat tworzenia Muzeum Natury w powiecie.

9.2.6 Konkurs na koncepcję muzeum w formie rozproszonych, terenowych stanowisk muzealnych, wstępne określenie koncepcji muzeum i jego lokalizacji.

9.2.7 Tworzenie stanowisk muzealnych w terenie poprzez opis i wyeksponowanie osobliwości przyrodniczych powiatu.

9.2.8 Przygotowanie trasy turystycznej pokazującej osobliwości przyrody powiatu.

- 9.2.9 Przygotowanie koncepcji muzeum w formie podobnej do muzeum „Natur Bornholm”
- 9.2.10 Przygotowanie wniosków do programów pomocowych, montaż finansów, ewentualnie obligacje powiatu.
- 9.2.11 Realizacja inwestycji, otwarcie muzeum.

9.3. Program operacyjny: Muzeum Dziedzictwa Kulturowego Ziemi Darłowsko - Sławieńskiej

Opis programu:

Ziemia Darłowsko - Sławieńska jest bogata w spuściznę kulturową zarówno w odniesieniu do kultury materialnej, jak i niematerialnej. Spuścizna ta nie jest dostatecznie zabezpieczona i wyeksponowana. Wydaje się celowym, aby obok miejsc pokazujących dziedzictwo kulturowe w sposób wycinkowy (por. PO 9.1), utworzyć muzeum, pokazujące całościowo i przy użyciu interaktywnych metod prezentacji, wkład różnych kultur i twórców w rozwój Ziemi Darłowsko - Sławieńskiej.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin powiatu, Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, gestorzy bazy turystycznej

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2005– 2010

Planowany efekt: działa Muzeum Dziedzictwa Kulturowego Ziemi Darłowsko - Sławieńskiej

Zadania:

- 9.3.1 Wykorzystanie istniejącej współpracy z uczelniami i organizacjami oraz nawiązanie nowych kontaktów w celu określenia pól badawczych i opracowania sposobów badań (praktyki studenckie, pisanie prac dyplomowych itp.) dotyczących dziedzictwa kulturowego Ziemi Sławieńskiej.
- 9.3.2 Przeprowadzenie badań.
- 9.3.3 Organizacja sesji naukowej dotyczącej dziedzictwa kulturowego Ziemi Sławieńskiej i sposobów jego prezentacji.
- 9.3.4 Ogłoszenie konkursu na koncepcję prezentacji dziedzictwa kulturowego Ziemi Sławieńskiej w formie muzealnej.
- 9.3.5 Przygotowanie wniosków do programów pomocowych, montaż finansów, ewentualnie obligacje powiatu.
- 9.3.6 Przygotowanie eksponatów.
- 9.3.7 Realizacja inwestycji, otwarcie muzeum.

Cel 10. Marketing, promocja, informacja

10.1. Program operacyjny: Powiatowy System Informacji Turystycznej

Opis Programu:

Podstawowym założeniem programu jest uruchomienie spójnego systemu informacji turystycznej, która będzie mogła docierać do jej odbiorców poprzez sieć punktów informacji turystycznej oraz poprzez Internet. Uruchomienie systemu wymaga współpracy i współfinansowania ze strony gmin powiatu i gestorów bazy turystycznej. Ze względu na dużą rolę Internetu w dystrybucji i pozyskiwaniu informacji proponuje się aby do systemu włączyć organizacje i osoby prywatne, które na swoich stronach www zamieszczają informacje o powiecie sławieńskim i jego atrakcjach.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin powiatu, Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: 150000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, gestorzy bazy turystycznej

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2001–2004 (dalej działalność ciągła)

Planowany efekt: działa powiatowy system informacji turystycznej

Zadania:

- 10.1.1 Dokończenie prac nad uruchomieniem punktów filialnych Powiatowego Centrum Informacji Turystycznej.
- 10.1.2 Połączenie informacji turystycznej z informacją gospodarczą.
- 10.1.3 Przygotowanie strategii wykorzystania położenia powiatu przy trasie E 28 do zarabiania na dystrybucji informacji. W ramach tej strategii należy przemyśleć możliwość uruchomienia biuletynu i strony www trasy E 28.
- 10.1.4 Konkurs na najlepsze strony internetowe promujące powiat sławieński i jego atrakcje.
- 10.1.5 Zbudowanie platformy internetowej łączącej strony dotyczące powiatu sławieńskiego, zawierającej linki do stron wiążących się tematycznie z atrakcjami powiatu sławieńskiego.
- 10.1.6 Wydawanie pisma wakacyjnego (tygodnik), zawierającego informacje na temat atrakcji turystycznych powiatu oraz aktualnych imprez, na wzór pisma „Denne Uges Bornholm” (Bornholm w tym tygodniu). Pisma takie finansują się zwykle z reklam. Pismo można wydawać przy współpracy z sąsiednimi powiatami.
- 10.1.7 Przygotowanie programu telewizyjnego pokazującego cele wycieczek, możliwości spędzania wolnego czasu, możliwości robienia zakupów itp. informacje dla turystów. Można rozpocząć od filmu na kasecie video, prezentowanego w domach wczasowych i pensjonatach i stopniowo dojść do programu telewizyjnego w lokalnej telewizji. Przedsięwzięcie to można zrealizować przy współpracy z sąsiednimi powiatami.
- 10.1.8 Nawiązanie współpracy w trójkącie: powiat sławieński - powiat Bad Doberan – Bornholm: wspólne ustalanie produktów turystycznych i strategii promocji (wykorzystanie połączenia Południowej Szwecji z Darłowem przez Bornholm i bezpośrednio), przygotowywanie projektów do programów Unii Europejskiej.
- 10.1.9 Urządzanie imprez stanowiących wyróżnik powiatu i przyciągających do niego osoby z zewnątrz, przygotowanie kalendarza imprez dopasowanego do produktów markowych powiatu.
- 10.1.10 Odpowiednia interpretacja (opis i oznakowanie) walorów turystycznych i dziedzictwa kulturowego powiatu.

10.2. Program operacyjny: Tworzenie i promocja produktów turystycznych powiatu

Opis programu:

Rozwój turystyki wymaga współdziałania wszystkich, którzy na niej, bezpośrednio i pośrednio, zarabiają. Zaawansowaną formą takiego współdziałania jest tworzenie produktów turystycznych regionu. Celem programu jest uruchomienie na terenie powiatu organizacji zajmującej się przygotowaniem, promocją i sprzedażą produktów turystycznych. Organizacja ta może działać w ramach Lokalnej Organizacji Turystycznej.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy, Lokalnej Organizacji Turystycznej, gmin powiatu, stowarzyszeń lokalnych i firm z branż związanych z turystyką

Szacunkowy koszt realizacji: 90000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, firmy związane z turystyką

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2005–2007 (dalej działalność ciągła)

Planowany efekt: uruchomienie na terenie powiatu sławieńskiego organizacji zajmującej się tworzeniem i promocją produktów turystycznych

Zadania:

- 10.2.1 Zapoznanie się z różnymi modelami organizacji zajmujących się tworzeniem i promocją produktów turystycznych. Przygotowanie projektu działania organizacji tego typu i zgłoszenie go do odpowiednich programów strukturalnych.
- 10.2.2 Promocja projektu, gromadzenie środków i tworzenie sieci współpracy dla jego realizacji.
- 10.2.3 Przygotowanie zaplecza dla działalności organizacji zajmującej się tworzeniem i promocją produktów turystycznych.
- 10.2.4 Uruchomienie organizacji zajmującej się tworzeniem i promocją produktów turystycznych.

Cel 11. Rozwój zaplecza turystyki

11.1. Program operacyjny: Dostępność komunikacyjna powiatu i jego atrakcji turystycznych

Opis programu:

Możliwość sprzedaży produktów turystycznych zależy w dużej mierze od ich dostępności komunikacyjnej. Jest ona stosunkowo słaba w odniesieniu do miejscowości nadmorskich powiatu. Celem programu jest ułatwienie turystom dostępu do atrakcji turystycznych powiatu. Ze względu na specyfikę powiatu działania podejmowane w tym zakresie będą miały przede wszystkim charakter planistyczno–organizacyjny.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Komunikacji i Dróg oraz Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin i Lokalnej Organizacji Turystycznej

Szacunkowy koszt realizacji: 30000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, gminy, programy pomocowe, przedsiębiorstwa transportowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002–2015

Planowany efekt: zwiększenie dostępności komunikacyjnej powiatu

Zadania:

- 11.1.1 Sporządzenie mapy komunikacyjnej powiatu, na podstawie analizy dostępności komunikacyjnej miejscowości powiatu, ze szczególnym uwzględnieniem miejscowości turystycznych. Pod uwagę należy wziąć stan dróg oraz różne środki komunikacji indywidualnej i zbiorowej. Zbadać możliwość wykonania tej pracy w ramach praktyk dla studentów.
- 11.1.2 Przygotowanie programu poprawy dostępności komunikacyjnej powiatu uwzględniającego różne środki komunikacji, w tym:
  - komunikację lądową: samochodową, rowerową,
  - komunikację wodną, w tym morską,
  - komunikację powietrzną.
- 11.1.3 Przygotowanie projektów do programów pomocowych związanych z poprawą dostępności komunikacyjnej atrakcji turystycznych powiatu.
- 11.1.4 Przygotowanie i wdrożenie programu integracji połączeń komunikacyjnych wewnątrz powiatu oraz połączeń powiatu z otoczeniem zewnętrznym (PKP, PKS, transport miejski).
- 11.1.5 Otwarcie lotnisk wojskowych na terenie powiatu dla lotów cywilnych i promocja oferty lotnisk. (już są wykorzystywane)
- 11.1.6 Promocja połączeń morskich i zwiększenie ich oferty.
- 11.1.7 Przygotowanie specjalnej oferty komunikacji publicznej związanej z przejazdami autobusowymi po trasach turystycznych powiatu i okolic na wzór tras turystycznych Bornholmu.
- 11.1.8 Przygotowanie obsługi informacyjnej tras: oznakowanie, rozkłady jazdy, dostępność informacji w Internecie, wraz z możliwością rezerwacji.

11.3. Program operacyjny: Dodatkowe atrakcje przedłużające sezon

Opis programu:

Sezon turystyczny w powiecie jest za krótki i zbyt uzależniony od pogody. Wyjątkiem jest tu oferta pobytów związanych z rehabilitacją, choć konkurencyjność oferty tego typu łączy się również z dodatkowymi atrakcjami. Celem programu jest przygotowanie założeń i stworzenie warunków do zwiększenia ilości i jakości dodatkowych atrakcji oferowanych turystom i mieszkańcom na terenie powiatu. Rodzaj i ilość tych atrakcji powinna być uzgodniona z powiatami sąsiednimi po to, by nie dublować drogich przeważnie inwestycji.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Kultury Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy Wydziału Architektury i Budownictwa oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej, stowarzyszeń lokalnych i firm z branż związanych z turystyką

Szacunkowy koszt realizacji: 30000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, firmy związane z turystyką

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2006, zakłada się przy tym, że inwestycje, o ile do nich dojdzie, realizowane będą w perspektywie lat 2005–2015

Planowany efekt: przygotowanie warunków do zwiększenia ilości atrakcji oferowanych turystom w powiecie

Zadania:

- 11.3.1 Analiza możliwości przedłużenia sezonu turystycznego w powiecie sławieńskim, badanie opinii turystów.
- 11.3.2 Przegląd miejsc rozrywki i atrakcji turystycznych służących podnoszeniu atrakcyjności pobytu i przedłużeniu sezonu, porównanie z sąsiednimi powiatami oraz z regionami odniesienia: Bad Doberan, Bornholm, Łeba, Świnoujście, Kołobrzeg.
- 11.3.3 Wstępna analiza możliwości lokowania w powiecie inwestycji typu: Aqua Park, Termy, Skate Park, parki tematyczne, kręgielnie, pole golfowe, sale widowiskowe itp. W ramach tej analizy przegląd istniejących budynków przemysłowych pod kątem możliwości zmiany ich funkcji, np. hale fabryczne, jako przestrzeń dla tworzenia sal widowiskowych, Skate Parków i innych rozrywek tematycznych.
- 11.3.4 Wybór inwestycji odpowiadających profilowi produktów turystycznych powiatu i jego pozycji konkurencyjnej.
- 11.3.5 Przeprowadzenie wstępnych studiów opłacalności dla wybranych inwestycji.
- 11.3.6 Przygotowanie ofert inwestycyjnych dla wybranych projektów z uwzględnieniem wsparcia inwestorów w zakresie spraw formalnych i możliwości pozyskania gruntu. Rozważenie możliwości partycypacji powiatu i gmin w wybranych inwestycjach w pierwszym rzędzie poprzez przygotowanie projektów do programów strukturalnych Unii Europejskiej.
- 11.3.7 Promocja inwestycji, przy wykorzystaniu ich powiązań z istniejącymi produktami turystycznymi powiatu.
- 11.3.8 Koncerty muzyki kameralnej i organowej w Darłowie i w Sławnie

11.4. Program operacyjny: Czysty powiat

Opis programu:

Czystość otoczenia jest jednym z elementów przyciągających turystów. Celem programu jest stworzenie warunków do poprawy i utrzymania stanu czystości powiatu. Dotyczy to nie tylko miejscowości turystycznych ponieważ turysta, klient odbiera region całościowo. Program jest częścią działań związanych z dbałością o środowisko naturalne powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Morskiej, przy współpracy Lokalnej Organizacji Turystycznej, gmin powiatu, stowarzyszeń lokalnych i firm z branż związanych z turystyką

Szacunkowy koszt wdrożenia programu, bez kosztów realizacji: 15000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, firmy związane z turystyką

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2006

Planowany efekt: czystość powiatu jest elementem jego promocji

Zadania:

- 11.4.1 Przegląd czystości powiatu, szczególnie miejsc odwiedzanych przez turystów i sporządzenie na tej podstawie mapy czystości powiatu.
- 11.4.2 Zapoznanie się z działaniami na rzecz utrzymania czystości w regionach odniesienia: Bad Doderan, Bornholm, Swinoujście, Kołobrzeg, Ustka, Łeba.
- 11.4.3 Opracowanie programu poprawy czystości powiatu zawierającego propozycje działań.
- 11.4.4 Włączenie powiatu do konkursów organizowanych w skali regionów nadbałtyckich i Europy dotyczących utrzymania czystości miejscowości turystycznych (np. niebieska flaga dla czystych plaż).
- 11.4.5 Organizacja konferencji na temat utrzymania czystości miejscowości turystycznych.
- 11.4.6 Przygotowanie działań mających na celu promocję utrzymania czystości miejsc publicznych o znaczeniu turystycznym wśród mieszkańców powiatu i turystów.
- 11.4.7 Wykorzystywanie czystości, jako atutu w promocji powiatu.

11.5. Program operacyjny: Baza noclegowa i gastronomiczna turystyki wiejskiej

Opis programu:

Obok tworzenia oferty turystyki wiejskiej w postaci wsi tematycznych i tras turystycznych należy zadbać o przygotowanie jej zaplecza w postaci bazy noclegowej i gastronomicznej. Celem programu jest stworzenie systemu zachęt i ułatwień służących rozwojowi tej bazy.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy gmin powiatu i organizacji rolników oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: 25000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, firmy związane z turystyką, mieszkańcy wsi

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2007

Planowany efekt: system zachęt i ułatwień związanych z tworzeniem bazy noclegowo–gastronomicznej turystyki wiejskiej

Zadania:

11.5.1 Przegląd stanu i możliwości rozwoju bazy noclegowo–gastronomicznej we wsiach powiatu sławieńskiego.

11.5.2 Wyjazd studyjny do miejscowości z przykładowo zorganizowaną bazą noclegowo–gastronomiczną.

11.5.3 Przygotowanie programu rozwoju bazy noclegowo–gastronomicznej turystyki wiejskiej i na tej podstawie projektu do wybranego programu pomocowego.

11.5.4 Promocja programu rozwoju bazy noclegowo–gastronomicznej turystyki wiejskiej.

11.5.5 Prowadzenie szkoleń dotyczących przygotowania miejsc noclegowych i gastronomii.

11.5.6 Organizacja Studium Turystyki Wiejskiej przy ZSM. Słuchaczami studium powinny być osoby, które ukończyły szkołę średnią, są zainteresowane działalnością w turystyce wiejskiej i mają chęć przystosowania domów, w których mieszkają do potrzeb turystyki wiejskiej. Zadaniem studium jest przygotowanie tych osób do świadczenia usług w powiązaniu z pomocą merytoryczną w zakresie adaptacji pomieszczeń na cele noclegowo–gastronomiczne.

11.5.7 Nawiązanie współpracy z Akademią Turystyczną na Bornholmie. oraz ze Stowarzyszeniem Gmin Bornholmu.

11.5.8 Organizacja doradztwa dla osób chcących się zajmować turystyką wiejską. Doradztwo powinno objąć takie dziedziny, jak: budownictwo i architektura, zagadnienia prawne, sprawy ekonomiczno–marketingowe oraz świadczenie usług w powiązaniu ze specjalizacjami wsi i produktami turystycznymi powiatu.

11.5.9 Organizacja Funduszu Pożyczkowego i Funduszu Poręczeń dla rozwoju turystyki wiejskiej w ramach Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości.

11.5.10 Opracowanie logo turystyki wiejskiej powiatu (albo w ramach większego regionu) i zasad jego używania.

11.5.11 Przygotowanie podstaw do założenia Stowarzyszenia Turystyki Wiejskiej Powiatu Sławieńskiego. Można też rozważyć możliwość funkcjonowania stowarzyszenia w ramach większego regionu.

11.6. Program operacyjny: Bezpieczny wypoczynek

Opis programu: Stan bezpieczeństwa wypoczywających ma wpływ na wizerunek regionu. Celem programu jest przygotowanie warunków do zapewnienia bezpiecznego pobytu turystom odwiedzającym powiat, przy założeniu, że na stan bezpieczeństwa wpływa wiele czynników, których opanowanie nie zależy wyłącznie od możliwości powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Komenda Powiatowa Policji, przy współpracy gmin powiatu oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej i stowarzyszeń lokalnych

Szacunkowy koszt realizacji: 2000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, gminy, programy pomocowe, firmy związane z turystyką

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2004 przygotowanie programu (dalej działalność ciągła)

Planowany efekt: program bezpiecznego wypoczynku

Zadania:

11.6.1 Przegląd stanu bezpieczeństwa powiatu w sezonie turystycznym, sporządzenie mapy zagrożeń.

11.6.2 Przygotowanie programu „Bezpieczny wypoczynek”, jako elementu promocji powiatu.

11.6.3 Realizacja programu.

11.7. Program operacyjny: Specjalizacja turystyczna szkół

Opis programu:

Szkoły powinny spełniać ważną rolę w tworzeniu produktów turystycznych powiatu. Dzieje się już tak w przypadku ZSM w Darłowie i szkół, w których w czasie sezonu mieszczą się obozy i kolonie. Celem programu jest wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń i przygotowanie podstaw do zwiększenia roli szkół we współtworzeniu produktu turystycznego powiatu poprzez ich specjalizację. Ważne jest aby specjalizacja turystyczna szkół wspomagała podstawowe zadania szkoły i była elementem edukacji dla przedsiębiorczości.

Jednostki odpowiedzialne za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu przy współpracy gmin powiatu i dyrekcji szkół.

Szacunkowy koszt realizacji: 25000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, samorządy lokalne

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2006

Planowany efekt: stworzenie podstaw do specjalizacji szkół powiatu w powiązaniu z jego produktami turystycznymi

Zadania:

11.7.1 Przegląd roli szkół we współtworzeniu produktu turystycznego powiatu.

11.7.2 Organizacja „Warsztatów przyszłości” na temat roli szkół w rozwoju powiatu i współtworzeniu jego produktów turystycznych.

11.7.3 Przygotowanie projektów dla wybranych szkół i ośrodków, np. ZSM (edukacja morska, żeglarstwo, kształcenie dla potrzeb turystyki wiejskiej w powiązaniu z nadmorskim charakterem powiatu, Internet i promocja powiatu), LO w Sławnie (warsztaty teatralne, środowisko dla spotkań grup teatralnych, nauka twórczości i przedsiębiorczości poprzez teatr), Specjalny Ośrodek Szkolno Wychowawczy w Podgórkach (utworzenie „Świata baśni” i miejsca dla działań twórczych, kontynuacja działań rozpoczętych w 2001 roku).

11.7.4 Realizacja wybranych projektów.

11.7.5 Ocena realizacji projektów.

11.7.6 Rozszerzenie programu na inne szkoły, włączenie zadań związanych ze specjalizacją do programu gimnazjów i szkół podstawowych.

11.7.7 Przygotowanie do upowszechnienia doświadczeń powiatu w dziedzinie specjalizacji turystycznej szkół i sprzedaży usług w tym zakresie.

D. Obszar problemowy: Przedsiębiorczość

Cel 12. Wspieranie przedsiębiorczości

12.1. Program operacyjny: Wspieranie przedsiębiorczości i zwalczanie bezrobocia

Opis programu:

Zmiany cywilizacyjne i wynikające z nich tendencje na rynku pracy powodują, że coraz trudniej znaleźć pracę na etat. Nie jest też łatwo rozpocząć i utrzymać działalność na własną rękę. Sytuacja taka wymaga uruchomienia specjalnych działań wspierających osoby chcące podjąć działalność gospodarczą. Podstawowym założeniem programu wspierania przedsiębiorczości w powiecie jest to, że program ten powinien wynikać z potrzeb tworzenia jego produktów. Dzięki temu łatwiej będzie można dopasować pojedyncze przedsięwzięcia do działań w szerszej skali. Kompleksowość inicjatyw gospodarczych jest szansą na ich względne zabezpieczenie, sprzyja ona również prowadzeniu promocji i tworzeniu sieci klientów. Kolejnym zadaniem dla systemu wspierania przedsiębiorczości jest przygotowanie warunków do rozwoju krótkoterminowych form pracy.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy Powiatowego Urzędu Pracy i gmin powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: 750.000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa, Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, gminy powiatu

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2006

Planowany efekt: działa system wspierania przedsiębiorczości w powiecie sławieńskim

Zadania:

- 12.1.1 Uruchomienie Centrum Pracy integrującego działalność Powiatowego Urzędu Pracy i Ośrodka Wspierania Przedsiębiorczości (OWP). W ramach OWP przewiduje się funkcjonowanie: Ośrodka Szkoleniowego, Inkubatora Przedsiębiorczości, Funduszu Poręczeń, Funduszu Pożyczkowego.
- 12.1.2 Przygotowanie Powiatowego Urzędu Pracy do pełnienia aktywnej roli w zwalczaniu bezrobocia i kreowaniu miejsc pracy i źródeł dochodu.
- 12.1.3 Uruchomienie programów nauki przedsiębiorczości w szkołach. Programy te powinny być skorelowane z wiodącymi produktami powiatu.
- 12.1.4 Przegląd procedur związanych z zakładaniem i prowadzeniem działalności gospodarczej i przygotowanie powiatowego informatora dla osób chcących uruchomić działalność gospodarczą.
- 12.1.5 Wprowadzenie usprawnień w obsłudze osób chcących zakładać działalność gospodarczą.
- 12.1.6 Upowszechnianie informacji o przedsięwzięciach realizowanych w ramach tworzenia produktów poszczególnych branż i produktu kompleksowego powiatu.
- 12.1.7 Założenie sieci Klubów Pracy współpracujących z Centrum Pracy i mających swoją siedzibę w sołectwach (najczęściej w powiązaniu ze świetlicami wiejskimi), przykładem może tu być organizacja Klubów Pracy w gminie Płużnica, woj. kujawsko-pomorskie.

12.2. Program operacyjny: Marketing i promocja powiatu

Opis programu:

Coraz trudniej przyciągnąć inwestorów oferując im tylko miejsce do prowadzenia działalności gospodarczej. Powiat i jego gminy stoją bowiem w obliczu konkurencji z innymi powiatami i gminami. Osiągnięcie przewagi konkurencyjnej wiąże się dziś z przygotowaniem oferty zawierającej obok lokalizacji i ulg inwestycyjnych zachętę do inwestowania wynikającą z możliwości współtworzenia produktu kompleksowego powiatu. Celem programu jest przygotowanie systemu marketingu i promocji powiatu uwzględniającego opisane zjawiska.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego przy współpracy z Wydziałem Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: 15000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, przedsiębiorcy

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2004

Planowany efekt: funkcjonuje system marketingu i promocji powiatu powiązany z jego produktem kompleksowym

Zadania:

- 12.2.1 Wybór dziedzin specjalizacji powiatu, dla których należy budować strategię marketingu i promocji. Wstępnie założyć można, że marketing i promocja powiatu powinny dotyczyć takich dziedzin, jak: energia ze źródeł alternatywnych, turystyka, rybołówstwo i dziedziny z nim związane, przemysł drzewny i dziedziny z nim związane, rolnictwo z naciskiem na hodowlę bydła i ekologię.
- 12.2.2 Wybór strategii marketingowych i kanałów promocji. Należy przy tym uwzględnić położenie przy trasie E 28 i połączenia z Bornholmem i Szwecją.
- 12.2.3 Przygotowanie oferty powiatu uwzględniającej nowe tendencje na rynku inwestycji.
- 12.2.4 Stworzenie platformy internetowej dla celów promocji powiatu łączącej strony www firm, organizacji i osób prywatnych (podobnie, jak przy promocji atrakcji turystycznych).
- 12.2.5 Stworzenie systemu promocji w trójce: powiat sławieński – Bad Doberan – Bornholm.

E. Obszar problemowy: Sfera społeczna

Cel 13. Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego

13.1. Program operacyjny: Nauka zaradności

Opis Programu:

Podstawowym problemem wielu osób korzystających z pomocy społecznej jest syndrom wyuczonej bezradności. Utrzymywanie pomocy społecznej w obecnym kształcie, z przewagą biernych form pomocy, powoduje utrwalanie i dziedziczenie tego syndromu. Celem programu jest przygotowanie i wdrożenie aktywnych form pomocy społecznej nastawionych na pobudzanie zaradności.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej przy współpracy Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych oraz gmin powiatu, szkół i ośrodków kultury

Szacunkowy koszt realizacji: 25000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, samorządy lokalne, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2004

Planowany efekt: Przygotowane są podstawy do funkcjonowania programu uczenia zaradności

Zadania:

- 13.1.1 Przegląd dotychczasowych form pracy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej.
- 13.1.2 Zapoznanie się z doświadczeniami prowadzenia pomocy społecznej w powiecie Bad Doberan i na Bornholmie, w ramach wspólnego projektu.
- 13.1.3 Seminarium na temat form pomocy społecznej nastawionych na uczenie zaradności
- 13.1.4 Przygotowanie programu pomocy społecznej nastawionej na uczenie zaradności. W programie tym należy przewidzieć:
  - tworzenie ośrodków na wzór ośrodków terapii zajęciowej – warto znaleźć odpowiednią nazwę dla tego typu instytucji - (wskazane jest wykorzystanie istniejących ośrodków) nastawionych na pracę z klientami opieki społecznej,
  - powiązanie pracy ośrodków terapii zajęciowej ze specjalizacjami miejscowości i z trasami turystycznymi,
  - powiązanie pracy ośrodków z działalnością szkół i ośrodków kultury,
  - powiązanie pracy ośrodków z klubami pracy.
- 13.1.5 Przygotowanie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie do skutecznego wdrażania innowacyjnych sposobów pracy na rzecz rodzin w trudnej sytuacji.
- 13.1.6 Przygotowanie podstaw do działalności grup samopomocowych. Można tu korzystać z przykładów duńskich grup samopomocowych i przenieść je na teren powiatu dzięki współpracy z Bornholmem.
- 13.1.7 Przygotowanie podstaw organizacyjno-finansowych związanych z wdrażaniem programu nauczania zaradności. Wskazane jest aby stworzyć program, który sam się będzie finansował, można jednak przygotować projekty do programów strukturalnych dotyczące jego wsparcia.

13.2. Program operacyjny: Powiatowy Systemy Stypendialny

Opis programu:

Trudna sytuacja materialna wielu rodzin jest przeszkodą w kontynuowaniu nauki. Powoduje to zamykanie szans awansu społecznego dzieci z tych rodzin i rozszerzanie sfery ubóstwa oraz bezradności. Celem programu jest zaradzenie tej sytuacji poprzez stworzenie systemu stypendialnego dla dzieci z rodzin w trudnej sytuacji materialnej po to, by umożliwić im naukę w szkołach średnich.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, przy współpracy Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego gmin powiatu i organizacji pozarządowych

Szacunkowy koszt realizacji: 40000 zł

Źródła finansowania: powiat, gminy, sponsorzy, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003–2005 (dalej działalność ciągła)

Planowany efekt: działa Powiatowy Fundusz Stypendialny

Zadania:

- 13.2.1 Przegląd potrzeb w zakresie pomocy materialnej dla uczniów szkół średnich i absolwentów gimnazjów.
- 13.2.2 Analiza form udzielania stypendiów w gminach powiatu i w innych powiatach.
- 13.2.3 Rozpoznanie możliwości wsparcia zewnętrznego dla powiatowych funduszy stypendialnych.
- 13.2.4 Przygotowanie projektu Powiatowego Funduszu Stypendialnego (PFS).
- 13.2.5 Promocja PFS.
- 13.2.6 Zebranie „kapitału żelaznego” dla PFS na terenie powiatu.
- 13.2.7 Uzupełnienie „kapitału żelaznego” PFS ze środków zewnętrznych. Programy tego typu prowadzą np. Fundacja Batorego i Fundacja „Akademia Filantropii”.
- 13.2.8 Wdrożenie PFS.

13.3. Program operacyjny: Własny dom

Opis programu:

Celem programu jest przeniesienie na grunt powiatu doświadczeń budowania tanich, własnych domów w ramach programu Habitat for Humanity International. W Polsce Habitat for Humanity rozpoczął działalność w 1992 roku. W chwili obecnej organizacje habitatowskie istnieją w trzech miastach a następne powstają w kolejnych miejscowościach. Najbliższa filia Habitat działa w Gdańsku.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Architektury i Budownictwa, przy współpracy z gminami powiatu i organizacjami pozarządowymi

Szacunkowy koszt realizacji: 4000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, przedsiębiorcy, wolontariat

Finansowanie z budżetu powiatu: 15%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003-2005

Planowany efekt: założona została grupa Habitat na terenie powiatu Sławno

Zadania:

- 13.3.1 Przegląd informacji na temat dotychczasowej działalności Habitat w świecie i w Polsce.
- 13.3.2 Wyjazd studyjny do miejscowości, w których powstały domy budowane w ramach programu Habitat, nawiązanie współpracy z organizacją Habitat.
- 13.3.3 Promocja programu Habitat na terenie powiatu, przygotowanie warunków do funkcjonowania grupy Habitat.
- 13.3.4 Zebranie chętnych i założenie grupy Habitat na terenie powiatu.

13.4. Program operacyjny: Edukacja dla ery informacyjno-usługowej

Opis programu:

Edukacja jest kluczowym czynnikiem rozwoju w erze informacyjno usługowej. Nie chodzi tu jednak o jakąkolwiek edukację, musi być ona dostosowana do wymogów nowych czasów. Celem programu jest przygotowanie szkół powiatu, szczególnie szkół średnich do nadążania za wyzwaniami ery informacji i usług.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu przy współpracy ze szkołami średnimi powiatu i oddziałami dydaktycznymi szkół wyższych działających na terenie powiatu oraz z Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: 10000 zł (koszty programowe, nie obejmujące zakupu wyposażenia)

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe,

Finansowanie z budżetu powiatu: 15%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004-2006

Planowany efekt: szkoły średnie i oddziały dydaktyczne szkół wyższych powiatu przystosowane do funkcjonowania w erze informacyjno-usługowej

Zadania:

- 13.4.1 Przegląd warunków i metod nauczania w szkołach średnich powiatu i oddziałach dydaktycznych szkół wyższych działających na terenie powiatu.
- 13.4.2 Porównanie funkcjonowania szkół średnich na terenie powiatu ze szkołami średnimi na Bornholmie i w powiecie Bad Doberan.
- 13.4.3 Przygotowanie wspólnych projektów (z Bad Doberan i Bornholmem) dotyczących dostosowania szkół do wymagań ery informacyjno-usługowej.
- 13.4.4 Przygotowanie i wdrożenie w szkołach średnich powiatu systemów zarządzania jakością.

- 13.4.5 Organizacja praktyk dla uczniów szkół średnich i studentów w instytucjach, organizacjach i firmach powiatu. Celem praktyk powinno być powiązanie nauki z praktyką, szczególnie w zakresie tworzenia produktu kompleksowego powiatu.
- 13.4.6 Utworzenie sieci współpracy szkół średnich powiatu i określenie ich specjalizacji.
- 13.4.7 Rozwój szkolnictwa na poziomie policealnym z wykorzystaniem współpracy międzynarodowej i programów UE, np. współpraca z Akademią Turystyki na Bornholmie.
- 13.4.8 Przygotowanie programu współpracy szkół z ich otoczeniem i tworzenia środowisk do uczenia się.
- 13.4.9 Przygotowanie programu objęcia edukacją ustawiczną dorosłych, np. w formie Uniwersytetu Ludowego, na wzór podobnych instytucji działających w Danii, Szwecji i Niemczech.
- 13.4.10 Zbadanie możliwości utworzenia powiatowego (regionalnego) ośrodka metodycznego) i zarabiania na wdrażaniu innowacji w oświacie i promocji szkół.
- 13.4.11 Intensyfikacja nauczania języków obcych, przy zastosowaniu alternatywnych metod nauczania. Wykorzystanie do tego celu pomocy ze strony studentów i absolwentów uczelni zagranicznych.

13.5. Program operacyjny: Promocja zdrowia

Opis programu:

Celem programu jest wdrożenie opracowanych już wycinkowych programów związanych z ze zdrowiem i oświatą zdrowotną.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Powiatu, przy współpracy z gminami powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, samorządy lokalne

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2007

Planowany efekt: wdrożono powiatowe programy dotyczące promocji zdrowia

Zadania:

- 13.5.1 Wdrożenie „Programu restrukturyzacji służby zdrowia”.
- 13.5.2 Wdrożenie „Programu oświaty zdrowotnej i promocji zdrowia”.
- 13.5.3 Wdrożenie „Programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych”.

13.6. Program operacyjny: Kultura w rozwoju powiatu

Opis programu:

Kultura staje się coraz ważniejszym czynnikiem rozwojowym. Celem programu jest stworzenie podstaw do wspierania rozwoju kultury w powiecie sławieńskim.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu, przy współpracy z gminami powiatu oraz organizacjami pozarządowymi i szkołami

Szacunkowy koszt realizacji: 40000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 20%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004-2008

Planowany efekt: działa powiatowy system wspierania kultury

Zadania:

- 13.6.1 Przegląd form działalności kulturalnej w powiecie oraz związków tej działalności z tworzeniem produktu kompleksowego powiatu.
- 13.6.2 Przygotowanie programu grantów na wspieranie inicjatyw kulturalnych mających związek z tworzeniem produktu kompleksowego powiatu sławieńskiego.
- 13.6.3 Zebranie funduszy na uruchomienie programu grantów.
- 13.6.4 Wdrożenie programu grantów.
- 13.6.5 Utworzenie instytucji Powiatowego Domu Kultury w formie wirtualnej w oparciu o system grantów i współpracę z istniejącymi instytucjami kultury.
- 13.6.6 Wykorzystanie współpracy w trójkącie: Bad Doberan – Bornholm – Powiat Sławieński do rozwoju kultury.

13.6.7 Organizacja dużej imprezy w sezonie letnim o szerokim zasięgu i dużej randze artystycznej, która przyciągnie turystów (np. piosenka żeglarska lub marynistyczna).

13.7. Program operacyjny: Powiatowa Biblioteka Publiczna

Opis programu:

Ze względu na wagę informacji we współczesnym świecie należy dążyć do ułatwiania dostępu do niej. Celowi temu ma służyć utworzenie Powiatowej Biblioteki Publicznej. Biblioteka ta powinna być połączona z systemem wypożyczalni międzybibliotecznych oraz poprzez Internet ze zbiorami bibliotek światowych.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu przy współpracy z gminami powiatu i dyrekcjami szkół

Szacunkowy koszt realizacji: 900000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2005-2010

Planowany efekt: działa Powiatowa Biblioteka Publiczna

Zadania:

13.7.1 Przegląd form funkcjonowania bibliotek powiatowych w Polsce i w krajach UE.

13.7.2 Przegląd różnych form finansowania rozwoju bibliotek, w tym szczególnie z programów UE i fundacji powoływanych w tym celu.

13.7.3 Przygotowanie projektu utworzenia Powiatowej Biblioteki Publicznej.

13.7.4 Montaż finansów na utworzenie Powiatowej Biblioteki Publicznej, łącznie z wykorzystaniem funduszy pomocowych.

13.7.5 Utworzenie Powiatowej Biblioteki Publicznej.

F. Obszar problemowy: Krajobraz, środowisko naturalne, infrastruktura techniczna

Cel 14. Ochrona i kształtowanie krajobrazu

14.1. Program operacyjny: Powiat kwiatów i zieleni

Opis programu:

W tworzeniu wizerunku powiatu niepomiarą rolę ma jego wygląd. Celem programu jest zwiększenie atrakcyjności wizualnej powiatu sławieńskiego poprzez jego zazielenienie i ukwiecenie. W trakcie realizacji programu należy zwrócić uwagę na powiązanie urządzania terenów zielonych powiatu z jego produktami turystycznymi i innymi produktami branżowymi.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa, Leśnictwa i Gospodarki Morskiej przy współpracy z Wydziałem Architektury i Budownictwa, gminami i szkołami powiatu oraz Bauernverband Mittlere Elbe i AGRAR Plus Ges.m.b.H z Austrii, wskazane jest także nawiązanie współpracy z uczelniami, na których prowadzone są kierunki studiów związane z architekturą krajobrazu

Szacunkowy koszt realizacji: 50000 zł

Źródła finansowania: powiat, gminy, wolontariat, przedsiębiorcy, mieszkańcy powiatu, Urząd Morski w Słupsku

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2006-2015

Planowany efekt: Powiat sławieński wyróżnia się, jako powiat zieleni i kwiatów

Zadania:

14.1.1 Przegląd stanu zazielenienia powiatu.

14.1.2 Poznanie sposobów wykorzystania zieleni i kwiatów do tworzenia wizerunku regionu na przykładzie Dolnej Austrii oraz Bad Doberan i Bornholmu

14.1.3 Przygotowanie projektów zazielenienia i ukwiecenia powiatu w powiązaniu z jego produktami turystycznymi.

- 14.1.4 Wdrożenie akcji sadzenia żywopłotów na przykładzie Dolnej Austrii. Wykorzystanie żywopłotów w edukacji ekologicznej i do produkcji biomasy.
- 14.1.5 Przygotowanie i wdrożenie akcji zadrzewień śródpolnych.
- 14.1.6 Przygotowanie i wdrożenie akcji „ukwiecony brzeg morski”, wzór Bornholm.
- 14.1.7 Kwiatowa specjalizacja szkół.
- 14.1.8 Przyłączenie powiatu do programu „Bałtyckie ogrody”.

14.2. Program operacyjny: Centrum Ochrony i Dokumentacji Zabytkowego Krajobrazu i Dziedzictwa Kulturowego

Opis programu:

Celem programu jest uruchomienie ośrodka zajmującego się dokumentacją i ochroną zabytkowego krajobrazu i dziedzictwa kulturowego powiatu sławieńskiego.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie przy współpracy z Wydziałem Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji Powiatu i gminami powiatu oraz Wydziałem Historii UAM W Poznaniu

Szacunkowy koszt realizacji: 30000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, przedsiębiorcy

Finansowanie z budżetu powiatu: 5%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2004

Planowany efekt: działa Centrum Ochrony i Dokumentacji Zabytkowego Krajobrazu i Dziedzictwa Kulturowego przy Muzeum – Zamek Książąt Pomorskich w Darłowie.

Zadania:

- 14.2.1 Przygotowanie celów działania i programu centrum.
- 14.2.2 Wybór formy prawnej i dokonanie formalnej rejestracji centrum
- 14.2.3 Organizacja sieci współpracowników centrum.
- 14.2.4 Przygotowanie zaplecza organizacyjnego centrum.
- 14.2.5 Wdrożenie działalności centrum.

14.3. Program operacyjny: Renaturyzacja pradolin Wieprzy i Grabowej

Opis programu:

Celem programu jest przywrócenie rzekom Wieprzy i Grabowej, tam gdzie to jest możliwe, ich naturalnego charakteru. Prace tego typu prowadzone są na wielu rzekach Europy. Mają one na celu ochronę dolin rzek przed powodzią i także zwiększenie bioróżnorodności dolin rzecznych. Potrzeba deregulacji rzek Wieprzy i Grabowej wiąże się także z zanikiem poprzednich form rolniczego wykorzystania dolin tych rzek i powstaniem szansy ich użytkowania dla celów turystycznych i edukacyjnych.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Morskiej, przy współpracy z gminami leżącymi w dorzeczu Wieprzy i Grabowej oraz z uczelniami, na których działają kierunki studiów związane z kształtowaniem krajobrazu

Szacunkowy koszt realizacji: 5.000.000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2004-2015

Planowany efekt: charakter rzek Wieprzy i Grabowej zbliżony jest do naturalnego, pradoliny tych rzek stanowią ważny element produktu turystycznego regionu

Zadania:

- 14.3.1 Zapoznanie się z projektami renaturyzacji rzek w krajach UE.
- 14.3.2 Nawiązanie współpracy z uczelniami i instytucjami naukowymi zajmującymi się problematyką renaturyzacji rzek. Istnieje możliwość współpracy w tym zakresie z Politechniką w Dessau, Niemcy.
- 14.3.3 Powołanie Stowarzyszenia Gmin Dorzecza Grabowej i Wieprzy.
- 14.3.4 Przygotowanie projektów renaturyzacji rzek Grabowa i Wieprza i skierowanie ich do programów pomocowych Unii Europejskiej.
- 14.3.5 Montaż finansów, przygotowanie organizacyjne.

14.3.6 Realizacja projektów.

14.3.7 Przygotowanie projektu ogłoszenia pradolin rzek Wieprzy i Grabowej „krajobrazami roku”.

Cel 15. Poprawa stanu infrastruktury komunikacyjnej powiatu

15.1. Program operacyjny: Poprawa stanu dróg

Opis programu:

Celem programu jest poprawa stanu dróg w powiecie. Ze względu na to, że nie wszystkie drogi powiatu są w gestii Starostwa Powiatowego, jego rola ogranicza się w wielu przypadkach do lobbingu na rzecz potrzebnych inwestycji.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Dróg Powiatowych, przy współpracy gmin powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: województwo, powiat, gminy, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002–2015 (działalność ciągła)

Planowany efekt: stan dróg powiatu odpowiada potrzebom

Zadania:

15.1.1 Modernizacja dróg: Darłowo – Karwice, połączenie portu w Darłowie z trasą E 28

15.1.2 Lobbing na rzecz modernizacji drogi wojewódzkiej Koszalin – Darłowo - Postomino - Słupsk oraz powiatowej Postomino - Ustka

15.1.3 Lobbing na rzecz budowy obwodnicy Sławna.

15.1.4 Lobbing na rzecz budowy obwodnicy Darłowa.

15.1.5 Lobbing na rzecz przekształcenia drogi krajowej **Nr 6** w drogę ekspresową.

15.2. Program operacyjny: Przywrócenie komunikacji na szlaku kolejowym Sławno – Darłowo

Opis programu:

Celem programu jest przywrócenie kursowania pociągów na trasie Sławno – Darłowo z przedłużeniem kursowania do portu w Darłowie. Ponowne uruchomienie tej linii wymaga jednak dodatkowych zabiegów związanych ze stworzeniem jej zaplecza turystycznego.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu, przy współpracy Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, przedsiębiorcy

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2001-2003

Planowany efekt: funkcjonuje komunikacja kolejowa na trasie Sławno – Darłowo. Trasa stanowi element produktu turystycznego powiatu.

Zadania:

15.2.1 Lobbing związany ze wsparciem dotychczasowych ustaleń dotyczących modernizacji trasy w ramach kontraktu wojewódzkiego.

15.2.2 Przygotowanie programu eksploatacji trasy obejmującego zagadnienia organizacyjno–finansowe oraz propozycje jej turystycznego wykorzystania.

15.2.3 Przygotowanie do funkcjonowania trasy i jej zaplecza.

Cel 16. Dobry stan środowiska naturalnego

16.1. Program operacyjny: Poprawa stanu czystości rzek

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Morskiej, przy współpracy z gminami powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, województwo, powiat, gminy, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2015

Planowany efekt: czystość wody w rzekach powiatu odpowiada normom

Zadania:

16.1.1 Założenie stowarzyszeń gmin i powiatów dla rewitalizacji i renaturyzacji rzek Grabowa i Wieprza oraz ich zlewni.

16.1.2 Przygotowanie programu rewitalizacji rzek powiatu i ich zlewni.

16.1.3 Pozyskanie środków na realizację programu.

16.1.4 Realizacja programu rewitalizacji rzek powiatu i ich zlewni.

16.2. Program operacyjny: Gospodarka odpadami

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Wydział Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Gospodarki Morskiej przy współpracy z gminami powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska, województwo powiat, programy pomocowe,

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji:

Planowany efekt: funkcjonuje powiatowy system gospodarki odpadami

Zadania:

16.1.1 Uzgodnienie „Programu gospodarki odpadami w powiecie sławieńskim” z gminami powiatu.

16.1.2 Konferencja na temat gospodarki odpadami w powiecie.

16.1.3 Wykorzystanie współpracy z powiatem Bad Doberan do konsultacji „Programu gospodarki odpadami”.

16.1.4 Wybór form zbiórki i zagospodarowania odpadów w powiecie.

16.1.5 Wdrożenie powiatowego systemu zagospodarowania odpadów.

G. Obszar problemowy: Zarządzanie rozwojem powiatu

Cel 17. Starostwo, jako sprawna i przyjazna organizacja świadcząca usługi

17.1. Program operacyjny: Poprawa warunków funkcjonowania Starosta Powiatowego.

Opis programu:

Starostwo działa w dzierżawionych pomieszczeniach, które nie są przystosowane dla tego typu instytucji. Celem programu jest znalezienie możliwości przeniesienia Starostwa do innych pomieszczeń, najlepiej do takich, które należą do Starostwa. Powinno się to także wiązać ze zmniejszeniem kosztów funkcjonowania Starostwa. Dodatkowym celem programu jest dążenie do optymalnego wykorzystania obiektów należących do powiatu.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: do ustalenia

Źródła finansowania: powiat

Finansowanie z budżetu powiatu: do ustalenia

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2002-2004

Planowany efekt: starostwo działa w nowej dostosowanej do tego celu siedzibie, obiekty będące własnością powiatu są optymalnie wykorzystywane

Zadania:

17.1.1 Zbadanie możliwości przeniesienia Starostwa do budynku będącego jego własnością, przeprowadzenie symulacji kosztów adaptacji pomieszczeń i porównanie ich z kosztami dotychczasowej dzierżawy oraz kosztami budowy nowego obiektu.

17.1.2 Wybór optymalnego rozwiązania i jego realizacja.

17.1.3 Prowadzenie corocznych przeglądów stanu wykorzystania budynków i innych nieruchomości należących do powiatu i podejmowanie na tej podstawie decyzji związanych z optymalizacją ich wykorzystania.

17.2. Program operacyjny: Starostwo, jako organizacja ucząca się i przyjazna dla klientów.

Opis programu:

Celem programu jest dostosowanie Starostwa do praktyki zarządzania rozwojem lokalnym stosowanej w wielu samorządach lokalnych UE.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: 20000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe

Finansowanie z budżetu powiatu: 30%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003-2007

Planowany efekt: Starostwo funkcjonuje, jak organizacja ucząca się i przyjazna klientom

Zadania:

17.2.1 Przegląd kwalifikacji pracowników Starostwa i określenie potrzeb związanych z podnoszeniem ich kwalifikacji.

17.2.2 Przygotowanie i wdrożenie programu podnoszenia kwalifikacji przez pracowników Starostwa.

17.2.3 Określenie potrzeb związanych ze szkoleniami w odniesieniu do radnych Rady Powiatu.

17.2.4 Przygotowanie i wdrożenie programu szkoleń dla radnych.

17.2.5 Przegląd procedur wydawania decyzji w Starostwie i przygotowanie programu ich uproszczenia (w ramach kompetencji Starostwa).

17.2.6 Przygotowanie i przeprowadzenie badań na temat funkcjonowania starostwa i wykorzystanie ich wyników do usprawnienia procedur organizacyjnych i obsługi klientów.

17.2.7 Wykorzystanie współpracy z powiatem Bad Doberan do szukania usprawnień w pracy Starostwa.

17.3. Program operacyjny: „Informatyzacja” powiatu

Opis programu:

W funkcjonowaniu urzędów coraz częściej wykorzystywane są możliwości elektroniki. Dąży się do tego, żeby klient urzędu coraz więcej spraw mógł załatwiać nie wychodząc z domu. Celem programu jest przystosowanie Starostwa do takich potrzeb.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Zarząd Powiatu przy współpracy gmin powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: 50000 zł

Źródła finansowania: województwo, powiat, programy pomocowe, gminy powiatu

Finansowanie z budżetu powiatu: 10%

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2006-2009

Planowany efekt: mieszkańcy powiatu mogą korzystać z usług Starostwa i gmin za pośrednictwem sieci elektronicznych

Zadania:

17.3.1 Przegląd doświadczeń innych powiatów w Polsce i krajach UE związanych z obsługą klientów przy wykorzystaniu Internetu. Wykorzystanie do tego celu współpracy z Bad Doberan i Bornholmem.

17.3.2 Analiza możliwości obsługi klientów Starostwa przy wykorzystaniu Internetu.

17.3.3 Przygotowanie projektów do programów pomocowych, przy współpracy z Bad Doberan i Bornholmem.

17.3.4 Realizacja projektów.

17.4. Program operacyjny: Młodzieżowa Rada Powiatu

Opis programu:

Celem programu jest poszerzenie społecznego zaplecza władzy samorządowej, poprzez stworzenie młodzieży powiatu sławieńskiego możliwości współuczestniczenia w zarządzaniu nim.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Rada Powiatu przy współpracy z Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Szacunkowy koszt realizacji: 3000 zł

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe,

Finansowanie z budżetu powiatu: 50 %

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: 2003-2004

Planowany efekt: działa Młodzieżowa Rada Powiatu Sławno

Zadania:

- 17.4.1 Opracowanie i przyjęcie formalnych zasad funkcjonowania Młodzieżowej Rady Powiatu (MRP).
- 17.4.2 Przygotowanie programu prezentacji powiatu i założeń funkcjonowania (MRP) w szkołach.
- 17.4.3 Warsztaty poświęcone przygotowaniu, wspólnie z przedstawicielami młodzieży, programu i zasad działania Młodzieżowej Rady Powiatu.
- 17.4.4 Promocja Młodzieżowej Rady Powiatu.
- 17.4.5 Wybory i ukonstytuowanie się Młodzieżowej Rady Powiatu.

17.5. Program operacyjny: Zarządzanie wdrażaniem strategii

Opis programu:

Wdrażanie strategii rozwoju powiatu wymaga odpowiednich mechanizmów. Celem niniejszego programu jest ich stworzenie.

Jednostka odpowiedzialna za realizację: Rada Powiatu i Zarząd Powiatu

Szacunkowy koszt realizacji: 4000 zł w skali roku

Źródła finansowania: powiat, programy pomocowe,

Finansowanie z budżetu powiatu: 50 %

Termin rozpoczęcia/zakończenia realizacji: praca ciągła od XII 2001

Planowany efekt: działa system zarządzania Strategią Rozwoju Powiatu Sławieńskiego

Zadania:

- 17.5.1 Przegląd zadań związanych z wdrażaniem strategii w odniesieniu do poszczególnych jednostek organizacyjnych powiatu.
- 17.5.2 Utworzenie grupy sterującej wdrażaniem strategii. Rozpatrzenie możliwości poszerzenia grupy o osoby reprezentujące społeczność powiatu sławieńskiego.
- 17.5.3 Przygotowanie i wdrożenie systemu monitoringu wdrażania strategii, uwzględniającego jej aktualizację. Monitoring powinien być prowadzony w formie okresowych, półrocznych sprawozdań poszczególnych wydziałów i corocznych warsztatów poświęconych przeglądowi stanu prac nad strategią oraz weryfikacji programów operacyjnych w celu dostosowania ich do zmieniającej się rzeczywistości.
- 17.5.4 Przeszkolenie pracowników poszczególnych wydziałów Starostwa w zakresie przygotowywania projektów do programów pomocowych i zarządzaniu nimi. Osoby te powinny być w stałym kontakcie z pracownikami gmin, którzy realizują podobne zadania.
- 17.5.5 Przygotowanie skróconej, popularnej wersji strategii i jej publikacja w formie wydawnictwa oraz strony www.
- 17.5.6 Wykorzystywanie współpracy powiatu z gminami powiatu i innymi powiatami, w tym także z powiatami zagranicznymi, do wzbogacania wiedzy i doświadczeń związanych z wdrażaniem strategii rozwoju, szczególnie w zakresie tworzenia projektów i zarządzania nimi. Poszerzanie kręgu powiatów i regionów współpracujących z powiatem sławieńskim powinno wynikać z potrzeb związanych z realizacją celów strategii i uwzględniać potrzebę posiadania partnerów do realizacji projektów w ramach niektórych programów Unii Europejskiej.